

แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียน

ระดับประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

A GUIDELINE OF CURIOUS BEHAVIOR PROMOTION BASED ON
BUDDHADHAMMA FOR PRIMARY SCHOOL STUDENTS IN
KHLONG LUANG DISTRICT, PATHUMTHANI PROVINCE

พระครูสังฆรักษ์ธรรม ธรรมรัตน์ (กลัดแสง)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียน
ระดับประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

พระครูสังฆรักษ์ธรรม ธรรมรัตน์ (กลัดแสง)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

A Guideline of Curious s Behavior Promotion Based on
Buddhadhamma for Primary School Students in
Khlung Luang District, Pathumthani Province

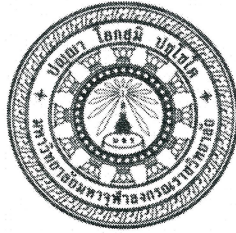
Phrakhrusangarak Rom Dhammaratano (Kladsaem)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Master of Arts
(Buddhist Educational Administration)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

C.E. 2018

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมไฟเรีนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ประธานกรรมการ

(รศ. ดร.วิชชุดา หุ่นวิไล)

กรรมการ

(รศ. ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

กรรมการ

(พระครูกิตติญาณวิสิฐ, ดร.)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

รศ. ดร.สมศักดิ์ บุญปู

ประธานกรรมการ

พระครูกิตติญาณวิสิฐ, ดร.

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระครูสังฆรักษ์ธรรม ธรรมรัตน์)

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ณ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ญ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๕
๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๖
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริม	๗
๒.๒ แนวคิดพฤติกรรม	๙
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับใฝ่เรียนรู้	๑๒
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับพุทธธรรม	๑๓
๒.๕ แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับ นักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักไตรสิกขา	๑๘
๒.๖ ทฤษฎีการเรียนรู้	๒๖
๒.๗ ประวัติความเป็นมาโรงเรียน	๕๑
๒.๘ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕๔
๒.๙ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๖๑

บทที่ ๓	วิธีดำเนินการวิจัย	๖๒
๓.๑	รูปแบบการวิจัย	๖๒
๓.๒	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๖๓
๓.๓	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๖๓
๓.๔	การสร้างเครื่องมือในการวิจัย	๖๔
๓.๕	การเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๕
๓.๖	การวิเคราะห์ข้อมูล	๖๕
๓.๗	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๖
บทที่ ๔	ผลการวิจัย	๖๗
๔.๑	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและความ คิดเห็นต่อการส่งเสริมพฤติกรรมไฟเเรียนรู้สำหรับนักเรียน ประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี	๖๘
๔.๒	ผลการวิเคราะห์การส่งเสริมพฤติกรรมไฟเเรียนรู้สำหรับนักเรียน ประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี	๗๕
๔.๓	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะแนวทางแนวทางการส่งเสริม พฤติกรรมไฟเเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับ ประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี	๘๐
๔.๔	สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๘๒
บทที่ ๕	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๘๔
๕.๑	สรุปผลการวิจัย	๘๔
๕.๒	อภิปรายผลการวิจัย	๘๗
๕.๓	ข้อเสนอแนะ	๙๖
บรรณานุกรม		๙๘
ภาคผนวก		๑๐๒
ภาคผนวก ก	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๑๐๓
ภาคผนวก ข	ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์	๑๑๕
ภาคผนวก ค	ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ	๑๒๓
ประวัติผู้วิจัย		๑๓๐

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒.๑	ข้อมูลจำนวนนักเรียนโรงเรียนสังข์อ่ำวิทยา	๕๓
๒.๒	ข้อมูลจำนวนครู และบุคลากร โรงเรียนสังข์อ่ำวิทยา	๕๔
๓.๑	จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย	๖๓
๔.๑	ค่าร้อยละและค่ามาตรฐานข้อมูลทั่วไปของนักเรียนจำแนกตามเพศ	๖๘
๔.๒	ค่าร้อยละและค่ามาตรฐานข้อมูลทั่วไปของนักเรียนจำแนกตามอายุ	๖๘
๔.๓	ค่าร้อยละและค่ามาตรฐานข้อมูลทั่วไปของนักเรียนจำแนกตามระดับชั้นเรียน	๖๙
๔.๔	ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ภาพรวมทั้ง ๕ ด้าน	๖๙
๔.๕	ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านพฤติกรรมความอยากรู้ตามหลักไตรสิกขา	๗๐
๔.๖	ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านพฤติกรรมความตั้งใจตามหลักไตรสิกขา	๗๑
๔.๗	ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านพฤติกรรมความรักเรียนหลักไตรสิกขา	๗๒
๔.๘	ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านพฤติกรรมความมีเหตุผลตามหลักไตรสิกขา	๗๓
๔.๙	ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านพฤติกรรมความคิดริเริ่มตามหลักไตรสิกขา	๗๔

สารบัญภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๒.๑	กรอบแนวคิดในการวิจัย	๖๑
๔.๑	องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๘๒

อธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์นี้ อ้างอิงจากพระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทยของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยได้กล่าวถึงแหล่งที่มา / เล่ม / ข้อ / และหน้า ตามลำดับ เช่น ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๐๕/๑๙๖ หมายถึง ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค พระไตรปิฎกภาษาไทย

พระสูตรต้นตปิฎก

สํ.ข.	(ไทย) = สูตรต้นตปิฎก	ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ.	(ไทย) = สูตรต้นตปิฎก	ขุททกนิกาย ธรรมบท	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ.	(ไทย) = สูตรต้นตปิฎก	ขุททกนิกาย ธรรมบท	(ภาษาไทย)
ขุ.ข.อ.	(บาลี) = ขุททกนิกาย	ปรมตลชติกา ขุททกปาอฏฐกาปาลี	(ภาษาบาลี)
สํ.ข.	(ไทย) = สูตรต้นตปิฎก	ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค	(ภาษาไทย)
อง.ติก.	(ไทย) = อังคุตตรนิกาย	มโนรทปุรณี	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ. อิติวุตตกะ	(ไทย) = สูตรต้นตปิฎก	ขุททกนิกาย ปฏิสัมภิทามวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ปา.	(ไทย) = สูตรต้นตปิฎก	ขุททกนิกาย ปฏิสัมภิทามวรรค	(ภาษาไทย)
สํ.ส.	(ไทย) = สูตรต้นตปิฎก	ขุททกนิกาย ธรรมบท	(ภาษาไทย)
อง. ติก.	(ไทย) = สูตรต้นตปิฎก	อังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.สตตก.	(ไทย) = สูตรต้นตปิฎก	ขุททกนิกาย ธรรมบท	(ภาษาไทย)

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ” สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีก็เนื่องด้วยได้รับความเมตตาช่วยเหลือจากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ คือ รศ.ดร.สมศักดิ์ บุญปู ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ พระครูกิตติญาณวิสิฐ,ดร. กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำด้วยดีตลอดมา ตั้งแต่เริ่มต้นจนทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณคณะกรรมการสอบป้องกันทุกรูปทุกท่านที่ได้สละเวลาตรวจสอบวิทยานิพนธ์ และให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มและผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ทุกท่านที่เมตตาให้คำชี้แนะอันเป็นข้อมูลสำคัญแก่การวิจัยครั้งนี้

ขอบคุณคณะผู้บริหารและคณะครู ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ทั้ง ๒ แห่งทุกท่านที่เมตตาแก่ผู้วิจัยได้เสียสละให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณคณะผู้บริหาร คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือทุกประการจนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ประสบความสำเร็จด้วยดี

คุณประโยชน์คุณงามความดีอันเกิดจากวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาเป็นกตเวทิตาคุณ แต่คุณ ครูอาจารย์ และผู้ที่ช่วยสนับสนุนการในการวิจัยครั้งนี้ทุกท่าน

พระครูสังฆรักษ์ธรรม ธรรมรัตน์ (ก๊อตแสม)

มีนาคม ๒๕๖๒

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ณ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ญ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๕
๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๖
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริม	๗
๒.๒ แนวคิดพฤติกรรม	๙
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับใฝ่เรียนรู้	๑๒
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับพุทธธรรม	๑๓
๒.๕ แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับ นักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักไตรสิกขา	๑๘
๒.๖ ทฤษฎีการเรียนรู้	๒๖
๒.๗ ประวัติความเป็นมาโรงเรียน	๕๑
๒.๘ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕๔
๒.๙ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๖๑

บทที่ ๓	วิธีดำเนินการวิจัย	๖๒
๓.๑	รูปแบบการวิจัย	๖๒
๓.๒	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๖๓
๓.๓	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๖๓
๓.๔	การสร้างเครื่องมือในการวิจัย	๖๔
๓.๕	การเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๕
๓.๖	การวิเคราะห์ข้อมูล	๖๕
๓.๗	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๖

บทที่ ๔	ผลการวิจัย	๖๗
๔.๑	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและความ คิดเห็นต่อการส่งเสริมพฤติกรรมไฟเเรียนรู้สำหรับนักเรียน ประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี	๖๘
๔.๒	ผลการวิเคราะห์การส่งเสริมพฤติกรรมไฟเเรียนรู้สำหรับนักเรียน ประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี	๗๕
๔.๓	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะแนวทางแนวทางการส่งเสริม พฤติกรรมไฟเเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับ ประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี	๘๐
๔.๔	สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๘๒

บทที่ ๕	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๘๔
๕.๑	สรุปผลการวิจัย	๘๔
๕.๒	อภิปรายผลการวิจัย	๘๘
๕.๓	ข้อเสนอแนะ	๙๗

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๙๘
ภาคผนวก ข	ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์	๑๑๑
ภาคผนวก ค	ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ	๑๑๙

ประวัติผู้วิจัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒.๑	ข้อมูลจำนวนนักเรียนโรงเรียนสังข์อ่าววิทยา	๕๓
๒.๒	ข้อมูลจำนวนครู และบุคลากร โรงเรียนสังข์อ่าววิทยา	๕๔
๓.๑	จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย	๖๓
๔.๑	ค่าร้อยละและค่ามาตรฐานข้อมูลทั่วไปของนักเรียนจำแนกตามเพศ	๖๘
๔.๒	ค่าร้อยละและค่ามาตรฐานข้อมูลทั่วไปของนักเรียนจำแนกตามอายุ	๖๘
๔.๓	ค่าร้อยละและค่ามาตรฐานข้อมูลทั่วไปของนักเรียนจำแนกตามระดับชั้นเรียน	๖๙
๔.๔	ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ภาพรวมทั้ง ๕ ด้าน	๖๙
๔.๕	ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านพฤติกรรมความอยากรู้ตามหลักไตรสิกขา	๗๐
๔.๖	ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านพฤติกรรมความตั้งใจตามหลักไตรสิกขา	๗๑
๔.๗	ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านพฤติกรรมความรักเรียนหลักไตรสิกขา	๗๒
๔.๘	ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านพฤติกรรมความมีเหตุผลตามหลักไตรสิกขา	๗๓
๔.๙	ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านพฤติกรรมความคิดริเริ่มตามหลักไตรสิกขา	๗๔

สารบัญภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๒.๑	กรอบแนวคิดในการวิจัย	๖๑
๔.๑	องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๘๒

อธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์นี้ อ้างอิงจากพระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทยของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยได้กล่าวถึงแหล่งที่มา / เล่ม / ข้อ / และหน้า ตามลำดับ เช่น ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๐๕/๑๙๖ หมายถึง ที่มณิกาย ปาฎิกวรรค พระไตรปิฎกภาษาไทย

พระสุตตันตปิฎก

สํ.ข.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ที่มณิกาย	ปาฎิกวรรค	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธรรมบท	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธรรมบท	(ภาษาไทย)
ขุ.ขุ.อ.	(บาลี) = ขุททกนิกาย	ปรหมตฺตโชติกา	ขุททกปาอฏฐกถาปาติ	(ภาษาบาลี)
สํ.ข.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ที่มณิกาย	ปาฎิกวรรค	(ภาษาไทย)
อง.ติก.	(ไทย) = อังคุตตรนิกาย	มโนรปฐนี		(ภาษาไทย)
ขุ.ธ. อิติวุตตกะ	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ปฏิสัสมภิทามรรค	(ภาษาไทย)
ที.ปา.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ปฏิสัสมภิทามรรค	(ภาษาไทย)
สํ.ส.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธรรมบท	(ภาษาไทย)
อง. ติก.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	สัตตกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.สตุตค.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธรรมบท	(ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันมีความพยายามเชื่อมโยงหลักพุทธธรรมเข้ากับหลักการหรือทฤษฎีต่างๆของโลกสมัยใหม่ไม่ว่าจะเป็นพระพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์ พุทธศาสนากับเศรษฐศาสตร์ เป็นต้น การบริหารการศึกษาก็เช่นกัน มีงานวิจัยของคนไทยมากมายที่พยายามเชื่อมโยงหลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารการศึกษาเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษาทุกระดับ

การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ต้องอยู่บนหลักพื้นฐาน ๒ ประการคือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินการเรียนรู้เป็นกระบวนการรวบรวมตรวจสอบตีความผลการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้หรือตัวชี้วัดของหลักสูตรนำผลไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้และใช้เป็นข้อมูลสำหรับตัดสินใจผลการเรียนรู้ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สามารถสะท้อนสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนสถานศึกษาต้องมีกระบวนการจัดการที่เป็นระบบเพื่อให้การดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพผลการประเมินตรงตามสภาพความรู้ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนถูกต้องตามหลักการของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ นำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลสารสนเทศที่แสดงให้เห็นพัฒนาการความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพรวมทั้งสามารถรับรองการประเมินภายในและการประเมินภายนอกตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาได้^๑

นักเรียนเป็นพลเมืองของประเทศที่จะเป็นกำลังสำคัญในอนาคตที่จะต้องมีความรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ความสนใจใฝ่เรียนรู้เป็นคุณลักษณะที่จำเป็นต้องเสริมสร้างให้เกิดขึ้นกับนักเรียนและช่วยให้

^๑ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ.(๒๕๕๓). แนวทางการพัฒนา การวัด และประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. กรุงเทพฯ : คุรุสภา ลาตพรว.๒๕๕๓.

นักเรียนได้พัฒนาให้มากขึ้นด้วยตัวนักเรียนเองสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องพัฒนาให้เกิดแก่เยาวชนพบว่าความสนใจใฝ่เรียนรู้เป็นคุณลักษณะที่สำคัญอันดับแรกที่ต้องสร้างเสริมและพัฒนาให้เกิดขึ้นกับเยาวชนของชาติอีกทั้งใฝ่เรียนรู้เป็นพื้นฐานสำคัญของการแสวงหาความรู้หรือการสืบค้นและปฏิบัติเพื่อพัฒนาชีวิตและสังคมมนุษย์อย่างต่อเนื่องที่สถาบันต่างๆในสังคมจะต้องร่วมกันเสริมสร้างและพัฒนาให้เกิดกับเยาวชนอาทิเช่นสถาบันครอบครัวสถาบันศาสนาโดยเฉพาะสถาบันทางการศึกษาที่มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นสถาบันศึกษาที่เน้นกระบวนการในการพัฒนาที่สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างยั่งยืนโดยมีสถานศึกษาและครูร่วมกันทำหน้าที่พัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เป็นไปตามที่ประเทศชาติต้องการ

คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้เป็นคุณลักษณะที่สำคัญต่อนักเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการรักการเรียนรู้ชอบค้นคว้าตื่นตัวกับสิ่งแปลกใหม่รอบตัวอยากรู้อยากเห็นรู้จักแสวงหาความรู้มีวิจรรณญาณเลือกตัดสินใจคิดวิเคราะห์คิดสังเคราะห์คิดหาเหตุผลคิดจินตนาการรู้จักประเมินสถานการณ์ต่างๆและเกาะติดสถานการณ์รู้จักซักถามค้นหาคำตอบมีความกระตือรือร้นต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วยการติดตามข่าวสารอ่านหนังสือดูโทรทัศน์เรียนรู้ในรูปแบบต่างๆอย่างต่อเนื่องและมีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อให้ชีวิตของผู้เรียนมีความหมายมีชีวิตชีวาตลอดจนสำเร็จการศึกษารับผิดชอบงานรับผิดชอบชีวิตของตนเองสามารถปรับตัวเองให้ทันยุคทันสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกสามารถอยู่ในสังคมการเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข^๒ นอกจากนี้การอ่านยังเป็นลักษณะนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างหนึ่ง que สร้างศักยภาพการนำไปสู่ชีวิตให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จเป็นคุณลักษณะที่พบเห็นทั่วไปในแถบประเทศที่พัฒนาทั่วโลกแต่แทบจะไม่มีในสังคมไทยตั้งนั้นรากฐานความรู้ของคนไทยจึงอ่อนแอไม่สามารถแข่งขันกับผู้อื่นเพราะด้วยความไม่เป็นใฝ่เรียนรู้ของคนในสังคมนอกจากจะพยายามพ่ายแพ้มาสู่ชีวิตแล้วยังส่งผลเสียต่อชาติบ้านเมืองอีกด้วย^๓ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้ให้ความหมายความสนใจใฝ่เรียนรู้ในการอ่านว่าเป็นคุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงถึงความกระตือรือร้นสนใจคิดค้นแสวงหาความรู้เสมอตลอดจนความสามารถในการจำแนกเปรียบเทียบและวิเคราะห์เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เห็นเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสมอีกทั้ง (brubacher.et.al) ได้กล่าวถึง

^๒ อารี พันธมณี.“ปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียนเป็นสำคัญ”.(วารสารนักบริหาร. ; มีนาคม ๒๕๔๕), หน้า ๓๙-๔๒.

^๓ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. “จอมปราชญ์การศึกษา :สังเคราะห์ วิเคราะห์และประยุกต์แนวพระราชดำริด้านการศึกษาและการพัฒนาคน”. (กรุงเทพฯ : ชัคเชสมิเดีย. ๒๕๔๓). หน้า ๓๗๑.

คุณลักษณะของผู้ที่มีความใฝ่เรียนรู้มีลักษณะดังนี้คือต้องมีเหตุผลมีความอยากรู้อยากเห็นมีแรงจูงใจขอศึกษาหาความรู้และชอบท้าทาย^๔

จากแนวทางการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้พัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ไว้อย่างชัดเจนแต่ผู้วิจัยเห็นว่าคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้เป็นคุณลักษณะภายในจิตใจของบุคคลไม่สามารถสังเกตหรือวัดได้โดยตรงแต่สามารถตรวจวัดหรืออ้างอิงได้ทางอ้อมจากพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกมาแทนคุณลักษณะที่ต้องการศึกษาโดยการเก็บข้อมูลการรวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบจากงานวิจัยที่ผ่านมาที่มีการศึกษางานที่เกี่ยวข้องความใฝ่เรียนรู้ และใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่แตกต่างกันผลการวิเคราะห์ไม่สามารถอธิบายคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ได้อย่างครอบคลุมถูกต้องทั้งหมดทั้งนี้เพราะตัวแปรของคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้จะมีความสัมพันธ์กันสูงทำให้ยากต่อการเปลี่ยนแปลงความหมายหรืออาจจะแปลความหมายผิดพลาดได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ด้วยหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่และนำไปประยุกต์ใช้พัฒนาแนวทางการส่งเสริมให้พฤติกรรมการเรียนรู้สนับสนุนให้นักเรียนมีทักษะ ใฝ่เรียนรู้ ความสามารถเรียนรู้ประยุกต์หลักพุทธธรรม อันจะส่งผลต่อให้นักเรียนและโรงเรียนมีความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยเริ่มการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ เนื่องจากการศึกษาเรียนรู้พฤติกรรมความอยากรู้ พฤติกรรมความใฝ่เรียนรู้ พฤติกรรมความรักเรียน พฤติกรรมความมีเหตุผล พฤติกรรมความคิดริเริ่มความรู้ ต้องใช้ความมุ่งมั่น ความเพียรพยายาม และความมานะอดทนทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ด้วยหลักพุทธธรรมที่ส่งผลให้ทักษะในการศึกษาเล่าเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลแก่นักเรียนสืบไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาอำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนประถมศึกษาอำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๑.๒.๓ เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ด้วยหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

^๔Brubacher, J.W., W.C. Charles, T. Timethy and G.Rogan. (๑๙๙๔). **Becoming Reflective Educator**How to Build Culture of Inquiry in the Schools.United State of America. ๑๙๙๔/๓๙-๔๒

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ ศึกษาสภาพพฤติกรรมนักเรียนประถมศึกษาทำอย่างไรให้ใฝ่เรียนรู้เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ ศึกษาการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนประถมจะมีการปฏิบัติอย่างไรบ้าง

๑.๓.๓ แนวทางการส่งเสริมใฝ่เรียนรู้โดยใช้หลักพุทธธรรมจะมีการปฏิบัติอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขต ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้น“แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขต ด้านเนื้อหาให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ ๕ ด้าน ๑. พฤติกรรมความอยากรู้ ๒. พฤติกรรมความตั้งใจ ๓. พฤติกรรมความรักเรียน ๔. พฤติกรรมความมีเหตุผล ๕. พฤติกรรมความคิดริเริ่ม และสอดคล้องกับหลักพุทธธรรมตามหลักไตรสิกขา^๕ ๑. อธิศีลสิกขา ๒. อธิสมาธิสิกขา ๓. อธิปัญญาสิกขา

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ ๔-๖ โรงเรียนสังข์อ่ำวิทยา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ๑ โรงเรียน จำนวน ๒๗๗ คน ใช้เป็นประชากรเพื่อการการวิจัยทั้งหมด

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบ ด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ๔-๖ โรงเรียนสังข์อ่ำวิทยา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ตัวแปรตาม คือ แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ตามหลักไตรสิกขา ได้แก่

๑. อธิศีลสิกขา
๒. อธิสมาธิสิกขา
๓. อธิปัญญาสิกขา

^๕ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต),พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ (ชำระเพิ่มเติม ช่วงที่ ๑/ยุค), (โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา : กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๔). หน้า ๕๒๑.

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านสถานที่

โรงเรียนสังข์อภัยวิทยา ตำบลคลองสอง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้วิจัย ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ถึงเดือนธันวาคม ๒๕๖๑ รวม ๖ เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์

หลักพุทธธรรม หมายถึง หลักธรรม คำสอน ที่เชื่อกันว่า เป็นผลแห่งการค้นคว้า เป็นภูมิรู้ ภูมิปัญญา ของพระพุทธองค์ ที่ถูกถ่ายทอดสืบต่อมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๒๕๐๐ ปี แล้ว และได้ชื่อว่า เป็นภูมิปัญญาโลก เป็นภูมิปัญญาของมนุษยชาติ เป็นมรดกโลก ที่หาค่ามิได้^๖ สิกขา ๓ หรือ ไตรสิกขา แปลว่า ข้อที่จะต้องศึกษา ข้อปฏิบัติที่เป็นหลักสำหรับศึกษา คือ ฝึกหัดอบรม กาย วาจา จิตใจ และปัญญา ให้ยิ่งขึ้นไปจนบรรลุจุดหมายสูงสุดคือ พระนิพพาน ได้แก่

๑. **อริศีลสิกขา** (สิกขา คือ ศีลอันยิ่ง ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมในทางความประพฤติ อย่างสูง

๒. **อริจิตสิกขา** (สิกขา คือ จิตอันยิ่ง ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมจิตเพื่อให้เกิดคุณธรรม เช่นสมาธิอย่างสูง

๓. **อริปัญญาสิกขา** (สิกขา คือ ปัญญาอันยิ่ง ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมปัญญาเพื่อให้เกิด ความรู้แจ้งอย่างสูง

ความใฝ่เรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะของนักเรียนที่มีความกระตือรือร้น ตั้งใจมุ่งมั่นในการเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยการแสวงหาความรู้ การสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ทั้ง ภายในและภายนอกโรงเรียน การจดบันทึก สรุปความรู้ประสบการณ์และสามารถถ่ายทอดเผยแพร่ องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าให้แก่ผู้อื่นได้ ซึ่งวัดได้จากแบบวัดความใฝ่เรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นมาจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ๕ ด้าน ดังนี้

ความอยากรู้ หมายถึง ความรู้สึกภายในใจที่ต้องการรับทราบข้อมูลสารสนเทศและสาระ ความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งด้วยความจดจ่อสนใจ

ความตั้งใจจริง หมายถึง ความมุ่งมั่นที่จะรู้ ความเอาใจใส่มีจิตใจจดจ่อต่อการเรียนงาน ที่ได้รับมอบหมายงานในชีวิตประจำวัน รู้หน้าที่ของตนรับผิดชอบบทบาทหน้าที่ของงานและหน้าที่ ของตนอย่างเต็มความสามารถ

^๖ สุภาภย์ อินทองคง. บทความวิจัย เรื่อง การใช้หลักพุทธธรรมนำการวิจัยและพัฒนาตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงสู่สุขภาพองค์กรรวม. ศูนย์เรียนรู้ชุมชนภาคใต้ (ศรช.), ๒๕๕๑.

ความรักเรียน หมายถึง คุณลักษณะของนักเรียนที่มีความขยัน อดทนมีความละเอียดรอบคอบในการเรียน เรียนรู้อย่างมีความสุขและภูมิใจในผลงานของตนเอง

ความมีเหตุผล หมายถึง การที่ผู้เรียนใช้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่มีอยู่ในการสนับสนุนการตัดสินใจหรือรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นทั้งเรื่องเรียนและเรื่องส่วนตัวอย่างสมเหตุสมผลตามหรือตัวแปรตาม ได้แก่ ความใฝ่เรียนรู้

ความคิดริเริ่ม หมายถึง การนำความคิดเห็นความรู้สึกลึกซึ้งและการกระทำของตนเองเปิดเผยให้ผู้อื่นได้รับรู้ในสถานการณ์ที่มีสัมพันธภาพกับผู้อื่นและไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่นรวมทั้งการนำเสนอความคิด วิธีการใหม่ๆ ที่ไม่ลอกเลียนแบบใครมาใช้ในการเรียนการตัดสินใจในการดำรงชีวิตได้

แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรม หมายถึง การใฝ่เรียน ใฝ่รู้ในการแสดงออกถึงความตั้งใจเพียรพยายามในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

พฤติกรรมใฝ่เรียน ใฝ่รู้ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรอ่าน เพียรเขียนสนใจในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ

โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนสังกัดอำเภอลอง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ โรงเรียนสังกัดอำเภอลอง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย

๑.๖.๑ ได้ผลการศึกษาสภาพพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาอำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๑.๖.๒ ได้ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๑.๖.๓ เสนอแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ด้วยหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

บทที่ ๒

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” ผู้วิจัยได้นำเสนอจากแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม ดังนี้

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริม

๒.๒ แนวคิดพฤติกรรม

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับใฝ่เรียนรู้

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับพุทธธรรม

๒.๕ แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักไตรสิกขา

๒.๖ ทฤษฎีการเรียนรู้

๒.๗ ประวัติความเป็นมาโรงเรียน

๒.๘ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๙ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริม

๒.๑.๑ ความสำคัญ

การส่งเสริม เป็นการให้การสนับสนุน ช่วยเหลือเกื้อกูล ให้คำแนะนำแก่นักเรียนเพื่อให้สหกรณ์สามารถบรรลุถึงเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ของรักษาศีลได้ ซึ่งในการส่งเสริมนี้จะมีบุคคลเข้าไปมีบทบาทร่วมสนับสนุนทางด้านความรู้และปัจจัยต่างๆต่างๆ เพื่อให้สามารถดำเนินงานไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อนักเรียน ดังนั้นงานส่งเสริมจึงต้องมีบุคคลมาทำหน้าที่ดังกล่าวนี้ เพื่อให้งานส่งเสริมบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

๒.๑.๒ ความหมาย

คำว่า “ส่งเสริม” ประกอบด้วยคำว่า “ส่ง” ซึ่งหมายถึง การทำให้เคลื่อนไปด้วยดี กับคำว่า “เสริม” ซึ่งหมายถึง เพิ่มเติมให้พอเหมาะ

ส่งเสริม” คือ ช่วยให้อุดมการณ์ เจริญขึ้น สะดวกขึ้น หรือทำหน้าที่ได้ดียิ่งขึ้น “การส่งเสริม” (Extension) หมายถึง กระบวนการทางการศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาความรู้ ทักษะ และทักษะของประชาชน เพื่อให้สามารถพัฒนาการผลิต การแปรรูปผลผลิต การตลาด และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ส่งผลให้มีการยกระดับความเป็นอยู่ของตนเอง ครอบครัว และชุมชนให้ดีขึ้น

๒.๑.๓ คุณสมบัติของนักส่งเสริม

คุณสมบัติของนักส่งเสริม โดยทั่วไปมีดังนี้

๑. มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร
๒. มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ และเชื่อมั่นในตนเอง
๓. มีความกระตือรือร้นในการทำงานและทำด้วยความจริงใจ
๔. มีความรับผิดชอบและกระทำตนให้เป็นที่ยอมรับศรัทธา
๕. รู้จักถ่อมตนและมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลอื่น
๖. มีความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจคนอื่น
๗. มีความขยันอดทนและพยายาม
๘. ไม่ถือสาแค้นและเต็มใจให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่น
๙. มีความเสียสละ
๑๐. ปรับปรุงตนเองให้ทันเหตุการณ์อยู่เสมอ
๑๑. เป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางวิชาการและการปฏิบัติ
๑๒. มีความรักในหน้าที่การงาน
๑๓. มีคุณธรรม
๑๔. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น
๑๕. มีทักษะในการพูด มีไหวพริบ รู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี
๑๖. เป็นผู้เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน
๑๗. ข้างสังเกต มีความละเอียดรอบคอบ
๑๘. เป็นนักฟังที่ดี คือ ให้อีกฝ่ายได้แสดงความคิดเห็น
๑๙. มีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ มั่นใจในตัวเอง ตื่นตัวอยู่เสมอ
๒๐. เป็นผู้ที่มีความสนใจหาความรู้อยู่เสมอ

๒.๑.๔ คุณลักษณะของนักส่งเสริมที่พึงประสงค์

คุณลักษณะของนักส่งเสริมที่พึงประสงค์ ต้องมีความพร้อม ๓ ด้าน

๑. ความพร้อมด้านจิตใจและจิตวิญญาณในการทำงาน ประกอบด้วย มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีอุดมการณ์ในการทำงาน มีทัศนคติที่ดีต่องาน และมีคุณธรรมจริยธรรม

๒. ศักยภาพและความรู้ความสามารถ ประกอบด้วย ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ พัฒนาตนเองให้ใฝ่รู้ รับผิดชอบต่องาน มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความคิดเป็นระบบ ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นรู้จักวิเคราะห์สังเคราะห์ และเรียนรู้

๓. ทักษะในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย เป็นนักประสานงาน นักบริหาร มีความรู้ในการถ่ายทอดความรู้และให้คำปรึกษา มีความรู้เรื่องการประชาสัมพันธ์ และการทำงานอย่างมีส่วนร่วมกับสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร^๑

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม

พฤติกรรมคือการตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ ที่เข้ามากระทบกับบุคคลทั้งภายในและภายนอก โดยการตอบสนองนั้นอาจจะสามารถสังเกตได้โดยตรงหรือไม่ก็ได้การแสดงออกนั้นอาจเกิดขึ้นในช่วงที่เรามีสติรู้สึกตัวหรือไม่รู้ตัวก็ได้ล้วนจัดเป็นพฤติกรรมทั้งสิ้นของมนุษย์

๒.๒.๑ ความสำคัญของพฤติกรรม

พฤติกรรม (Behavior) คือ การกระทำกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ทั้งที่สามารถสังเกตได้และที่สังเกตไม่ได้โดยใช้เครื่องมือวัด โดยทางอ้อม ทั้งที่รู้สึกตัวและไม่รู้สึกตัว ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือ^๒

๑. พฤติกรรมภายนอก (external behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่เราสามารถสังเกต ได้ด้วยตาหรือใช้เครื่องมือวัด แบ่งออกเป็น ๒ ประเภทย่อยๆ คือ

๒. พฤติกรรมโมเลกุล (molecular behavior) คือ พฤติกรรมที่เราไม่สามารถสังเกตได้ด้วยตา ต้องอาศัยเครื่องมือหรือกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อื่นมาวัดจึงสามารถรู้ได้ เช่น การเต้นของหัวใจ การย่อยอาหารของกระเพาะ การตรวจคลื่นสมอง การตรวจหาปริมาณน้ำตาลในเลือด เป็นต้น

๓. พฤติกรรมภายใน (Internal behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง และไม่สามารถใช้เครื่องมือวัดได้ได้แก่ พฤติกรรมที่เป็นความในใจ ความรู้สึกนึกคิดความกลัว ความโกรธต่างๆ ซึ่งเราสามารถสันนิษฐานได้จากพฤติกรรมภายนอก แต่บางครั้งก็ไม่สามารถสรุปแน่นอนได้เจ้าตัวเท่านั้นที่สามารถบอกได้ว่าเขารู้สึกอย่างไร ดังนั้นการสรุปพฤติกรรมภายในเป็นสิ่งที่ควรระวังให้มากเพราะอาจผิดพลาดได้ เพื่อสะดวกในการศึกษาเราอาจแบ่งพฤติกรรมภายในได้ดังนี้

^๑ KnowledgeManagement: KM, บทบาทความรับผิดชอบจริยธรรมและคุณสมบัตินักส่งเสริมสหกรณ์, สำนักงานสหกรณ์จังหวัดจันทบุรี, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: webhost.cpd.go.th/chanthaburi/download/ [๒๒ กันยายน ๒๕๖๑].

^๒ พฤติกรรม, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: www.edupol.org/systemedu/ [๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙].

๓.๑ พฤติกรรมที่เป็นความรู้สึกที่เกิดจากสิ่งเร้ามากระทบกับประสาทสัมผัสเช่น การที่ได้ยิน การได้เห็น การได้กลิ่น การได้รู้รส การได้สัมผัส เป็นต้น

๓.๒ พฤติกรรมที่เป็นการตีความ เมื่อสิ่งเร้ามากระทบประสาทสัมผัสจะเกิดความรู้สึก และการที่จะทราบว่าอะไรเกิดขึ้นนั้นต้องอาศัยการตีความเข้าช่วย ดังนั้นการรับรู้จึงเป็นกระบวนการที่เกิดจากการรู้สึกและการตีความ หากไม่สามารถตีความ การรับรู้ก็ไม่สมบูรณ์ เช่นเขาพูดภาษาอังกฤษเราตีความไม่ได้ก็ไม่ว่าเขาพูดอะไร หมายความว่าอย่างไร เป็นต้น

๓.๓ พฤติกรรมที่เป็นการคิดและการตัดสินใจ ซึ่งการคิดในที่นี้ หมายถึงการจินตนาการ การคิด และการตัดสินใจเป็นหัวใจในการบ่งการให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมภายนอกมาในรูปต่างๆ กัน ในขณะเดียวกันการคิดและการตัดสินใจย่อมขึ้นอยู่กับความรู้และการจำด้วย

๒.๒.๒ ความหมายของพฤติกรรม

พฤติกรรม คือ การกระทำออกของร่างกายมนุษย์ในหลากหลายด้านที่ตอบสนองกับสิ่งที่มากระทบต่อประสาทรับรู้ของมนุษย์ ที่เรียกว่า สิ่งเร้า โดยผ่านการรับสัมผัสจากอวัยวะรับรู้เข้าไปสู่สมองเพื่อวิเคราะห์สิ่งกระทบ แล้วสั่งการแสดงการตอบรับออกมาทั้งทางร่างกายและจิตใจ สอดคล้องกับนักวิชาได้ให้ความหมายต่อไปนี้

เขียน วันทนิยตระกูล ได้กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด ความต้องการของจิตใจที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้า ซึ่งอาจสังเกตได้โดยตรงหรือทางอ้อม บางลักษณะอาจสังเกตได้โดยไม่ใช้เครื่องมือช่วยเหลือต้องใช้เครื่องมือช่วยพฤติกรรมมนุษย์หมายถึง อาการกระทำหรือกิจวัตรที่แสดงออกมทางร่างกายกล้ามเนื้อสมองในทางอารมณ์ความคิดและความรู้สึก พฤติกรรมเป็นผลจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า เมื่อมีสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นมาเร้าในเวลาใดจะมีการตอบสนอง^๓และการเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้นหรือมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้าและการเปลี่ยนแปลงนี้จะมีสองส่วนที่เกี่ยวข้อง คือ การเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งจะต้องมีทิศทางที่ดีขึ้นเท่านั้น^๔

ซิมบาร์โด (Zimbardo) ได้กล่าวว่า พฤติกรรม (Behavior) หมายถึง ผลที่เกิดจากการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าในสถานการณ์ต่างๆ พฤติกรรมหรือการกระทำของมนุษย์เมื่อเกิดขึ้นจะสังเกตเห็นได้ชัดเจน เช่น การเดิน ยืน นอน การกิน การกระทำทางวาจา ได้แก่การพูด การ

^๓ เขียน วันทนิยตระกูล, ครูในฐานะเป็นนักวิทยาศาสตร์พฤติกรรม ปัญญา, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: www.lanna.mbu.ac.th/artilces/Psycho01.asp, [๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๙].

^๔ วิทยากร เชียงกุล, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท,วารสารการพัฒนาชุมชน, ปีที่ ๓๐ (๒๓ มีนาคม ๒๕๕๙):

สนทนา^๕ การพัฒนาที่แท้จริงนั้น หมายถึง การทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสุข ความสะดวกสบาย ความกินดีอยู่ดี ความเจริญทางด้านศิลปวัฒนธรรมและจิตใจอย่างสงบสันติ ซึ่งขึ้นอยู่กับ การได้รับปัจจัยทางวัตถุเพื่อสนองความต้องการของร่างกาย ทั้งยังรวมความไปถึงการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นของคุณภาพชีวิต อันได้แก่ การศึกษา สิ่งแวดล้อม การพักผ่อนหย่อนใจของมนุษย์หรือ สิ่งมีชีวิตกระทำลงไปหรือแสดงออกด้วยกิริยา ความคิด เช่นการกิน การนอน การเดิน การพูด แสดง ความรู้สึก ความคิดเห็น เป็นต้น สิ่งที่ได้แสดงออกมานั้นสามารถสังเกต และใช้เครื่องมือทดสอบได้

สงวน สุทธิเลิศอรุณ ได้กล่าวว่า พฤติกรรมมนุษย์(Human Behavior) หมายถึง การกระทำของมนุษย์ทั้งด้านกายกรรม วาจากรรม และมโนกรรม โดยรู้สำนึกหรือไม่รู้สำนึก ทั้งที่สังเกตได้ และไม่อาจสังเกตได้พฤติกรรมมนุษย์จำแนกออกได้เป็น ๒ ลักษณะ^๖

๑. พฤติกรรมที่ไม่สามารถควบคุมได้เรียกว่า เป็นปฏิกิริยาสะท้อน เช่น การสะดุ้งเมื่อถูกเข็มแทง การกระพริบตาเมื่อมีสิ่งมากระทบกับสายตา

๒. พฤติกรรมที่สามารถควบคุมและจัดระเบียบได้เนื่องจากมนุษย์มีสติ

โดยสรุป การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้น หรือมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า โดยการเปลี่ยนแปลงนี้ต้องเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

กระจาง อัฐนาถ ได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ โดยเฉพาะเยาวชนได้ให้ความหมายของพฤติกรรมว่า หมายถึงกิจกรรมที่มนุษย์แสดงออกทั้งหมด อาจจะมีมองเห็นได้ด้วยตาสัมผัสได้ด้วยกาย เช่น การเดิน การพูด การเขียน การแสดงออกทางสีหน้าและสิ่งที่มองเห็นได้ยากหรือมองไม่เห็น เช่น การฟัง การจำ และการคิดหาเหตุผล ถือว่าเป็นพฤติกรรมที่มีอยู่ในมนุษย์^๗

หลักการพัฒนานักเรียน ของฉือจีประเทศไต้หวัน^๘ การพัฒนาพฤติกรรมของเด็กผ่านการศึกษา มีขั้นตอน ๖ ขั้นตอน

๑. สอนให้เข้าใจ อธิบายให้เข้าใจถึงโสภณธรรมนั้น ว่าทำแล้วจะเกิดผลดีผลเสียอย่างไร โดยใช้รูปแบบเล่านิทาน หรือสื่อวีดิทัศน์ที่หน้าสนใจเหมาะสมกับวัยของผู้ฟัง

๒. สอนให้รู้จำคิด เปิดโอกาสให้ผู้ฟังคิดเปรียบเทียบกับตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ

^๕ ซิมบาร์โด (Zimbardo) อังโนเรียม ศรีทอง, พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร: เจริญ เวฟ เอ็ดดูเคชั่น, ๒๕๔๒), หน้า ๕.

^๖ สงวน สุทธิเลิศอรุณ, พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน, (กรุงเทพมหานคร: อักษราพิพัฒน์, ๒๕๔๓), หน้า ๕.

^๗ กระจาง อัฐนาถ, “พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต ๓”, ปรียญาโทบริหารการศึกษา, (มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร), ๒๕๕๐, หน้า ๑๕.

^๘ เดิมแท้ ขาวหินฟ้า, พร้อมทีมงาน, “แนวทางการปลูกจิตสำนึกของคุณธรรมผ่านระบบการศึกษาของมูลนิธิฉือจี ไต้หวัน”, (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม), ๒๕๕๐, หน้า ๑๕๖.

๓. สอนให้กล้าแสดงออก มีพื้นที่ให้ผู้ฟังแสดงออกถึงจินตนาการของตนในรูปของวาดภาพวาด เรียงความ ละครเป็นต้น เป้าประสงค์การเพาะเมล็ดพันธุ์แห่งความดีในจิตใจของผู้ฟัง

๔. กระตุ้นจิตเมตตา ด้วยหลักคิดที่ว่า ทุกคนมีจิตแห่งพุทธะอยู่แล้วจึงต้องนำผู้เรียนออกไปช่วยเหลือผู้ประสบทุกข์ตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น โรงพยาบาล สถานเลี้ยงเด็กกำพร้า คนพิการ เพื่อกระตุ้นให้เมตตา สงสาร

๕. สอนให้ทำทันที กระตุ้นให้ผู้ฟังลงมือกระทำความดี ช่วยเหลือผู้ประสบทุกข์เหล่านั้น ทั้งด้วยวัตถุและจิตใจ

๖. สนับสนุน และทำซ้ำ ๆ มีพื้นที่ให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในคุณธรรมของแต่ละคนเพื่อให้เกิด ความงามในจิตใจต่อตนเองและผู้อื่น

นอกจาก ๖ ขั้นตอน สำหรับการสอนนักเรียนแล้ว ฉือจี มีวิธีการพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพดังนี้^๙

๑. พัฒนาทางด้านจิตใจ เด็กได้เรียนรู้ที่จะมีความพอในสิ่งที่มีอยู่ มีความเชื่อมั่นในตัวเอง มีความศรัทธาในความเป็นมนุษย์ มีจิตใจอ่อนโยน คิดคำนึงและเข้าใจจิตใจของผู้อื่น

๒. พัฒนาทางด้านสมองและร่างกาย พัฒนาความเป็นเลิศทางด้านวิชาการส่งเสริมแนวคิดสร้างสรรค์ในเชิงคุณธรรม

๓. การพัฒนาด้านวัฒนธรรมเช่นการอยู่ร่วมกัน การอ่อนน้อมถ่อมตน การรู้จักผู้อื่น การยกย่องผู้อื่น การให้ความรักผู้อื่น

๔. พัฒนาด้านกฎระเบียบในสังคม คือ กฎหมายข้อบังคับ ที่กำหนดไว้เป็นรูปธรรม หลักการที่กล่าวมานี้ เป็นการพัฒนาเด็กที่มีคุณภาพ เป็นการพัฒนาค้นให้มีความดีและความเก่งทั้งด้านด้านวิชาการ อยู่ในตัวเด็กด้วยกัน

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับใฝ่เรียนรู้

๒.๑.๑ พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้

ใฝ่เรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนแสวงหาความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

ผู้ที่ใฝ่เรียนรู้ คือ ผู้ที่มีคุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนอย่าง

^๙ เดิมแท้ ชาวหินฟ้า, พร้อมทีมงาน, “แนวทางการปลูกจิตสำนึกของคุณธรรมผ่านระบบการศึกษาของมูลนิธิฉือจี ไต้หวัน”, (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม), ๒๕๕๐, หน้า ๑๕๘.

สม่ำเสมอ ด้วยการ เลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอด เผยแพร่ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้^{๑๐}

ตารางที่ ๒.๑ ตัวชี้วัดพฤติกรรมบ่งชี้ใฝ่เรียนรู้

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
๑. ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	๑.๑ ตั้งใจเรียน ๑.๒ เอาใจใส่และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ ๑.๓ สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ
๒. แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สรุปเป็นองค์ความรู้ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	๒.๑ ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม ๒.๒ บันทึกความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลจากสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้ ๒.๓ แลกเปลี่ยนความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับพุทธธรรม

๒.๔.๑ ความหมายพุทธธรรม

พุทธ หมายความว่า ผู้ตรัสรู้, ผู้ตื่น, ผู้เบิกบาน ใช้เฉพาะเป็นนามของพระบรมศาสดาแห่งพระพุทธศาสนา เรียกเป็นสามัญว่า พระพุทธเจ้า^{๑๑}

ธรรม หมายความว่า คุณงามความดี เช่นเป็นคนมีธรรม เป็นคนมีศีลธรรม คำสอนในพระพุทธศาสนา เช่น แสดงธรรม ฟังธรรม ธรรมะของพระพุทธเจ้า หรือหลักประพฤติปฏิบัติในศาสนา เช่น ปฏิบัติธรรมหรือปฏิบัติธรรม ความจริง ความยุติธรรม ความถูกต้อง^{๑๒}

^{๑๐} กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๑.

^{๑๑} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต),พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ (ชำระเพิ่มเติม ช่วงที่ ๑/ยุติ),(โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา : กรุงเทพมหานคร,๒๕๕๔).หน้า ๘๔๒.

^{๑๒} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต),พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ (ชำระเพิ่มเติม ช่วงที่ ๑/ยุติ),(โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา : กรุงเทพมหานคร,๒๕๕๔).หน้า ๕๙๗.

ความหมายของคำว่า “พุทธธรรม” หรือ “พระธรรม” คือ ธรรมะของพระพุทธเจ้าท่าน มีมากมายถึง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ เกี่ยวกับความจริงตามธรรมชาติของมนุษย์ที่มีทั้งความทุกข์ และวิธีการดับทุกข์^{๑๓}

คำว่า “หลักพุทธธรรม” ในที่นี้หมายถึง หลักธรรม คำสอน ที่เชื่อกันว่า เป็นผลแห่งการค้นคว้า เป็นภูมิรู้ ภูมิปัญญา ของพระพุทธองค์ ที่ถูกถ่ายทอดสืบต่อมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๒๕๐๐ ปีแล้ว และได้ชื่อว่า เป็นภูมิปัญญาโลก เป็นภูมิปัญญาของมนุษยชาติ เป็นมรดกโลก ที่หาค่ามิได้^{๑๔}

วิกิพีเดีย กล่าวว่า “พุทธธรรม หรือ พระธรรม หมายถึง ธรรม ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงค้นพบ และนำออกเผยแผ่ หรือคำสอนของพระพุทธเจ้า เกี่ยวกับความจริงตามธรรมชาติของทุกข์และ วิธีการดับทุกข์ พุทธธรรม ของพระพุทธเจ้าท่านแต่เริ่มสืบทอดกันด้วยวิธีท่องจำแบบปากต่อปาก สมัยต่อมาจึงได้มีการบันทึกไว้เป็นตัวอักษร คัมภีร์ที่บันทึกพุทธธรรมนั้น เรียกว่า พระไตรปิฎก และมีคำอธิบายจัดไว้เป็นหมวดคัมภีร์ เรียกชื่อต่างๆ อาทิ อรรถกถา, ฎีกา, อนุฎีกา เป็นต้น^{๑๕}

ธรรม ที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบนั้น คำว่า “ค้นพบ” ย่อมหมายถึง “ธรรม” เป็นสิ่งที่มีอยู่เดิม มีมาก่อน ไม่ได้เกิดขึ้นพร้อมพระพุทธองค์ แต่เป็นธรรมชาติที่เกิดขึ้นก่อนที่พระพุทธองค์จะตรัสรู้ อาจพอลงได้ว่า การเรียนรู้ ธรรม ก็คือการรับรู้ธรรมดาโลก เรียนรู้สิ่งที่ปกติที่มีบ่อเกิดที่มาจากมาอย่างไร และไปอย่างไร เพราะหลักธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ได้ตรัสสอนไว้กว่าสองพันปีที่ผ่านมา นั้น เป็น “สัจธรรม” เพราะ “คนเราจะล่วงพ้นความทุกข์ได้ เพราะความเพียรในการทำ ความดี” ผู้ใส่ใจในธรรมเท่านั้น ถึงจะรู้ถ่องแท้

ธนภณ สมหวัง.ให้ความหมายของพุทธธรรมในแง่ความคิดของนักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนาจากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน จากหัวข้อ พุทธธรรม : คู่มือมนุษย์ศตวรรษที่ 21 “พุทธธรรมนั้น เป็นการรวบรวมคำสอนของพระพุทธศาสนาให้เป็นระบบอย่างที่คุณในปัจจุบันเข้าใจได้ง่ายเป็นหนังสือที่สำคัญที่สุดในประวัติศาสตร์ของคนชาติไทยทีเดียว ในพระพุทธศาสนาด้วย^{๑๖}

^{๑๓} THE PARLIAMENTARY HUMAN RESOURCES DEVELOPMENT PAMPHLETS. “พุทธธรรมกับการปฏิบัติงานราชการ”.2550.

^{๑๔} สุภาคย์ อินทองคง. บทความวิจัย เรื่อง การใช้หลักพุทธธรรมนำการวิจัยและพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สุขภาพองค์กรรวม. ศูนย์เรียนรู้ชุมชนภาคใต้ (ศรช.), ๒๕๕๑.

^{๑๕} สืบค้นออนไลน์ <http://th.wikipedia.org/wiki/พุทธธรรม>. ๑๖ กันยายน ๒๕๕๒.

^{๑๖} ธนภณ สมหวัง.พุทธธรรม : คู่มือมนุษย์ศตวรรษที่ ๒๑. หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ฉบับประจำวันอาทิตย์ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๙.

๒.๔.๒ หลักการของพุทธธรรม

พุทธธรรม คือ คำสอนที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ และนำมาเผยแผ่สั่งสอนบุคคลทั่วไปพุทธธรรมในพระพุทธศาสนามีเป็นจำนวนมากครอบคลุมตั้งแต่เรื่องพื้นฐานในการดำเนินชีวิตจนกระทั่งถึงเรื่องสูงสุดที่เป็นจุดหมายของพุทธศาสนา คือ นิพพาน พุทธธรรมทุกเรื่องล้วนแต่มีคุณค่าต่อชีวิตและสังคมทั้งสิ้นเช่นทำให้เกิดความสุข ความเจริญ แก่ผู้ปฏิบัติเกิดความสงบเรียบร้อยแก่สังคม^{๑๗}

พุทธธรรม คือ คำสอนของพระพุทธเจ้านั้นมีอยู่เป็นจำนวนมาก จึงเป็นเรื่องยากที่จะกล่าวได้ครบถ้วน ในที่นี้จึงขอยกเอาลักษณะทั่วไปของพุทธธรรมมากล่าวโดยสรุปว่ามีลักษณะ ๒ อย่าง คือ

๑. แสดงหลักความจริงสายกลาง หรือที่เรียกว่า “มัชฌิมาปฏิปทา” หรือ “มัชฌิมาธรรมเทศนา” คือ หลักความจริงที่เป็นกลางตามธรรมชาติ เช่น เบญจขันธ์ หรือ ขันธ์ ๕ ไตรลักษณ์กฎแห่งกรรม เป็นต้น หลักความจริงเหล่านี้ก็เปรียบได้กับ “ทฤษฎี” ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้เพื่อให้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติต่อไป

๒. แสดงข้อปฏิบัติสายกลาง หรือที่เรียกว่า “มัชฌิมาปฏิปทา” คือ หลักปฏิบัติตามสภาพชีวิตของแต่ละคน ไม่ว่าจะเป็นคฤหัสถ์ (ผู้ครองเรือน) โดยทั่วไปหรือ บรรพชิตก็สามารถปฏิบัติได้

พุทธธรรมมีหลักการว่า ไม่ว่าพระพุทธเจ้าจะอุบัติขึ้นหรือไม่ก็ตาม ความจริงก็ดำรงอยู่ตามธรรมดาของมันอย่างเป็นกลางๆ พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้คือ ค้นพบความจริงนั้นแล้วนำมาเปิดเผยไว้สาระของความจริงนี้ก็คือ (ความเป็นไปตาม)ธรรมดาแห่งเหตุปัจจัย หรือกระบวนการแห่งเหตุปัจจัย ผู้ที่มองสิ่งทั้งหลายตามที่มันเป็น ไม่เฝ้ามองตามที่ตนอยากหรือไม่อยากให้มันเป็น จึงจะเข้าใจความจริงที่เป็นกลางนี้ได้ เมื่อเข้าใจธรรมที่เป็นกลางนี้แล้ว ก็ย่อมมองเห็นความจริงอย่างกว้างๆ ครอบคลุมทั่วไปทั้งหมด มีทัศนะเปิดกว้าง หลุดพ้นเป็นอิสระอย่างแท้จริงโดยหลุดพ้นทั้งทางจิตคือจิตหลุดพ้นจากสิ่งบีบคั้นครอบงำที่เรียกว่ากิเลสและความทุกข์กลายเป็นจิตที่ปลอดโปร่ง เบิกบาน เป็นสุขและด้านปัญญา คือ หลุดพ้นด้วยรู้เท่าทันธรรมดาแล้วมองเห็นตัวความจริงที่ล้วนๆบริสุทธิ์ไม่มีกิเลสเคลือบแคลงหรือทำให้เอนเอียงและรู้ชัดแจ้งที่ความจริงโดยตรง ไม่ต้องรู้ผ่านใครๆหรือรู้ตามที่ใครบอกอีกต่อไป^{๑๘}

๒.๔.๓ ความสำคัญพุทธธรรม

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) ได้กล่าวถึงลักษณะของพุทธธรรม สรุปได้ดังนี้

คำสอนเป็นกลาง ปฏิบัติสายกลาง หรือลักษณะที่เป็นสายกลาง ไม่สุดโต่งในทางความคิดหรือสุดโต่งในทางปฏิบัติตน เห็นความสำคัญทางด้านจิตใจ และทางด้านร่างกายซึ่งสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ได้ จึงวางข้อปฏิบัติที่เรียกว่า มัชฌิมาปฏิปทา แปลว่า ทางสายกลางหรือ ข้อปฏิบัติที่เป็นสาย

^{๑๗}

พุทธธรรมเพื่อชีวิตและสังคม, (ออนไลน์), แหล่งที่มา : <http://www.wannapa.com/genc.html>[๑ ตุลาคม ๒๕๖๑]

^{๑๘}

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต),พระพรหม. พุทธธรรม. ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๔.หน้า ๙๒๓.

กลาง (มรรคมืองค์ ๘) คือความพอดีและทักษะเกี่ยวกับ สัจธรรม ก็เป็นกลาง ความจริงที่เป็นกลาง ตามเหตุปัจจัยไม่ขึ้นกับใคร (เรียกว่า ปฏิจจสมุปบาท)

พุทธธรรมมีหลักการเป็นสากล หรือสอนหลักความจริงที่เป็นสากล ความจริงเป็นสิ่งที่มียู่ตามธรรมชาติ คือธรรมดาของสิ่งทั้งหลายเป็นเช่นนั้นเอง เรียกว่าเป็นกฎธรรมชาติ ในทางปฏิบัติสอนให้คนมีเมตตากรุณาอย่างเป็นสากล ชาวพุทธต้องมีความเมตตากรุณาต่อสรรพสัตว์ทั่วกันหมดไม่เลือกพวกเขาพวกใคร

พุทธธรรมให้ความสำคัญของสสาร (ธรรม) และรูปแบบ (วินัย) ธรรมวินัยจึงเป็นชื่อหนึ่งของพุทธศาสนา ต้องมีทั้งสองอย่าง ธรรมเป็นหลักความจริง ซึ่งมีอยู่แล้วตามธรรมดาของมัน และเป็นสิ่งที่ผู้ศึกษาปฏิบัติสามารถเข้าถึงได้ ส่วนวินัย เป็นกฎเกณฑ์ ข้อบังคับ กติกา หรือข้อบัญญัติที่กำหนดขึ้นเพื่อให้คนในสังคมประพฤติปฏิบัติ เพื่อความเจริญ และความสงบสุข วินัยเปรียบได้กับศีล เช่นศีล ๕ เป็นต้น

พุทธธรรมสอนหลักกรรม พระพุทธศาสนายึดเอาการกระทำหรือความประพฤติเป็นเครื่องจำแนกคน ไม่แบ่งแยกด้วยชาติกำเนิด ผิวพรรณ เน้นการรับผิดชอบต่อการกระทำของตน ไม่ขัดทอดสิ่งภายนอก มีการสำรวจตนเองเป็นเบื้องต้นก่อน นอกจากนี้สอนหลักกรรมให้รู้จักพึ่งตนเอง ไม่ฝากไว้กับโชคชะตา กรรมสอนคู่กับความเพียร ความสำเร็จเกิดขึ้นได้ จากความเพียร และจากการกระทำตามทางของเหตุและผลสอนให้มองความจริงโดยแยกแยะจำแนกครบทุกด้านทุกมุม ตัวอย่างเช่น มีผู้ถามเรื่อง การพูดว่าสิ่งใดควรพูด สิ่งใดไม่ควรพูด พระพุทธองค์ตรัสแยกแยะให้ฟังว่า “วาจาใดไม่จริง ไม่เป็นประโยชน์ ไม่ถูกใจผู้ฟัง พระองค์ไม่ตรัส วาจาใดเป็นคำจริง ไม่เป็นประโยชน์ ไม่ถูกใจผู้ฟัง พระองค์ไม่ตรัส วาจาใดเป็นคำจริง เป็นประโยชน์ ไม่ถูกใจผู้ฟัง พระองค์เลือกกาลที่จะตรัส วาจาใดไม่จริง ไม่เป็นประโยชน์ ถูกใจผู้ฟัง พระองค์ไม่ตรัสวาจาใดเป็นคำจริง ไม่เป็นประโยชน์ ถูกใจผู้ฟัง พระองค์ไม่ตรัส และ วาจาใดเป็นคำจริงเป็นประโยชน์ถูกใจผู้ฟัง พระองค์เลือกกาลที่จะตรัส” ลักษณะท่าทีของการสนองตอบหรือปฏิกิริยาต่อสิ่งทั้งหลายแบบชาวพุทธต้องมองอย่างวิเคราะห์ แยกแยะ จำแนก แจกแจง ครบทุกด้าน

หลักการสำคัญของพุทธศาสนา คือ มุ่งอิสรภาพ ดังพุทธพจน์ว่า “ มหาสมุทรแม้จะกว้างใหญ่เพียงใดก็ตาม แต่น้ำในมหาสมุทรที่มากมายนั้น มีรสเดียวคือรสเค็มฉ่ำฉ่ำ ธรรมวินัยของพระองค์ที่สอนไว้มากมายทั้งหมดก็มีรสเดียว คือวิมุติรส ได้แก่ความหลุดพ้นจากทุกข์และปวงกิเลส ฉะนั้น” เป็นศาสนาแห่งปัญญา ดังพุทธพจน์ว่า “ธรรมทั้งหลายทั้งปวงมีปัญญาเป็นยอดยิ่ง” หลักปัญญาสำคัญ เพราะปัญญาเป็นตัวตัดสินในการเข้าถึงจุดหมายของพระพุทธศาสนา โดยให้ความสำคัญแก่ศรัทธา ศีล สมาธิ ว่าเป็นปัจจัยที่ขาดไม่ได้เพื่อเข้าถึงจุดหมาย โดยมีปัญญาเป็นตัวตัดสินสูงสุด นั่นคือ ศรัทธา ก็ขาดปัญญาไม่ได้ ศีล ก็เพื่อประคับประคองจนเกิดปัญญาสมาธิ ก็ต้องนำไปสู่ปัญญา มิฉะนั้นจะหลงผิด หลงทาง ปัญญา จึงเป็นคุณธรรมสำคัญ เป็นเอก ปัญญาในขั้นสูงสุดคือปัญญาในขั้นที่รู้เท่า

พันสัจธรรม เรียกว่า วิปัสสนาปัญญาสอนหลักอนัตตา พระพุทธศาสนาประกาศหลักสำคัญเกี่ยวกับความจริงของสิ่งทั้งหลายหรือของสภาวะธรรมต่างๆ คือ หลักอนัตตา เป็นหลักใหม่ที่โลกไม่เคยค้นพบมาก่อน ความยึดติดในอัตตาหรือตัวตนเป็นสิ่งฝังลึกแนบแน่นในจิตใจมนุษย์ แต่แท้จริงผู้มีปัญญาเห็นว่าสิ่งทั้งหลายที่ดำรงอยู่เป็นไปตามธรรมดาของมันไม่มีใครเป็นเจ้าของ ไม่สามารถบังคับให้เป็นไปตามใจปรารถนาได้เลยการมีทัศนคติที่มองสิ่งทั้งหลายตามความสัมพันธ์แห่งเหตุและปัจจัย เชื่อมโยงกัน อิงอาศัยกันเป็นไปตามธรรมดาแห่งเหตุปัจจัยนั่นเองยืนยันในศักยภาพสูงสุดของมนุษย์ เชื่อว่ามนุษย์ประเสริฐด้วยการฝึกฝนพัฒนา เมื่อพัฒนา แล้วก็เป็นผู้ประเสริฐสุด ดังพุทธพจน์ว่า ผู้ที่ฝึกแล้วเป็นผู้ประเสริฐสุดในหมู่มนุษย์ (ทนต์ เสฏฐิ มนุสเสสุ) และเมื่อฝึกดีแล้วมนุษย์ก็จะประเสริฐกว่าเทพทั้งหลาย พระพุทธองค์ฝึกพระองค์ดีแล้ว แม้เทพทั้งหลายก็น้อมนมัสการเป็นศาสนาแห่งการศึกษา นำเอาการศึกษาเข้ามาเป็นสาระสำคัญ เป็นเนื้อแท้ของการดำเนินชีวิต หลักปฏิบัติทั้งหมดในพระพุทธศาสนาเรียกว่า มรรค หมายถึงทางดำเนินชีวิต ดังนั้นวิถีชีวิตของชาวพุทธ คือ การดำเนินชีวิตตามมรรคมีองค์ 8 เรียกว่า ศีล สมาธิ ปัญญา หรือไตรสิกขา ในที่สุดจะบรรลุจุดหมายแห่งชีวิตที่ดีงาม เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้ความสำคัญทั้งแก่ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายในได้แก่ โยนิโสมนสิการ คือ การคิดใคร่ครวญในธรรมโดยแยบคาย ลึกซึ้ง อย่างผู้มีปัญญา คือ รู้จักคิด คิดเป็นปัจจัยภายนอก ได้แก่ กัลยาณมิตรที่ดี มีครูอาจารย์ที่ดี มีพ่อแม่ที่ดี ให้ความรู้ที่ถูกต้อง เป็นตัวอย่างที่ดี มีแหล่งความรู้ มีสื่อมวลชนที่ให้สติปัญญาสอนให้ตื่นตัวด้วยความไม่ประมาท พระพุทธเจ้าทรงเน้นย้ำ อปมาทธรรม หรือ ความไม่ประมาท ถึงกับตรัสเป็นปัจฉิมวาจา คือ พระดำรัสสุดท้ายก่อนจะปรินิพพาน ว่า “สังขารทั้งหลายมีความเสื่อมสลายไปเป็นธรรมดา เธอทั้งหลายจงยังความไม่ประมาทให้ถึงพร้อมเถิด” สอนให้เห็นทุกข์ แต่เป็นสุข นั่นคือพระพุทธศาสนาสอนให้มองเห็นความทุกข์ แต่ให้ปฏิบัติด้วยความสุข (ทุกข์ สอนไว้ในหลักไตรสิกขา คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา และ ทุกข์ ในหลักอริยสัจ 4 ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค) เมื่อความทุกข์มีอยู่จริง พระพุทธศาสนาก็สอนให้เผชิญหน้าความทุกข์นั้นไม่เลี่ยงหนี แต่ให้มองดูทุกข์นั้นด้วยความรู้เท่าทัน จึงทำให้มีจิตใจปลอดโปร่ง เป็นอิสระมีปัญหา ไม่ถูกทุกข์บีบคั้นมุ่งประโยชน์สุขเพื่อมวลชน พระพุทธเจ้าทรงตรัสหลักนี้เสมอ เมื่อเริ่มประกาศพระศาสนาทรงตรัสแก่ภิกษุว่า “ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงจาริกไป เพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่ชนทั้งหลาย เพื่อความสุขแก่ชนทั้งหลาย เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก” ดังนั้นการดำเนินชีวิตของชาวพุทธทั้งหลายจึงควรดำเนินตามพระดำรัสนี้คือ การทำประโยชน์แก่ผู้อื่นและแก่สังคม เมื่อทำความเข้าใจหลักพุทธธรรมที่สำคัญดังกล่าวแล้ว จะทำให้สามารถเข้าใจแนวทางการดำเนินชีวิตตามแบบวิถีพุทธได้กระจ่างชัดเจนยิ่งขึ้น^{๑๙}

^{๑๙} พระพรหม.คุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). รู้หลักก่อนแล้วศึกษาให้ได้ผล. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ๒๕๔๙ หน้า ๗-๖๗.

ลักษณะสำคัญอีกประการ คือ ในพระพุทธศาสนามีสิ่งสำคัญคือ “ข้อปฏิบัติ” อันเป็นทางสายกลางหรืออริยมรรคมีองค์ ๘ ซึ่งผู้ใดได้ปฏิบัติตามแล้วก็สามารถบรรลุเป็นพระอริยบุคคลตั้งแต่เป็นพระโสดาบันจนถึงเป็นพระอรหันต์หมดกิเลสเข้านิพพานได้ บุคคล ๔ คู่ ๘ จำพวกนี้ทำให้พุทธศาสนาต่างจากศาสนาอื่นอย่างชัดเจน โดยจะเห็นได้จากในมหาปริณีพพานสูตร ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสแก่สุภัททปริพาชกดังนี้

สุภัททปริพาชกกราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า “ข้าแต่พระโคตมผู้เจริญ สมณพราหมณ์เหล่าใด เป็นเจ้าหมู่ เป็นเจ้าคณะ เป็นคณาจารย์ มีชื่อเสียง มียศ เป็นเจ้าลัทธิ ชนเป็นอันมากสมมติว่าเป็นคนดี คือ ปุณณกัสสปะ มักขลิโคสาละ อชิตเกสกะมัลละ ปุฏทกัจจายนะ สลัญชยเวลล์ภานุบุตร นิครณฐนาฏบุตร สมณพราหมณ์เหล่านั้นทั้งหมดตรัสรู้แล้ว ตามปณิญาของตน หรือทั้งหมดไม่ได้ตรัสรู้ หรือว่าบางพวกไม่ได้ตรัสรู้”. “อย่าเลยสุภัททะขอนั้นหยุดไว้ก่อน” พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า “ดูก่อนสุภัททะ อริยมรรคอันประกอบด้วยองค์ ๘ หาไม่ได้ในธรรมวินัยใด แม้สมณะที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ ก็หาไม่ได้ในธรรมวินัยนั้นสุภัททะ อริยมรรคอันประกอบด้วยองค์ ๘ หาได้ในธรรมวินัยใด แม้สมณะที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ หาได้ในธรรมวินัยนั้น สุภัททะ อริยมรรคอันประกอบด้วยองค์ ๘ หาได้ในธรรมวินัยนี้ สมณะที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ ก็มีอยู่ในธรรมวินัยนี้ ลัทธิอื่น ๆ วางจากสมณผู้รู้ สุภัททะ ก็ภิกษุเหล่านี้ พึงอยู่โดยชอบโลกจะไม่พึงวางจากพระอรหันต์ทั้งหลาย”.^{๒๐}

๒.๕ แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักไตรสิกขา

๒.๕.๑ หลักไตรสิกขา

หลักไตรสิกขา หรือ สิกขา ๓ ได้แก่

๑. อธิศีลสิกขา (สิกขาคือ ศีลอันยิ่ง)
๒. อธิจิตสิกขา (สิกขาคือ จิตอันยิ่ง)
๓. อธิปัญญาสิกขา (สิกขาคือ ปัญญาอันยิ่ง)^{๒๑}

คำว่า ไตรสิกขา มีรากศัพท์มาจากคำสองคำ คือ

ไตร หรือ ตริ เป็นภาษาสันสกฤตตรงกับภาษาบาลีว่า ติ แปลว่า สาม และ คำว่า สิกขา เป็นภาษาบาลี ตรงกับภาษาสันสกฤตว่า ศึกษาไตรสิกขา หมายถึง การศึกษา การปฏิบัติ และการอบรมความประพฤติให้บริสุทธิ์^{๒๒}

^{๒๐} ที่.ม. ๑๓/๓๑๘ (มมก.)

^{๒๑} รายละเอียดใน ที่.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๐๕/๒๗๒.

^{๒๒} รายละเอียดใน อัง.ติก. (ไทย) ๒๐/๙๑/๓๒๐.

ส่วนคำว่า ติ หรือ ไตร นั้น หมายถึง องค์ประกอบ ๓ ประการ คือ อธิศีลสิกขา อธิจิตสิกขา อธิปัญญาสิกขา หรือ ศีล สมาธิ ปัญญา

สิกขา ๓ หรือ ไตรสิกขา แปลว่า ข้อที่จะต้องศึกษา ข้อปฏิบัติที่เป็นหลักสำหรับศึกษา คือ ฝึกหัดอบรม กาย วาจา จิตใจ และปัญญา ให้ยิ่งขึ้นไปจนบรรลุจุดหมายสูงสุดคือ พระนิพพาน ได้แก่

๑. อธิศีลสิกขา (สิกขาคือ ศีลอันยิ่ง ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมในทางความประพฤติ อย่างสูง

๒. อธิจิตสิกขา (สิกขาคือ จิตอันยิ่ง ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมจิตเพื่อให้เกิดคุณธรรม เช่น สมาธิอย่างสูง

๓. อธิปัญญาสิกขา (สิกขาคือ ปัญญาอันยิ่ง ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมปัญญาเพื่อให้เกิดความรู้แจ้งอย่างสูง^{๒๓}

๑. อธิศีลสิกขา สิกขาคือศีลอันยิ่ง หมายถึง ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมในทางความ

ประพฤติอย่างสูง ดังคำอธิบายในคุหฺฏฐกสูตรนิกายคัมภีร์มหานิทเทสว่า

อธิศีลสิกขา คือ ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ เป็นผู้มียศ สรรพด้วยความสังวรในพระปาติโมกข์ สมบูรณ์ด้วยอาจารย์และโคจร เห็นภัยในโทษเพียงเล็กน้อย สมาทานศึกษาในสิกขาบททั้งหลายอยู่ คือ ศีลชั้นเล็ก ศีลชั้นใหญ่ ศีลเป็นที่พึง เป็นเบื้องต้น เป็นความประพฤติ เป็นความสำรวม เป็นความระวัง เป็นหัวหน้า เป็นประธานเพื่อความถึงพร้อมแห่งธรรมที่เป็นกุศล นี้ชื่อว่า อธิศีลสิกขา^{๒๔}

โดยการฝึกอบรมศีลนั้น มุ่งเน้นที่การสำรวมเพื่อให้เกิดความบริสุทธิ์ในการกระทำเป็นเกราะกั้นกิเลสทั้งหลายที่จะก่อให้เกิดความเดือดร้อน และการเบียดเบียน ดังที่แสดงในมาติกากถาคัมภีร์ปฏิสัมภิทามรรคว่า “เนกขัมมะ ชื่อว่า สีลวิสุทธิ เพราะมีความหมายว่า กั้นกามฉันทะ...ความสำรวม ชื่อว่า อธิศีลสิกขา... อพยابาท ชื่อว่า สีลวิสุทธิ เพราะมีความหมายว่า กั้นพยาบาท... อรหัตตมรรค ชื่อว่า สีลวิสุทธิ เพราะมีความหมายว่า กั้นกิเลสทั้งปวง”^{๒๕}

๒. อธิจิตสิกขา สิกขาคือจิตอันยิ่ง หมายถึง ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมจิตเพื่อให้เกิดคุณธรรม เช่น สมาธิอย่างสูง การสังัดจากกามและอกุศลธรรมทั้งหลาย ดังคำอธิบายในคุหฺฏฐกสูตรนิกายคัมภีร์มหานิทเทสว่า อธิจิตสิกขา คือ ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ สังัดจากกามและอกุศลธรรมทั้งหลาย บรรลุปฐมฌานที่มีวิตก วิจารณ์ ปิติ และสุข อันเกิดจากวิเวกอยู่ เพราะวิตกวิจารณ์ สงบระงับไปแล้ว บรรลุทุติยฌาน มีความผ่องใสในภายใน มีภาวะที่จิตเป็นหนึ่งผุดขึ้น ไม่มีวิตกไม่มีวิจารณ์ มีแต่ปิติ และ

^{๒๓} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๑๒๗.

^{๒๔} รายละเอียดใน ชุ.ม. (ไทย) ๒๙/๑๐/๔๘.

^{๒๕} รายละเอียดใน ชุ.ป. (ไทย) ๓๑/๔๐/๖๐๖.

สุขที่เกิดจากสมาธิอยู่ เพราะปีติจางคลายไป มีอุเบกขา มีสติสัมปชัญญะเสวยสุขด้วยนามกาย บรรลุ ตติยฌานที่พระอริยะทั้งหลายสรรเสริญว่า ผู้มีอุเบกขา มีสติอยู่เป็นสุข เพราะละสุขและทุกข์ได้แล้ว เพราะโสมนัส และโทมนัสดับไปก่อนแล้ว บรรลุจุดตถฌานที่ไม่มีทุกข์ ไม่มีสุข มีสติบริสุทธิ์ เพราะ อุเบกขาอยู่ นี่ชื่อว่า อธิจิตสิกขา^{๒๖}

โดยการฝึกอบรมจิตนั้น มุ่งเน้นที่ความตั้งมั่นแห่งจิต การทำใจให้สงบแน่วแน่เพื่อให้จิต บริสุทธิ์ ไม่ฟุ้งซ่าน เป็นกลาง ปราศจากอคติ ดังที่แสดงในมัตติกาภา คัมภีร์ปฏิสัมภิทามรรคว่า “ชื่อว่า จิตตวิสุทธิ เพราะมีความหมายว่า ไม่ฟุ้งซ่าน..ความไม่ฟุ้งซ่าน ชื่อว่าอธิจิตสิกขา”^{๒๗}

๓. อธิปัญญาสิกขา สิกขาคือปัญญาอันยิ่ง หมายถึง ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมปัญญา เพื่อให้เกิดความรู้แจ้งอย่างสูง การรู้ชัดตามความเป็นจริงในอริยสัจ ๔ เป็นลำดับไป จนทำให้แจ้งทั้ง เจโตวิมุตติ และปัญญาวิมุตติ สามารถทำลายอาสวะกิเลสให้หมดไป ดังคำอธิบายใน คุหฺฏฐกสูตรตนิเทศ คัมภีร์มหานิทเทสว่า อธิปัญญาสิกขา คือ ภาวนาในธรรมวินัยนี้ เป็นผู้มียปัญญา ประกอบด้วยปัญญาอัน ประเสริฐ หยั่งถึงความเกิดและความดับ เพิกถอนกิเลสให้บรรลุถึงความสิ้นทุกข์โดยชอบ เธอรู้ตาม ความเป็นจริงว่า “นี้ทุกข์”...“นี้ทุกข์สมุทัย (เหตุเกิดทุกข์)”...“นี้ทุกข์นิโรธ (ความดับทุกข์)”...“นี้ทุกข์ นิโรธคามินีปฏิปทา (ข้อปฏิบัติ เครื่องดำเนินไปสู่ความดับทุกข์)” เธอรู้ตามความเป็นจริงว่า “เหล่านี้อา สวะ” “นี้อาสวสมุทัย ” “นี้อาสวนิโรธ ” “นี้อาสวนิโรธคามินีปฏิปทา ” นี่ชื่อว่า อธิปัญญาสิกขา^{๒๘}

โดยการฝึกอบรมปัญญา มุ่งเน้นที่การรู้และเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริงเพื่อให้เกิด ความเห็นที่บริสุทธิ์ จึงจะสามารถทำลายกิเลสได้ ดังแสดงในมัตติกาภา คัมภีร์ปฏิสัมภิทามรรคว่า “ชื่อว่าทวิวิสุทธิ” เพราะมีความหมายว่า เห็น ความเห็นชื่อว่า อธิปัญญาสิกขา^{๒๙}

การฝึกอบรมทั้ง ๓ ด้าน จึงมีวัตถุประสงค์โดยรวมเพื่อการทำลายกิเลสอันเป็นเครื่องเศร้า หมองของบุคคล ดังที่พระพุทธดำรัสว่า “สำหรับบุคคลผู้ตั้งอยู่ตลอดเวลาหมั่นศึกษาไตรสิกขาทั้ง กลางวันและกลางคืน น้อมจิตเข้าหาหนิพพาน อาสวะทั้งหลาย ย่อมตั้งอยู่ไม่ได้”^{๓๐}

พระสารีบุตรได้แสดงอรรถาธิบายวัตถุประสงค์เพิ่มเติมไว้ในคัมภีร์มหานิทเทสว่า

๑. เพื่อไม่ประพฤติดิตถิทางกาย วาจา ใจ เพราะรู้ในเหตุที่ทำให้ประพฤติดิตถิ
๒. เพื่อละเมถุนธรรม เพราะรู้ว่าเป็นเหตุให้เกิดความเสื่อมยศและเกียรติของสมณะ
๓. เพื่อกำจัดราคะในรูป เสียง กลิ่น รส และผัสสะ

^{๒๖} รายละเอียดใน ข.ม. (ไทย) ๒๙/๑๐/๔๔.

^{๒๗} รายละเอียดใน ข.ป. (ไทย) ๓๐/๔๑/๖๐๖-๖๐๗.

^{๒๘} รายละเอียดใน ข.ม. (ไทย) ๒๙/๑๐/๔๔.

^{๒๙} รายละเอียดใน ข.ป. (ไทย) ๓๑/๔๑/๖๐๖-๖๐๗.

^{๓๐} รายละเอียดใน ข.ธ. (ไทย) ๒๕/๒๒๖/๑๐๓.

๔. เพื่อทางแห่งญาณ เพราะรู้เหตุแห่งความลึกลับสงสัยว่า เกิดจากสิ่งที่น่าปรารถนาและสิ่งที่ไม่ปรารถนา

๕. เพื่อกำจัดมลทินของตน คือราคะ โทสะ โมหะ มานะ ทิฐิ กิเลส ทุจริตมิจฉาทิฐิ มิจฉาสังกัปปะ มิจฉาวาจา มิจฉากัมมันตะ มิจฉาอาชีพะ มิจฉาวายามะ มิจฉาสติมิจฉาสมาธิ มิจฉาญาณ มิจฉาวิมุตติ เพราะได้สมาทานไตรสิกขาจึงมีสมาธิ มีสติ มีปัญญาที่รักษาตน^{๓๑}

พุทธทาสภิกขุ ให้ความหมายไตรสิกขาว่า การศึกษาในภาษาไทยหมายถึง การศึกษาเล่าเรียน ซึ่งตรงกับคำว่า สิกขา ในพระพุทธศาสนา หมายถึงการปฏิบัติเพื่อให้ได้รับปริญญาคือ สันราคะ สันโทสะ สันโมหะ ผลของการปฏิบัติสิกขาเป็นไปเพื่อความรอดจากสิ่งอันไม่พึงปรารถนา สิ่งใดที่เป็นความทุกข์ทรมาน ความยุ่งยากลำบากแก่จิตใจก็เรียกว่า อันไม่พึงปรารถนา แก้ไขด้วยการศึกษา^{๓๒}

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ให้ความหมายไตรสิกขาว่า หมายถึงการพัฒนามนุษย์ให้ดำเนินชีวิตดีงามถูกต้อง ทำให้มีวิถีชีวิตที่เป็นมรรค เป็นทางดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิตที่ถูก ต้องดีงามของมนุษย์ จะต้องเรียนรู้ฝึกฝนพัฒนาตน คือสิกขา มรรคกับสิกขาจึงประสานเป็นอันเดียวกัน เมื่อมองในแง่จริยสัง ๔ ก็เป็นจริยมรรค คือ วิถีชีวิตอันประเสริฐ เมื่อเป็นมรรคก็ดำเนินก้าวหน้าไปสู่จุดหมายโดยกำจัดสมุทัยให้หมดไป ช่วยให้เราใช้ชีวิตที่พึงพาอวิชา ตัณหา อุปทาน น้อยลงไป ไม่อยู่ใต้อำนาจครอบงำพร้อมๆกับมีปัญญาเพิ่มขึ้นและดำเนินชีวิตด้วยปัญญามากขึ้นตามลำดับ จนกระทั่งในที่สุด พอสมุทัยหมด ทุกข์ก็หมด ก็บรรลุหมายเป็นนิโรธ โดยสมบูรณ์^{๓๓}

๒.๕.๒ ไตรสิกขากับการศึกษา

การศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งที่น่าสนใจเพราะประเทศทั้งหลายได้นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนามนุษย์ในประเทศของตนเองอย่างแพร่หลาย เนื่องจากว่าการศึกษาคือเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพประการหนึ่งซึ่งสามารถนำมาใช้ในการพัฒนามนุษย์ให้มีความเจริญงอกงามได้ทั้งทางด้านกายภาพ ทางด้านสังคม ทางด้านจิตใจ และทางด้านสติปัญญา สำหรับทางด้านกายภาพนั้น การศึกษาเป็นเครื่องมือทำให้มนุษย์รู้จักวิธีการพัฒนาสุขภาพร่างกายของตนทั้งทางด้านสุขอนามัย ตลอดจนทั้งการพัฒนาให้รู้จักติดต่อเกี่ยวข้องกับสิ่งทั้งหลายภายนอกทางอินทรีย์ทั้ง ๕ ด้วยดี และปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณมิให้เกิดโทษ เป็นต้น ทางด้านสังคมนั้น การศึกษาเป็นเครื่องมือทำให้มนุษย์รู้จักวิธีการพัฒนาความประพฤติ ทำให้มนุษย์เป็นผู้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย ไม่ละเมิดกฎกติกาที่ดีงามของสังคมไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหายทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น สามารถอยู่ร่วมกับ

^{๓๑} รายละเอียดใน ชุ.ม. (ไทย) ๒๙/๑๐/๕๐.

^{๓๒} พุทธทาสภิกขุ, การศึกษาสมบูรณ์แบบ: คือวงกลมที่คุ้มครองโลกถึงที่สุด, (กรุงเทพมหานคร: อู่ชา การพิมพ์, ๒๕๔๙), หน้า ๑๘๕-๑๘๖.

^{๓๓} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), หัวใจพระพุทธศาสนาพุทธจักร, ปีที่ ๖๑ ฉบับที่ ๕, (พฤษภาคม ๒๕๕๐), หน้า ๗.

ผู้อื่นได้ด้วยดีและเกื้อกูลกัน ให้ความสัมพันธ์ที่ดี ช่วยเหลือ เกื้อกูล ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน เป็นต้น ทางด้านจิตใจนั้น การศึกษาเป็นเครื่องมือทำให้นักขัตติยธรรมรู้จักรั้วการพัฒนาด้านจิตใจให้เข้มแข็งมั่นคง เจริญองงามด้วยคุณธรรมทั้งหลาย เช่น เรื่องของคุณภาพจิต สมรรถภาพจิตใจ และ ด้านสุขภาพจิต เป็นต้น ทางด้านสติปัญญานั้น การศึกษาเป็นเครื่องมือทำให้นักขัตติยธรรมรู้จักรั้วการฝึกอบรมปัญญาให้รู้ เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง ตลอดทั้งเข้าใจโลกและชีวิตตามความเป็นจริง สามารถทำจิตใจให้เป็น อิสระ ทำตนให้บริสุทธิ์จากกิเลสและปลดพ้นจากความทุกข์ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยปัญญา การ พัฒนามนุษย์ให้มีความเจริญองงามได้ตามที่กล่าวมานั้น ในปัจจุบันนานาชาติประเทศทั้งหลาย ส่วนใหญ่ล้วนได้นำเอาการศึกษามาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีอยู่ในประเทศ ของตนทั้งสิ้น พระพุทธศาสนามีหลักคำสอนเกี่ยวกับการศึกษาอยู่จำนวนมาก หลักคำสอนเหล่านี้ หากได้นำมาศึกษาวิเคราะห์ อธิบาย ตีความ จัดทำเป็นหลักวิชาการ บูรณาการให้เข้ากับยุคสมัยแล้ว ก็น่าจะสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารการศึกษาและพัฒนามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทางหนึ่งด้วย จากที่ผู้เขียนเองเป็นได้ศึกษาวิชาการทางด้านพระพุทธศาสนามาเป็นเวลานาน ประกอบกับได้มีประสบการณ์และมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดใน พระพุทธศาสนาอาระยะหนึ่ง ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาได้มีการบริหาร การศึกษาโดยนำหลักของไตรสิกขามาเป็นเครื่องมือในการบริหารการศึกษา และในช่วงนี้ผู้เขียนเองก็ ได้มีโอกาสติดตามศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับทฤษฎีในด้านการบริหารการศึกษาพบว่า ปัจจุบันในวิทยาการ สมัยใหม่ได้มีทฤษฎีด้านการบริหารการศึกษาอยู่หลายทฤษฎี ในบรรดาทฤษฎีเหล่านั้นมีอยู่ทฤษฎีหนึ่ง ที่มีหลักการคิดคล้ายคลึงกันกับหลักของไตรสิกขาในทางพระพุทธศาสนา คือ ทฤษฎีเชิงระบบ (System Theory) ของ ลูตวิก วอน เบอร์ทาลาฟฟี (Ludwig Von Bertalaffy) ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า น่าจะได้มีการศึกษาเปรียบเทียบกันระหว่างทฤษฎีทั้ง ๒ นี้ เมื่อได้เห็นผลของการเปรียบเทียบกันที่ ชัดเจนแล้วก็นำทฤษฎีทั้ง ๒ มาบูรณาการและสร้างเป็นรูปแบบ (Model) ของการบริหารการศึกษา ขึ้นมา โดยอาจตั้งชื่อรูปแบบการบริหารการศึกษาแบบนี้ว่า “รูปแบบการบริหารการศึกษาโดยใช้หลัก ของไตรสิกขาบูรณาการ” ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอในประเด็นดังกล่าวจึงได้เขียนบทความนี้ สำหรับเนื้อหาที่ผู้เขียนจะนำเสนอในบทความนี้มีอยู่ ๓ ประเด็นหลัก คือ ๑) หลักไตรสิกขาใน พระพุทธศาสนา ๒) หลักทฤษฎีเชิงระบบ (System Theory) และ ๓) การเปรียบเทียบการใช้หลัก ไตรสิกขาและทฤษฎีเชิงระบบในการบริหารการศึกษา รายละเอียดของแต่ละประเด็นจะได้นำเสนอ ตามลำดับดังต่อไปนี้

๒.๕.๓ ความหมายของไตรสิกขา

คำว่า ไตรสิกขา ในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา หมายถึง ข้อที่จะต้องศึกษาสาม อย่าง หรือ ข้อปฏิบัติที่เป็นหลักสำหรับศึกษา คือ ฝึกหัดอบรม กาย วาจา จิตใจ และปัญญา ให้ ยิ่งขึ้นไปจนบรรลุจุดหมายสูงสุดคือพระนิพพาน คำว่า “การศึกษา” ที่ใช้ในภาษานั้นเป็นคำที่

นำมาจากภาษาสันสกฤต ถ้าเป็นบาลีก็คือ สิกขา เรียกได้ว่าเป็นคำเดียวกัน สิกขา คือการศึกษาในหลักพระพุทธศาสนา และสิกขาในพระพุทธศาสนานั้นมี ๓ อย่าง ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา นั้นเอง

ไตรสิกขาแปลว่าสิกขา ๓ คำว่าสิกขาแปลว่าการศึกษาการสำเร็จการฝึกฝึกหัดฝึกปรือฝึกอบรม ซึ่งได้แก่ข้อปฏิบัติที่เป็นหลักสำหรับฝึกอบรมพัฒนากายวาจาจิตใจและปัญญาให้เจริญออกมามากยิ่งขึ้นไปจนบรรลุจุดหมายสูงสุดคือความหลุดพ้นหรือนิพพานสิกขา ๓ มีความหมายคร่าวๆดังนี้^{๓๔}

๑. อธิศีลสิกขา การฝึกศึกษาในด้านความประพฤติระเบียบวินัยให้มีสุจริตทางกายวาจาและอาชีวะ (Training in Higher morality) ศึกษาเรื่องศีล อบรมปฏิบัติให้ถูกต้องดีงาม ให้ถูกต้องตามหลักจุลศีล มัชฌิมศีล และมहाศีล ตลอดถึงปฏิบัติอยู่ในหลัก มัชฌิมศีล และมहाศีล ตลอดถึงปฏิบัติอยู่ในหลักอินทริยสังวร สติสัมปชัญญะ และสันโดษ

๒. อธิจิตสิกขา การฝึกศึกษาทางจิตใจพัฒนาคุณธรรมสร้างความสุขเสริมพัฒนาคุณภาพจิตและรู้จักใช้ความสามารถในกระบวนการสมาธิ (Training in Higher Mentality หรือ mental discipline) ศึกษาเรื่องจิต อบรมจิตให้สงบมั่นคงเป็นสมาธิ ได้แก่การบำเพ็ญสมณธรรมฐานของผู้สมบูรณ์ด้วยอริยศีลชั้นจันได้บรรลุฐาน ๔

๓. อธิปัญญาสิกขา การฝึกศึกษาทางปัญญาอย่างสูงทำให้เกิดความรู้แจ้งที่สามารถชำระจิตให้บริสุทธิ์หลุดพ้นโดยสมบูรณ์เป็นอิสระไร้ทุกข์สิ้นเชิง (Training in Higher Wisdom) ศึกษาเรื่องปัญญอบรมตนให้เกิดปัญญาแจ่มแจ้ง ได้แก่ การบำเพ็ญวิปัสสนากรรมฐานของผู้ได้ฌานแล้วจนได้บรรลุวิชา ๘ คือเป็นพระอรหันต์ เมื่อความหมายแสดงความมุ่งหมายได้ชัดเจนแล้วก็จะทำให้มองเห็นสาระของไตรสิกขาแต่ละข้อดังนี้

สาระของอธิศีล คือ การดำรงตนอยู่ด้วยดีมีชีวิตที่เกื้อกูลท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่ตนมีส่วนช่วยสร้างสรรค์รักษาให้เพื่ออำนวยความสะดวกการมีชีวิตที่ดีงามร่วมกันเป็นพื้นฐานที่ดีสำหรับการพัฒนาคุณภาพจิตและการเจริญปัญญา

สาระของอธิจิต คือ การพัฒนาคุณภาพจิตหรือการปรับปรุงจิตให้มีคุณภาพและสมรรถภาพสูงซึ่งเมื่อแก่การมีชีวิตที่ดีงามและพร้อมที่จะใช้งานทางปัญญาอย่างได้ผลดีที่สุด

สาระของอธิปัญญา คือ การมองดูรู้จักและเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริงหรือรู้เท่าทันธรรมชาติของสังขารธรรมทั้งหลายที่ทำให้เห็นอยู่และทำการต่างๆด้วยปัญญาคือรู้จักวางใจวางท่าทีและปฏิบัติต่อโลกและชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสมพอดีในทางที่เป็นไปเพื่อแผ่ขยายประโยชน์สุขมีจิตใจผ่องใสไร้ทุกข์เป็นอิสระ เสรีและสดชื่นเบิกบาน

^{๓๔} ที่.ปา.๑๑/๒๒๘/๒๓๑

๒.๕.๔ แนวคิดตามหลักของไตรสิกขา

หลักสิกขานี้ครอบคลุมการปฏิบัติทั้งหมดในพุทธศาสนา สิกขาเป็นหลักธรรมภาคปฏิบัติ เมื่อหลักปฏิบัติธรรมทั้งหมดอยู่ในหลักสิกขา ก็กล่าวได้ว่าพระพุทธศาสนานั้นเป็นหลักธรรมแห่งการศึกษา เรื่องของการศึกษาเป็นเรื่องของพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น การพัฒนาตนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์นั้นแหละเป็นเนื้อเป็นตัวเป็นความหมายที่แท้ของการศึกษา การศึกษานั้นเป็นทั้งตัวการพัฒนาและเป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนา คือเป็นการพัฒนาคนขึ้นไป โดยพัฒนาตัวคนทั้งคนหรือชีวิตทั้งชีวิต ตัวการพัฒนานั้นคือการศึกษา เมื่อผู้เรียนมีการศึกษาอย่างนี้แล้วก็จะเอาคุณสมบัติที่ตัวมีซึ่งเกิดจากการศึกษานี้ไปเป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิต และสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ การศึกษาก็เลยกลายเป็นเครื่องมือการพัฒนา^{๓๕} แนวคิดการพัฒนาคนตามหลักของไตรสิกขานี้เป็นการพัฒนาแบบองค์รวม มีหลักการที่สำคัญดังนี้ ๑) สร้างปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิให้เกิดขึ้นก่อน ได้แก่ (๑) ปัจจัยภายนอกที่ดี (ปรโตโฆสะ) คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพและสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ดี มีความเป็นกัลยาณมิตร (๒) ฝึกการคิดอย่างถูกวิธี (โยนิโสมนสิการ) เป็นการให้ถูกวิธี ถูกต้องและเป็นระบบอันจะเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ความเห็นถูกต้องคือสัมมาทิฐิเกิดขึ้น เมื่อสัมมาทิฐิเกิดขึ้นแล้วก็จะทำให้เห็นแนวทางดำเนินการที่ชัดเจนแจ่มแจ้งก็เข้าสู่กระบวนการฝึกตามหลักไตรสิกขา ๒) การฝึกตามหลักของไตรสิกขา ซึ่งมีหลักสำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ (๑) ศีล เป็นเรื่องของการฝึกศึกษาด้านความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางวัตถุและทางสังคม บางที่ท่านแยกย่อยไปอีก คือ การพัฒนาความสัมพันธ์กับวัตถุ เรียกว่า “กายภาวนา” และการพัฒนาความสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ เรียกว่า สีสภาวนา (๒) สมาธิ เป็นการพัฒนาด้านจิตใจ เช่น เรื่องของคุณธรรม ความดี เรื่องของสมรรถภาพจิตใจ ความเข้มแข็ง หนึ่่นเพียร อดทน ความมีสติ สมาธิ ความสุข ความสดชื่น เบิกบาน เรียกว่า จิตภาวนา (๓) ปัญญา เป็นการพัฒนาด้านความรู้ ความเข้าใจ เน้นความรู้ตามความเป็นจริง หรือรู้ตามที่มันเป็น เรียกว่า ปัญญาภาวนา ๓) วัดและประเมินผล การพัฒนาที่รอบด้านครอบคลุมนี้นักการศึกษาปัจจุบันว่ามี ๔ อย่าง ซึ่งตรงพอดิบกับในพระพุทธศาสนา เรียกว่า การพัฒนา ๔ ด้าน คือ ๑) พัฒนากาย แยกได้เป็นหลายอย่าง อย่างง่ายที่สุด คือ พัฒนาร่างกายให้แข็งแรงมีสุขภาพดี หายโรคหายภัย แต่พุทธศาสนายังพูดต่อไปอีกถึงการพัฒนากายในความหมายว่า เป็นการพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพอย่างถูกต้องดีงาม ตัวการพัฒนากาย เรียกว่ากายภาวนา ถ้าเป็นคนก็เรียกว่า ภาวิตกาย แปลว่าคนที่พัฒนากายแล้ว ๒) พัฒนาศีล คือการพัฒนาการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยดีมีระเบียบวินัย อยู่ในกฎเกณฑ์กติกา มีชีวิตที่เกื้อกูลเป็นประโยชน์ และมีอาชีพที่ถูกต้องโดยประกอบสัมมาชีพ พัฒนาศีลนี้ปัจจุบันเรียกว่า การพัฒนาทางสังคม ทางพระเรียกเป็นทางศัพท์ว่า ศีลภาวนา ถ้าเป็นคนได้

^{๓๕} พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต), การศึกษาที่สากลบนพื้นฐานแห่งภูมิปัญญาไทย, (กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๒), หน้า ๗๐-๗๑.

พัฒนาแล้วก็เรียกว่า ภาวนิต ๓) พัฒนาจิต เป็นการฝึกอบรมเสริมสร้างจิตใจ ให้พร้อมสมบูรณ์ด้วยคุณสมบัติทั้ง ๓ คือ (๑) คุณภาพจิต ได้แก่ พวกคุณธรรมต่างๆ คือ เสริมสร้างจิตใจให้ดีงาม (๒) สมรรถภาพจิตหรือความสามารถของจิต คือความมีสติ มีวิริยะ ความเพียรพยายามสูงส่ง มีขันติ ความอดทนและทนทาน (๓) สุขภาพจิต คือมีจิตที่มีสุขภาพดี มีจิตใจเป็นสุข สดชื่น เบิกบาน ร่าเริง ปลอดโปร่ง สงบ ผ่องใส การพัฒนาจิตนี้ถ้าเรียกสั้นๆก็เรียกว่า จิตตภาวนา ถ้าเป็นคนที่ฝึกอบรมจิตแล้ว พัฒนาจิตแล้วก็เรียกว่าเป็น ภาวนิต ๔) พัฒนาปัญญาแบ่งได้ดังนี้ ปัญญาขั้นแรก คือปัญญาที่เป็นความรู้ความเข้าใจในศิลปวิทยาการ ต่อจากนั้น ลึกซึ้งลงไปอีกคือการรับรู้ เรียนรู้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง ไม่เบียดเบียนหรือเอนเอียงด้วยอคติ เนื่องจากการรับรู้ชั้นนี้ ยังมีขั้นต่อไปอีกคือการคิดการวินิจฉัย ซึ่งหมายถึงการคิดวินิจฉัยด้วยการใช้ปัญญาโดยบริสุทธิ์ใจ ปัญญาอีกขั้นหนึ่ง คือปัญญาที่รู้เข้าใจถึงสาระแห่งความเป็นไปของโลกและชีวิต รู้ทางเสื่อม ทางเจริญและเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง รู้วิธีแก้ไขปัญหา และสร้างสรรค์ความสำเร็จที่ทำให้พัฒนาตน พัฒนาชีวิตและสังคมให้เจริญดีงามยิ่งขึ้นไป ขั้นสุดท้ายได้แก่ ปัญญาที่รู้เท่าทันธรรมชาติของสังขาร คือโลกและชีวิต เข้าถึงความเจริญแท้ของการที่สิ่งทั้งหลายเป็นไปตามเหตุปัจจัยของมัน ทำให้คลายความยึดติดถือมั่นโดยวางใจได้ถูกต้องต่อสิ่งทั้งหลาย แยกจิตใจออกมาเป็นอิสระได้ เลิกเอาความอยากของตนเป็นตัวกำหนดเปลี่ยนมาเป็นอยู่และทำการด้วยปัญญาเป็นขั้นที่จิตใจเข้าถึงอิสระภาพ หลุดพ้นจากความทุกข์โดยสมบูรณ์ การพัฒนาทางปัญญา เรียกว่า ปัญญาภาวนา ถ้าเป็นคนที่เรียกว่าภาวนิตปัญญา คือเป็นคนที่ได้ฝึกอบรมพัฒนาปัญญาแล้วก็จบการพัฒนา ๔ ด้าน ซึ่งถือว่าครบถ้วนสำหรับชีวิต^{๓๖} ดังนั้นการดำเนินชีวิตที่ดีจึงต้องมีการศึกษา และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา

๒.๕.๕ รูปแบบของไตรสิกขา (The threefold training Model)

จากแนวคิดตามหลักของไตรสิกขาซึ่งได้กล่าวมาแล้วนั้นจะเห็นได้ว่า รูปแบบของไตรสิกขา ประกอบด้วยส่วนประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้ ๑) ปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิ หมายถึง มีปรัตโมสะ และโยนิโสมนสิการที่ดี ซึ่งก็คือ ทรัพยากรทางการบริหารทุกๆ ด้าน ได้แก่ ระบบบริหาร อาคารและสถานที่ หลักสูตร สื่อและแหล่งการเรียนรู้ อุปกรณ์การศึกษา สาธารณูปโภคพื้นฐานและสวัสดิการ บุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง งบประมาณ เป็นต้น ปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิดังที่กล่าวมานี้เรียกว่า “บุพภาคของการศึกษา” คือ สิ่งที่ต้องจัดให้มีขึ้นก่อนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักไตรสิกขา ๒) กระบวนการฝึกตามหลักของไตรสิกขา คือ การเรียนการสอนโดยใช้ไตรสิกขา การสร้างบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ที่เป็นกัลยาณมิตร มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ๓) วัดและประเมินผลการใช้ไตรสิกขาในการบริหารจัดการศึกษา คือ (๑) ผลที่เกิดกับตัวผู้เรียน เช่น ผู้เรียนได้มีการพัฒนาทางด้านกาย ทางด้านศีล ทางด้านจิตใจ ทางด้านปัญญามากน้อยเพียงใด (๒) ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชน เช่น โรงเรียน

^{๓๖} พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต), การศึกษา: เครื่องมือพัฒนาที่ยังต้องพัฒนา, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ๒๕๓๖), หน้า ๙๕- ๑๐๕.

ได้รับความไว้วางใจ เชื้อมนั ศรัทธา และได้รับความร่วมมือจากชุมชน วัดในชุมชน ได้ศาสนทายาท เป็นกำลังส่งเสริมพระพุทธศาสนาเพิ่มมากขึ้น ครอบครัวในชุมชน มีสมาชิกที่เป็นคนดีไม่ยุ่งเกี่ยวกับ อบายมุขไว้ช่วยเหลือครอบครัวและช่วยในการพัฒนาชุมชนเพิ่มมากขึ้น

สรุปแนวคิดการบริหารการศึกษาตามหลักไตรสิกขา วิธีคิดแบบนี้มีส่วนประกอบที่สำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ ๑) สร้างปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิ คือ ทรัพยากรทางการบริหารทุกๆ ด้านและสร้าง สัมมาทิฐิให้เกิดขึ้นก่อน ๒) กระบวนการฝึกตามหลักของไตรสิกขา คือ การเรียนการสอนโดยใช้ ไตรสิกขา การสร้างบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ที่เป็นกัลยาณมิตร มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ๓) วัดและ ประเมินผลการใช้หลักไตรสิกขาในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนและ ศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับชุมชนไปด้วยพร้อมกัน

๒.๖ ทฤษฎีการเรียนรู้

๒.๖.๑ ความหมายของการเรียนรู้

การศึกษาหรือการเรียนรู้เป็นเรื่องที่สำคัญของมนุษย์ทุกคนและเป็นเครื่องมือในการ พัฒนาศักยภาพของตนทั้งด้านความรู้ความสามารถคุณธรรมจริยธรรมสุขภาพและการดำเนินชีวิตใน สังคมอย่างมีความสุข และเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์เจริญงอกงามขึ้น อริสโตเติล (Aristotle) เป็นนักปรัชญาการศึกษาได้ให้ความหมายของการศึกษาหรือการเรียนรู้ว่ามีจุดมุ่งหมายเพื่อการสร้าง คุณธรรมและคุณธรรมเกิดจากความรู้และการฝึกจิตใจให้มีศีลธรรม เรียกว่า “Character Development” วิชัย ตันศิริ กล่าวว่า การฝึกจิตใจให้มีศีลธรรมต้องฝึกภาคปฏิบัติมิใช่เพียงสอน คุณธรรมในภาคทฤษฎี^{๓๓๗}

การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ซับซ้อนทั้งนักจิตวิทยาและนักการศึกษา ได้ทำการศึกษา ค้นคว้าเกี่ยวกับคุณลักษณะและธรรมชาติของการเรียนรู้แล้วทำให้นิยามความหมายของการเรียนรู้ เอาไว้มากมายในที่นี้จะขอยกตัวอย่างมาเป็นสังเขปเพื่อเป็นแนวทางการหาข้อสรุป ดังนี้

Donald Clark ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ คือ กระบวนการ เพิ่มพูนและปรับแต่งศักยภาพของพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร ซึ่งสามารถวัดได้ อันเป็นผลมาจากการ ได้รับการฝึกฝน การได้รับความรู้ การฝึกทักษะ การเรียนการสอนและการมีประสบการณ์มาก่อน^{๓๓๘}

^{๓๓๗} วิชัย ตันศิริ, อุดมการณ์ทางการศึกษาทฤษฎีและภาคปฏิบัติ, พิมพ์ครั้งที่๒, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า๘.

^{๓๓๘} Donald Clark, อ้างใน พรพิมล พรพิระชนม์, ดร.. การจัดกระบวนการเรียนรู้. (สงขลา : เทมการ พิมพ์สงขลา, ๒๕๕๐). หน้า ๓.

Burton ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล และเป็นปฏิสัมพันธ์ (Interaction) เกิดขึ้นจากสิ่งแวดล้อม (environment) ซึ่งจะทำให้บุคคลได้ตอบสนองความต้องการของตนและทำให้สามารถต่อสู้กับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสมต่อไป^{๓๙}

Crow and Crow ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง (change) การได้รับลักษณะนิสัย ความรู้ และทัศนคติทั้งหลาย การเรียนรู้จึงทำให้บุคคลมีการปรับตัวทั้งในด้านส่วนตัว และทางด้านสังคม การเปลี่ยนแปลงใดๆ จึงย่อมจะมีการเรียนรู้เกิดขึ้นเสมอ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงอยู่ในกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process)^{๔๐}

Harris and Schawahn ได้กล่าวถึงความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ เป็นการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากประสบการณ์ และได้แยกให้เห็นถึงประเด็นสำคัญ ๓ ประการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ดังนี้^{๔๑}

๑. การเรียนรู้ในลักษณะผลผลิต (Learning as Product) โดยเน้นให้เห็นความสำคัญของผลลัพธ์ขั้นสุดท้าย นั่นคือผลของการเรียนรู้ (Outcome of Learning) ซึ่งได้มาจากประสบการณ์

๒. การเรียนรู้ในลักษณะกระบวนการ (Learning as Process) โดยเน้นความสำคัญเกี่ยวกับเหตุการณ์ และกระบวนการที่ทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ หรือสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้ จนทำกระทั่งทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้

๓. สิ่งที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ (Learning as Function) เป็นการศึกษาค้นคว้าเพื่อหาสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ เช่น แรงจูงใจ ความตั้งใจในการเรียนรู้ หรือการถ่ายโยงการเรียนรู้ (Transformation of Learning) สิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์

พิมล พรพีระชนม์ ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการอันซับซ้อนที่ทำให้พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปอันเนื่องมาจากประสบการณ์ที่ได้รับผ่านประสาทสัมผัส สามารถเกิดขึ้นได้โดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ ทั้งนี้ผลของการเรียนรู้จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใน ๓ ด้าน คือ ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะหรือกระบวนการ (Skill Process) และด้านความรู้สึก (Affective)^{๔๒}

กล่าวโดยสรุป การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด ซึ่งเกิดจากการดู ได้ยิน ตมกลิ่น ลิ้มรส สัมผัส การอ่าน การนึกคิด การใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ของเด็กและผู้ใหญ่จะต่างกัน เด็กจะเรียนรู้ด้วยการเรียนในห้อง การซักถาม ผู้ใหญ่มักเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ที่มีอยู่ แต่การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ผู้สอนนำเสนอ โดยการ

^{๓๙} Burton, อ้างใน. เรื่องเดียวกัน. หน้า ๔.

^{๔๐} Crow and Crow, อ้างใน. เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕.

^{๔๑} Harris and Schawahn, อ้างใน. เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕.

^{๔๒} พรพิมล พรพีระชนม์, การจัดกระบวนการเรียนรู้, (สงขลา :เหมการพิมพ์สงขลา, ๒๕๕๐), หน้า ๓๓.

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนจะเป็นผู้ที่สร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ที่จะให้เกิดขึ้นเป็นรูปแบบใดก็ได้ เช่น ความเป็นกันเอง ความเข้มงวดกวดขันหรือความไม่มีระเบียบวินัย สิ่งเหล่านี้ผู้สอนจะเป็นผู้สร้างเงื่อนไขและสถานการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ดังนั้นผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกรูปแบบการสอน รวมทั้งการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน

๒.๖.๒ ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning theory)

เป็นกรอบงานวิจัยที่จัดระบบของความรู้หรือข้อมูลและเหตุการณ์เรียนรู้ที่ซับซ้อน ซึ่งเป็นการจัดระบบใหม่ของประสบการณ์เดิมที่มีมาก่อน หรือเป็นหลักการของการเกิดการเรียนรู้สามารถทำการทดสอบได้ สามารถนำอ้างอิงถึงเหตุการณ์และประยุกต์ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้มีพัฒนาการมาจากทฤษฎีจิตวิทยา ซึ่งมีการศึกษาทดลองเริ่มตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ ๒๐ เป็นต้นมา

ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ มีนักคิดและนักจิตวิทยาเกิดขึ้นจำนวนมาก และแนวคิดเริ่มมีความหลากหลายขึ้น ทฤษฎีการเรียนรู้ในจุดนี้เริ่มมีลักษณะของความเป็น วิทยาศาสตร์มากขึ้นมีการนำแนวทางการทดลองตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มาใช้มากขึ้นเป็นลำดับ สามารถจัดเป็นกลุ่มทฤษฎีการเรียนรู้ในยุคนี้ ออกเป็น ๔ กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้

๑. ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) นักคิดในกลุ่มนี้มองธรรมชาติมนุษย์ในลักษณะที่เป็นกลางคือ ไม่ดี ไม่เลว (Neutral-active) การกระทำต่างๆ ของมนุษย์เกิดจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมภายนอก พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า (Stimulus-Response) การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง กลุ่มพฤติกรรมนิยมให้ความสนใจกับพฤติกรรมมาก เพราะพฤติกรรมเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดเจน สามารถวัดได้และทดสอบได้ เป้าหมายหลักของนักพฤติกรรมนิยม คือ การค้นหาและระบุถึงกฎที่สามารถควบคุมการเรียนรู้ โดยให้ความสุขใจต่อความสัมพันธ์ระหว่าง สิ่งเร้าและการตอบสนอง ซึ่งสิ่งเร้า (Stimulus) หมายถึง เหตุการณ์หรือสิ่งใดๆ ที่สามารถรับรู้ได้โดยผ่านอวัยวะรับสัมผัสของบุคคลส่วนการตอบสนอง (Response) หมายถึงการที่บุคคลแสดงอาการโต้ตอบต่อสิ่งเร้าที่รับรู้^{๔๓}

๒. ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มพุทธินิยม (Cognitive) นักคิดในกลุ่มพุทธินิยม หรือกลุ่มความรู้ความเข้าใจ หรือกลุ่มที่เน้นกระบวนการทางปัญญา หรือความคิด นักคิดกลุ่มนี้เริ่มขยายขอบเขตของความคิดที่เน้นทางด้านพฤติกรรมออกไปสู่กระบวนการทางความคิด ซึ่งเป็นกระบวนการภายในของสมอง โดยเชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ไม่ใช่เรื่องของพฤติกรรมที่เกิดจากกระบวนการตอบสนองต่อสิ่งเร้าเพียงเท่านั้น การเรียนรู้ของมนุษย์ มีความซับซ้อนยิ่งไปกว่านั้น การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางความคิดที่เกิดจากการสะสมข้อมูล การสร้างความหมาย สร้างความสัมพันธ์ของ

^{๔๓} ศรีเรือน แก้วกังวาล, ดร., จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๐), หน้า ๔๗.

ข้อมูลและการดึงข้อมูลออกมาใช้ในการกระทำและการแก้ปัญหาต่างๆ การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญา ของมนุษย์ในการที่จะสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ตนเอง^{๔๔}

๓. ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) นักคิดกลุ่มมนุษยนิยมให้ความสำคัญของความเป็นมนุษย์และมองมนุษย์ว่ามีคุณค่ามีความดีงาม มีความสามารถ มีความต้องการและมีแรงจูงใจภายในที่จะพัฒนาศักยภาพของตนหากบุคคลได้รับอิสรภาพและเสรีภาพมนุษย์ จะพยายามพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์^{๔๕}

๔. ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มผสมผสาน (Eclecticism) กลุ่มนี้จะผสมผสานแนวคิดระหว่างพฤติกรรมนิยมและพุทธินิยม (Behavior Cognitive) โดยอาศัยทฤษฎีและหลักการที่หลากหลายของทั้งสองแนวคิด เช่น แนวคิดของ Gagne เป็นต้น โดย Gagne เชื่อว่าความรู้สึกละเอียดประเภทย่อยบางประเภทสามารถเข้าใจ ได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่ต้องใช้ความคิดที่ลึกซึ้ง บางประเภทมีความซับซ้อนมาก จำเป็นต้องใช้ความสามารถในขั้นสูง Gagne ได้จัดลำดับขั้นการเรียนรู้ซึ่งเริ่มจากง่ายไปหายาก โดยผสมผสานทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มพฤติกรรมนิยมและพุทธินิยมเข้าด้วยกัน^{๔๖}

โดยสรุปแล้วนักจิตวิทยาทั้ง ๔ กลุ่มต่างมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือการพัฒนาคน ซึ่งสอดคล้องหลักการการศึกษาในพระพุทธศาสนา คือ ไตรสิกขา กล่าวคือ การจัดการสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ฝึกฝนอบรมจิตใจให้สงบเหมาะสมแก่การใช้งานและพัฒนาให้เกิดปัญญารู้เท่าทันปัญหา สามารถเผชิญปัญหาได้อย่างมีสติและเป็นสุข

๒.๖.๓ ประเภทของการเรียนรู้

การจำแนกประเภทของกระบวนการเรียนรู้ประเภทใดบ้าง ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้จำแนก เช่น อาจจะมีเป็นผู้เรียนเกี่ยวกับพุทธิพิสัย จิตพิสัยหรือทักษะพิสัย หรือจำแนกเป็นการเรียนรู้วิชาภาษาไทย การเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา หรือจำแนกเป็นการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย การเรียนรู้ของเด็กประถมศึกษาการเรียนรู้ของเด็กมัธยมศึกษา

Garnier ได้เสนอว่าการเรียนรู้ขั้นสูงสุดของมนุษย์ ได้แก่ การเรียนรู้การแก้ปัญหา และการจำแนกประเภทของการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนเป็นแบบประกัน ๗ ประเภท ดังต่อไปนี้

๑. การเรียนรู้สัญญาณ
๒. การเรียนรู้การเชื่อมโยงสิ่งเร้ากับการตอบสนอง
๓. การเรียนรู้แบบลูกโซ่
๔. การเรียนรู้แบบเชื่อมโยงใช้คำสั่งจุดนำการเรียนรู้แยกแยะสิ่งเร้า

^{๔๔}ศิริบุรณ์ สายโกสม,รศ.ดร. จิตวิทยาการศึกษา, หน้า ๘๙.

^{๔๕}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๒๙.

^{๔๖}รังสรรค์ บุชยะมา,ผศ. การจัดการการเรียนรู้,(กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ๒๕๕๐),หน้า ๓๖.

๕. การเรียนรู้โมโนมิติ

๖. การเรียนรู้หลักการ

๗. การเรียนรู้การแก้ปัญหา

Garnier อธิบายว่า การเรียนรู้การแก้ปัญหา ซึ่งเป็นการเรียนรู้ระดับสูงสุดนั้น ประกอบด้วย การเรียนรู้จากขั้นพื้นฐานจนถึงขั้นสุดท้ายมีทั้งหมด ๘ ประเภท และเป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเรียงตามลำดับจากประเภทที่ ๑ จนถึงประเภทที่ ๘ ดังนี้

ประเภทที่ ๑ การเรียนรู้สัญญาณ

ประเภทที่ ๒ การเรียนรู้เชื่อมโยงสิ่งเร้ากับการตอบสนอง

ประเภทที่ ๓ การเรียนรู้แบบลูกโซ่

ประเภทที่ ๔ การเรียนรู้การเชื่อมโยงคำ

ประเภทที่ ๕ การเรียนรู้แยกแยะสิ่งเร้า

ประเภทที่ ๖ การเรียนรู้โมโนมิติ

ประเภทที่ ๗ การเรียนรู้หลักฐาน

ประเภทที่ ๘ การเรียนรู้แบบแก้ปัญหา

การวางลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้

Cronbac ได้กำหนดสถานการณ์ที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ของบุคคลว่าประกอบด้วย ลำดับขั้น ๗ ขั้น คือ

๑. สถานการณ์หมายถึงสภาพแวดล้อมต่างๆที่ผู้เรียนต้องประเชิญ

๒. ลักษณะประจำตัวบุคคลเป็นคุณสมบัติประจำตัวผู้เรียนที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น คุณสมบัติเหล่านี้ ได้แก่ ความสามารถทางสมองเจตคติความสนใจและความพร้อมเป็นต้น

๓. เป้าหมายคือสิ่งที่ผู้เรียนคาดหวังว่าจะได้รับจากการเรียนรู้นั้น

๔. การแปลความหมายคือการที่ผู้เรียนเก่งวังวินความสนใจเป็นอย่างสถานการณ์ที่แวดล้อมอยู่พิจารณาเกี่ยวข้องไปยังประสบการณ์ที่ผ่านมาแล้วเลือกวิธีการตอบสนองที่คาดว่า จะให้ผลสมตามเป้าหมายที่วางไว้

๕. ทำการกระทำจะเกิดขึ้นภายหลังจากที่ผู้เรียนได้แปลความหมายของสถานการณ์ที่เผชิญอยู่แล้ว ผู้เรียนจะเลือกกระทำสิ่งที่คาดว่าจะนำไปสู่เป้าหมายที่สร้างความพอใจให้แก่ตน

๖. ผลการปฏิบัติเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามมาจากการกระทำ ถ้าผลของพฤติกรรมที่น่าพอใจและบรรลุเป้าหมายที่มุ่งหวัง ผู้เรียนควรนำพฤติกรรมนั้นไปใช้ในสถานการณ์ที่มีความคล้ายคลึงกัน

๗. ปฏิกริยาต่อความล้มเหลวเมื่อผู้เรียนประสบความล้มเหลวในการแสวงหาความพอใจในการมุ่งทิศทางไปสู่เป้าหมาย ก็จะเริ่มแปลความหมายสถานการณ์ใหม่อีกครั้งหนึ่งเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและเกิดความพอใจ

๒.๖.๔ องค์ประกอบของการเรียนรู้

ในการจัดการเรียนรู้ใดๆก็ตามจะเกิดขึ้นได้ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ประการ ดังนี้^{๔๗}

๑. **ตัวผู้เรียน (The learner)** ผู้เรียนจัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการเรียนรู้ แม้ว่าจะจัดการเรียนรู้ให้ดีสักเพียงใดก็ตามถ้าไม่มีผู้เรียนก็จะเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ดังคำกล่าวที่ว่า ถ้าไม่มีผู้ซื้อก็ไม่มีผู้ขายและถ้าไม่มีผู้เรียนก็จะเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ซึ่งการที่ผู้เรียนแต่ละคนสามารถเรียนรู้ได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านต่างๆของผู้เรียนเช่น ความแตกต่างระหว่างวัย ความแตกต่างระหว่างเพศ ความแตกต่างทางสติปัญญาและความสามารถ และความแตกต่างของความสนใจ เป็นต้น

๒. **กระบวนการเรียนรู้ (The Learning process)** หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมต่างๆของผู้เรียนในขณะที่เรียนเพื่อให้มีการเรียนรู้เกิดขึ้นจะโดยการรับสัมผัสการรับรู้การซักถามการคิดหาเหตุผลหรือการทดลองก็ได้การกระทำหรือพฤติกรรมต่างๆดังกล่าวจะเป็นพฤติกรรมภายในหรือพฤติกรรมภายนอกก็ได้เช่นกัน

๓. **สถานการณ์ในการเรียนรู้ (The Learning Situation)** หมายถึง สถานการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียนขณะที่กำลังเรียนรู้ เช่น อุณหภูมิของอากาศความเหนื่อยอ่อนความหิวความกลัวความมืดความเจ็บหรือเสียงดัง เป็นต้น สภาพการณ์ดังกล่าวนี้ไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนรู้ แต่มีผลกระทบต่อผู้เรียนและกระบวนการเรียนเพราะทำให้สมาธิความตั้งใจและความพร้อมในการเรียนของผู้เรียนเปลี่ยนแปลงไป

อารี พันธมณี ได้รวบรวมองค์ประกอบสำคัญในการเรียนรู้ไว้ ดังนี้ Dollard and Miller กล่าวว่า การเรียนรู้ประกอบด้วยสิ่งต่างๆ ดังนี้^{๔๘}

๑. **แรงขับ (Drive)** เกิดขึ้นเมื่ออินทรีย์ขาดสมดุล เช่น ขาดอาหาร ขาดน้ำ ขาดการพักผ่อน ฯลฯ ภาวะเหล่านี้จะกระตุ้นให้อินทรีย์แสดงพฤติกรรมเพื่อปรับให้อินทรีย์อยู่ในสภาพสมดุลอย่างเดิม แรงขับมีอยู่ ๒ ประเภทคือ

๑.๑ **แรงขับพื้นฐาน (Primary Drive)** เกิดเนื่องจากความต้องการที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิต เป็นความต้องการทางร่างกายต่างๆที่เกิดขึ้นพร้อมๆ กับการมีชีวิตของคน

^{๔๗} วรณี ลิ้มอักษร, จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๔. สงขลา : นาซิลป์โฆษณา. ๒๕๕๑.

^{๔๘} อารี พันธมณี, จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : บริษัท เลิฟแอนด์ลิฟเพรส จำกัด.

๑.๒ แรงขับที่เกิดจากการเรียนรู้ (Secondary Drive) เกิดขึ้นภายหลังเป็นความต้องการทางสังคม เช่น ความรัก ฐานะทางสังคม ความมั่นคงปลอดภัย

๒. สิ่งเร้า (Stimulus) เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้อินทรีย์แสดงกิจกรรมโต้ตอบออกมา เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมตอบสนองของร่างกาย

๓. การตอบสนอง (Response) เป็นพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่อินทรีย์แสดงออกเมื่อมีสิ่งเร้าไปเร้าการเสริมแรง (Reinforcement) เป็นการทำให้สิ่งเร้าและการตอบสนองมีความสัมพันธ์กันมากยิ่งขึ้น เช่น เมื่อนักเรียนทำเลขถูกก็เสริมแรงโดยให้รางวัล การเสริมแรงนี้จะทำให้นักเรียนอยากเรียน (ทำเลข) ในคราวต่อไป

ซูซีฟ อ่อนโคกสูง กล่าวว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้จะต้องมีองค์ประกอบพื้นฐานอย่างน้อยที่สุด ๔ ประการด้วยกัน ดังนี้^{๔๙}

๑. แรงจูงใจ (Motive) ในขณะที่มีชีวิตอยู่ ร่างกายย่อมมีความต้องการต่างๆ เมื่อใดที่ร่างกายเกิดความต้องการหรือเกิดความไม่สมดุลขึ้น จะมีแรงขับ (Drive) หรือแรงจูงใจ (Motive) เกิดขึ้นภายในอินทรีย์ผลักดันให้สิ่งที่หายไปนั้นมาทำให้ร่างกายอยู่ในภาวะพอดี แรงจูงใจเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ เพราะเป็นตัวจัดการสำคัญหรือเป็นต้นตอที่แท้จริงของพฤติกรรม

๒. สิ่งจูงใจ (Incentive) สิ่งจูงใจเป็นสิ่งที่ลดความเครียด และนำไปสู่ความพอใจ นักจิตวิทยาเชื่อว่า สิ่งจูงใจจะเป็นศูนย์กลางหรือหัวใจของการเรียนรู้เขาถือว่าแรงจูงใจซึ่งถือว่าเป็นภาวะภายในของอินทรีย์และกิจกรรมต่างๆ ล้วนเกิดขึ้นจากสิ่งจูงใจทั้งสิ้น

๓. อุปสรรค (A Barrier or Block) นับเป็นพื้นฐานสำคัญอีกประการหนึ่งของการเรียนรู้ เพราะอุปสรรคหรือสิ่งกีดขวางย่อมทำให้เกิดปัญหา การที่ผู้เรียนเกิดปัญหาจะทำให้ผู้เรียนพยายามทำซ้ำๆ หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพื่อจะฟันฝ่าอุปสรรคนั้นไปสู่เป้าหมายให้ได้

๔. กิจกรรม (Active) กิจกรรมหรือการตอบสนองของอินทรีย์ เป็นส่วนที่จะทำให้ทราบว่าใครเกิดการเรียนรู้หรือไม่เพียงใด หรือเร็วอย่างไร และเป็นสิ่งที่อาจอ้างอิงไปถึงความรู้สึกนึกคิดทางจิตใจที่ซ่อนเร้นอยู่ เราจะสังเกตเห็นว่าคนเรามักจะชอบประกอบกิจกรรมที่นำความสำเร็จหรือความพอใจมาให้ซ้ำๆ อยู่เสมอ แม้ว่าจะไม่เจอปัญหาใหม่ๆ ส่วนกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่ไม่เคยนำความสำเร็จมาให้มันมักจะหลีกเลี่ยง

แก้วกล้า มิชัยโย องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ประกอบด้วย ๓ องค์ประกอบ คือ^{๕๐}

^{๔๙} ซูซีฟ อ่อนโคกสูง, ความสัมพันธ์ระหว่างพลังความสามารถแห่งตนเป้าหมายและความเป็นไปได้ที่จะกระทำกับแรงจูงใจในการเรียน.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ๒๕๔๙.

^{๕๐} แก้วกล้า มิชัยโย, [ออนไลน์]. ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้. แหล่งที่มา : http://www.tumcivil.com/engfanatic/board/gen.php?topic_id=13741&hit=1. [๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๘].

๑. ผู้เรียน (The Learner)

๒. สิ่งเร้า (Stimulus) หรือสถานการณ์ต่างๆ โดยสิ่งเร้าหมายถึงสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวผู้เรียนหรือสถานการณ์ต่างๆ หมายถึง สถานการณ์หลายๆ อย่างที่เกิดขึ้นรอบตัวผู้เรียน

๓. การตอบสนอง (Response) เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับสิ่งเร้า

ปราณี รามสูต กล่าวว่า องค์ประกอบที่ส่งเสริมการเรียนรู้นั้นแบ่งออกเป็น ๔ องค์ประกอบ คือ^{๕๑}

๑. องค์ประกอบที่เกี่ยวกับผู้เรียน ได้แก่ วุฒิภาวะ และความพร้อม ในการเรียนรู้ใดๆ ถ้าบุคคลถึงวุฒิภาวะและมีความพร้อมจะเรียนรู้ได้ดีกว่ายังไม่ถึงวุฒิภาวะ และไม่มีความพร้อมความสามารถในการเรียนรู้จากเด็กวัยรุ่นจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จากวัยรุ่นถึงวัยผู้ใหญ่จะคงที่จากวัยผู้ใหญ่หรือวัยชราจะลดลง ประสบการณ์เดิม ความบกพร่องทางร่างกาย ยิ่งมีความบกพร่องมากเท่าใดความสามารถในการรับรู้และเรียนรู้ก็น้อยลงเท่านั้น แรงจูงใจในการเรียน เช่น รากฐานทางทัศนคติ ต่อครู ต่อวิชาเรียน ความสนใจและความต้องการที่อยากจะรู้ อยากเห็นในส่วนที่เรียน

๒. องค์ประกอบที่เกี่ยวกับบทเรียน เช่น ความยากง่ายของบทเรียนถ้าเป็นบทเรียนที่ง่าย ผลการเรียนรู้ย่อมดีกว่าการมีความหมายของบทเรียน ถ้าผู้เรียนได้เรียนในสิ่งมีความหมายเป็นที่สนใจของเขา ย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่า ความยาวของบทเรียน บทเรียนสั้นๆ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีกว่าบทเรียนที่ยาว ตัวรบกวนจากบทเรียนอื่น หรือจากกิจกรรมอื่น จะขัดขวางการเรียนรู้ในสิ่งนั้นๆ ไม่ว่าตัวรบกวนนั้นจะเป็นกิจกรรมก่อนหรือหลังการเรียนรู้

๓. องค์ประกอบที่เกี่ยวกับวิธีเรียนวิธีสอน เช่น กิจกรรมในการเรียนการสอน ครูควรเลือกกิจกรรมเพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ที่ดีที่สุดแก่นักเรียน ตามเนื้อหาวิชาและโอกาส การให้รางวัลและลงโทษ เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน การให้คำแนะนำในการเรียน โดยครูแนะนำให้ถูกต้องและเหมาะสมจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้ดีขึ้น

๔. องค์ประกอบการสิ่งแวดล้อมอื่นๆ เช่น สภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา ได้แก่ บรรยากาศในห้องเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนต่อนักเรียน ระหว่างนักเรียนกับครู สภาพของโต๊ะ เก้าอี้ ทิศทางลม แสงสว่าง ความสะอาด ความเป็นระเบียบ

๒.๖.๕ วิธีการส่งเสริมการเรียนรู้

การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีต้องอาศัยปัจจัยส่งเสริมหลายด้าน ในที่นี้ขอเสนอ ๕ ด้าน คือ

๑. ตัวผู้เรียน ปัจจัยสำคัญด้านผู้เรียนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ได้แก่

^{๕๑} ปราณี รามสูต , “ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้การปรึกษาแบบวิเคราะห์ลักษณะบุคคลและองค์ประกอบ” ใน ประมวลสาระชุดวิชาแนวคิดทางการแนะแนวและทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยา (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๑ หน่วยที่ ๔ นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ๒๕๕๔

๑.๑ วุฒิภาวะ เป็นการคำนึงถึงการเจริญเติบโตสูงสุดในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ที่บุคคลมีความพร้อมที่จะกระทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งได้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

๑.๒ ความพร้อม เป็นคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับวุฒิภาวะ เมื่อสภาพของบุคคลมีวุฒิภาวะ มีความสนใจ และประสบการณ์เดิมเพียงพอที่จะเอื้อต่อการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดี จึงเรียกได้ว่ามีความพร้อมที่จะเรียนรู้

๑.๓ ประสบการณ์เดิม บุคคลที่มีประสบการณ์มากจะช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้เร็วและดีกว่าผู้ที่มีประสบการณ์น้อย

๑.๔ อายุ นักจิตวิทยาพบว่า ยิ่งอายุมากขึ้นความสามารถในการเรียนรู้ของบุคคลจะยิ่งลดลงความสามารถในการเรียนรู้ของบุคคลมีได้ถึงขีดสูงสุด เมื่ออายุ ๒๐-๓๕ ปี หลังอายุ ๓๕ ปีไปแล้ว ความสามารถในการเรียนรู้จะลดลงเรื่อยๆ

๑.๕ ระดับสติปัญญา ผู้ที่มีระดับสติปัญญาสูงจะมีความสามารถในการเรียนรู้ได้ดีกว่าผู้ที่มีระดับสติปัญญาต่ำ

๑.๖ อารมณ์ ผู้ที่มีอารมณ์ปกติจะสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดีกว่าผู้ที่มีอารมณ์ไม่มั่นคง หรือมีความวิตกกังวล เซวปัญหาทางอารมณ์จึงมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้

๑.๗ สภาพร่างกาย ผู้ที่มีสภาพร่างกายปกติก็จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดีกว่าผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกาย เช่น หูหนวก ตาบอด บกพร่องทางการพูด หรือมีโรคประจำตัวต่างๆ เป็นต้น ถ้าผู้เรียนมีความบกพร่องทางร่างกายมากเท่าใด ความสามารถในการเรียนรู้ก็จะยิ่งน้อยลงมากเท่านั้น

๑.๘ แรงจูงใจ ตัวกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ที่ดีอีกองค์ประกอบหนึ่ง คือ แรงจูงใจ การเรียนรู้จะประสบผลถ้าบุคคลมีแรงจูงใจในการเรียนรู้และจะไม่ประสบผลเท่าที่ควรถ้าบุคคลขาดแรงจูงใจในการเรียน การให้แรงเสริมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจจึงเป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้

๑.๙ ความถนัด ผู้เรียนแต่ละคนมีความถนัดและมีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ถ้าผู้เรียนได้เรียนรู้ที่ดีขึ้นและเร็วขึ้น แต่ถ้าผู้เรียนได้เรียนในสิ่งที่ตนไม่ถนัดก็อาจทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นช้าลงได้

๒. บทเรียน คุณลักษณะของบทเรียนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ ดังนี้

๒.๑ ความยากง่ายของบทเรียน บทเรียนที่ง่ายจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็วกว่าบทเรียนที่ยาก การจัดลำดับความยากง่ายของบทเรียนจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการวางแผนการจัดการการเรียนรู้

๒.๒ ความสั้นยาวของบทเรียน บทเรียนที่มีความยาวมากๆ ย่อมทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ช้ากว่าบทเรียนสั้นๆ

๒.๓ การมีความหมายของบทเรียน บทเรียนที่มีความหมายต่อผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าบทเรียนที่ไม่มีความหมาย เพราะจะช่วยทำให้ผู้เรียนจดจำเข้าใจองค์ความรู้ได้เป็นอย่างดีและสามารถเชื่อมโยงสู่ตัวผู้เรียนได้นำไปใช้ได้จริงต่อไป

๓. วิธีการจัดการการเรียนรู้ ในเรื่องนี้ อาภรณ์ ใจเที่ยง ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า

๓.๑ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีและรวดเร็ว

๓.๒ การใช้เครื่องล่อใจ (Incentive) เช่น การให้รางวัล การแข่งขัน เป็นต้น จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความปรารถนาที่จะเรียนและสนใจในการเรียนดีขึ้น

๓.๓ การแนะแนวในการเรียน จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้ดีขึ้น ถ้าได้รับการแนะแนวที่ถูกต้องเหมาะสมไม่มากเกินไปเพราะจะทำให้ผู้เรียนไม่เป็นตัวของตัวเอง และไม่น้อยเกินไปเพราะจะทำให้ผู้เรียนปฏิบัติไม่ถูกต้องได้

๓.๔ การส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ เช่น การโยงความสัมพันธ์ของประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ หรือการให้นำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์อื่น จะทำให้การเรียนรู้คงทนถาวรยิ่งขึ้น

๓.๕ ช่วงเวลาในการเรียน ถ้าจัดให้ผู้เรียนได้เรียนในช่วงก่อนพักกลางวัน จะช่วยให้เรียนรู้ได้ดีกว่าเรียนในตอนบ่าย

๓.๖ การฝึกฝน เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้แล้วมีโอกาสฝึกฝน หรือกระทำซ้ำๆ อยู่เสมอ จะทำให้การเรียนรู้สิ่งนั้นมีความมั่นคงถาวรขึ้น

๔. สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ สามารถแบ่งสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ได้ ๒ ประเภท ดังนี้

๔.๑ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ สิ่งต่างๆ ที่สามารถรับรู้ สัมผัส จับต้องได้ ที่อยู่รอบตัวผู้เรียน เช่น กระดานดำ โต๊ะ เก้าอี้ แสงสว่าง ความสะอาด ความเป็นระเบียบของห้องเรียน เป็นต้น สภาพแวดล้อมที่ดีทำให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลาย สบายใจ สบายกาย จะช่วยให้การเรียนรู้ดีขึ้น

๔.๒ สภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา ได้แก่ บรรยากาศในห้องเรียน หรือแหล่งเรียนรู้ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน เป็นต้น ถ้าเป็นสภาพแวดล้อมที่ดีจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี แต่ถ้าบรรยากาศ หรือสภาพแวดล้อมมีลักษณะของความขัดแย้งไม่เข้าใจกัน จะเป็นการบั่นทอนการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย

๕. ตัวผู้สอน ผู้สอนจัดว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เพราะผู้สอนถูกจัดว่าเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) เป็นผู้วางแผนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ต่างๆ ที่ผู้สอนเป็นผู้จัดเตรียม ดังนั้น ผู้สอนจึงเป็นผู้ที่ต้องมีความรู้ทั้งเรื่องตัว

ผู้เรียน การจัดเตรียมบทเรียน วิธีการจัดการการเรียนรู้ ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อเอื้อให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร

การตระหนักถึงองค์ประกอบทั้ง ๕ ด้าน ดังกล่าวข้างต้น จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สอนทุกระดับชั้น ถ้าผู้สอนได้คำนึงถึงองค์ประกอบเหล่านี้ก็จะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

๒.๖.๖ หลักการจัดการการเรียนรู้

นักจิตวิทยาที่สนใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกในรูปความสัมพันธ์ของสิ่งเร้า (Stimulus) ตอบสนอง (Responses) ได้ทำวิจัยถึงเรื่ององค์ประกอบของการเรียนรู้และได้นำมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนการสอน นักจิตวิทยาส่วนใหญ่เห็นด้วยในหลักการเรียนรู้ จึงพอสรุปได้ ๑๐ ประการ ดังนี้

๑. การเตรียมตัวก่อนเรียน (Pre-learning preparation) นักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างน่าพึงพอใจ ถ้าเขามีพื้นฐานความรู้ในเรื่องที่จะเรียนนั้นมาก่อน (Prerequisite) แต่ถ้านักเรียนไม่เคยมีพื้นฐานความรู้เดิมมาก่อน การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นใหม่อาจเกิดจากการท่องจำ ซึ่งนักเรียนจะไม่สามารถจัดความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ในเรื่องที่เรียนกับบทเรียนได้โดยง่าย

๒. การเร้าความสนใจ (Motivation) หากนักเรียนทราบผลลัพธ์ หรือคุณค่าที่ตนจะได้รับจากการเรียนรู้ หรือได้รับการกระตุ้นให้เกิดความต้องการเรียนรู้ เขาจะเกิดความสนใจต่อการเรียน มีความรับผิดชอบต่อการเรียน และเกิดการเรียนรู้ได้ดี

๓. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences) นักเรียนแต่ละคนมีความสามารถในการเรียนรู้ไม่เท่ากันทั้งในกลุ่ม ห้องเรียน และระดับอายุเดียวกัน ครูจึงควรคำนึงแตกต่างกันระหว่างบุคคล โดยการเตรียมบทเรียนและประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนบรรลุผลการเรียนรู้ตามความสามารถของตน

๔. เงื่อนไขการสอน (Instructional Conditions) นักเรียนจะประสบผลสำเร็จ ในการเรียนรู้ได้ครบถ้วน เมื่อครูผู้สอนระบุจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องสัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้ จะทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้มากขึ้น ดังนั้นครูจึงควรจัดลำดับเนื้อหาวิชาให้เรียนจากง่ายไปยากจากความจริงเดียวไปสู่ความคิดรวบยอด หลักการ กฎ และทฤษฎีที่สูงขึ้น โดยใช้รูปแบบการสอน วิธีสอน และกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม

๕. การมีส่วนร่วมในกิจกรรม (Active Participation) การเรียนรู้เป็นบทบาทของนักเรียน การที่นักเรียนจะประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ จึงควรให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ส่วนครูนั้นจะมีบทบาทเพียงการเลือกจัดกิจกรรมและประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ให้มากที่สุดให้กับนักเรียนเท่านั้น

๖. การเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Successful Achievement) นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีหากเขาเห็นว่าตนเองได้รับผลสำเร็จในการเรียน ซึ่งจะทำให้เขาเกิดความพึงพอใจและมีแรงกระตุ้นให้เกิดความพยายามต่อไป

๗. การทราบผลการเรียน (Knowledge of Results) การแจ้งผลการเรียนให้นักเรียนทราบความก้าวหน้าเป็นระยะๆ โดยเฉพาะผลการเรียนในทางที่ดี (Positive) จะเป็นการเสริมแรง (Reinforcement) ให้นักเรียนมีความพยายามในการเรียนมากยิ่งขึ้น

๘. การฝึกฝน (Practice) นักเรียนจะบรรลุผลสำเร็จในการเรียนอีกประการหนึ่งก็คือการให้โอกาสนักเรียนได้ใช้ความรู้และทักษะใหม่ที่ได้รับทั้งในด้านหลักการ (Principles) และ การสรุปรวบยอด (Generalizations) ในสถานการณ์ใหม่ นักเรียนจึงจำเป็นต้องทำแบบฝึกหัดและฝึกปฏิบัติอยู่เสมอ

๙. ช่วงเวลาในการใช้สื่อ (Rate of presenting Material) ระยะเวลาและจำนวนของสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในบทเรียนหนึ่งๆ ต้องสัมพันธ์กับบทเรียนและระดับความสามารถของนักเรียน การสอนเนื้อหาใดๆ ครูจึงต้องให้โอกาสแก่นักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการเรียน การฝึกฝนและการทดสอบตนเอง เป็นต้น

๑๐. เจตคติของครู (Instructor's) การจัดการเรียนรู้ การสอนเจตคติของนักเรียนจะมีอิทธิพลต่อเจตคติของนักเรียนในการยอมรับวิธีสอนและกระบวนการเรียนรู้ใหม่ เทคนิคและวิทยาการจัดการการเรียนรู้เป็นกระบวนการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู ซึ่งเป็นคนที่มีชีวิตจิตใจ มีอารมณ์ มีวิญญาณ มีความรู้สึกนึกคิด ครูจึงต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ที่จะเข้าถึงจิตใจของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ การจัดการการเรียนรู้มีพื้นฐานมาจากความเชื่อในปรัชญาทฤษฎีทางการศึกษา ความต้องการ และสภาพที่เป็นจริงของสถานศึกษา สังคม และประเทศชาติ เชื่อในปรัชญา หรือทฤษฎีใดมีความต้องการแบบใด ครูย่อมต้องจัดการเรียนรู้ตามแบบที่ได้ออกแบบให้สอดคล้องกับความเชื่อและความต้องการดังกล่าว

ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของชาติให้เป็นสากลและทันกับความเจริญทางวิทยาการมาหลายยุค นับเริ่มตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นมา กลไกสำคัญในกระบวนการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรและการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ซึ่งในทุกครั้งของการเปลี่ยนแปลงจะอ้างถึงผลการศึกษาประกอบคำสำคัญ คือ การจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมานักเรียนยังไม่บรรลุความต้องการ จำเป็นต้องปฏิรูปการศึกษาโดยเน้นที่การปฏิรูปการเรียนรู้เป็นสำคัญ ในด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ของไทยส่วนใหญ่มีพัฒนาการตามความก้าวหน้าของวิทยาการด้านการเรียนการสอนที่รับมาจากต่างประเทศเป็นหลัก แต่ก็มีนักการศึกษาไทยในยุคหลังๆ ได้ปรับเป็นแบบการสอนให้เหมาะสมกับลักษณะการเรียนรู้ของไทยบ้างแต่ก็มีไม่มากนัก

๒.๖.๗ รูปแบบการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ต้องยึดหลักว่า นักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่านักเรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มเต็มศักยภาพ ดังนั้น วิธีการที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้ดำเนินไปตามแนวทางที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดไว้ คือ การที่ครูได้มีโอกาสรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อจะได้ให้การส่งเสริมนักเรียนได้อย่างเหมาะสม องค์ประกอบหนึ่งที่ช่วยให้ผู้ครูสามารถส่งเสริมพัฒนาการกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างเกิดประสิทธิภาพสูงสุด คือ การรับรู้รูปแบบการเรียนรู้ (Learning Style) ของนักเรียน เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบจัดการเรียนรู้ และเพื่อพัฒนานักเรียนให้บรรลุตามศักยภาพสูงสุด

๒.๖.๘ กระบวนการเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้โดยทั่วไปมี ๒ แบบ คือ การเรียนรู้ที่เน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลางและการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง แต่ละแบบมีลักษณะสำคัญพอสรุปได้ ดังนี้

๓.๑ การเรียนรู้ที่เน้นครู หรือผู้สอนเป็นศูนย์กลาง (Teacher Center) จัดเป็นการสอนแบบบอกความรู้ (Instruction) มีลักษณะ ดังนี้

๓.๑.๑ ครูเป็นผู้ให้ความรู้แก่นักเรียน โดยการอธิบาย หรือบอกให้จดบันทึก

๓.๑.๒ นักเรียนรับความรู้จากครู โดยการฟัง หรือจดบันทึกแล้วจึงฝึกโดยการทดสอบ หรือพิสูจน์ความรู้ที่ได้ หรือทำแบบฝึกหัด

๓.๑.๓ ความรู้ที่นักเรียนได้รับมักจะลืมได้ง่าย เนื่องจากได้รับความรู้โดยอ้อม

๓.๑.๔ นักเรียนจะมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เฉื่อยชา ไม่กระตือรือร้น (Passive Learning)

๓.๑.๕ ครูแสดงบทบาทมากกว่านักเรียน เพราะครูต้องบอกและอธิบายมาก นักเรียนเพียงคอยฟัง จดบันทึก ทำแบบฝึกหัด ท่องจำ และทดสอบ

๓.๒ การเรียนรู้ที่เน้นเด็ก หรือนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Center) เป็นการสอนแบบสร้างองค์ความรู้ (Construction) มีลักษณะ ดังนี้

๓.๒.๑ ครูจัดสถานการณ์ให้นักเรียนศึกษา ค้นคว้า ทดลอง หรือปฏิบัติกิจกรรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๓.๒.๒ ครูจัดสถานการณ์ให้นักเรียนศึกษา ค้นคว้า ทดลอง ภายใต้การจัดการสถานการณ์การเรียนรู้ของครูที่กระตุ้นให้สงสัยใคร่รู้ คิดหาคำตอบ ลงมือปฏิบัติ และค้นพบคำตอบด้วยตนเอง

๓.๓ ความรู้ที่นักเรียนได้รับมักจะลืดยาก เนื่องจากได้รับความรู้โดยตรง

๓.๔ นักเรียนจะมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่กระตือรือร้น (Active: Earning)

๓.๕ นักเรียนแสดงบทบาทมากกว่าครู เพราะนักเรียนต้องศึกษา ค้นคว้า คิดหาคำตอบแสดงความคิดเห็น ทดลอง พิสูจน์ จดบันทึก ทำแบบฝึก และปฏิบัติกิจกรรมอื่นๆ

๒.๖.๙. กระบวนการเกิดการเรียนรู้

ในสภาพการณ์ของการเรียนการสอนนั้น การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตามลำดับ ดังนี้

๒.๖.๙.๑ การรับรู้ (Perception) หมายถึง การที่ผู้เรียน “รับ” ข้อมูลข่าวสาร และองค์ความรู้ต่างๆ จากแหล่งความรู้ที่หลากหลายรวมทั้งจากผู้สอน โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง ๕ ได้แก่ ตา หู จมูก ปาก และผิวหนัง ซึ่งการรับรู้ของบุคคลจากประสาทสัมผัสทั้ง ๕ ประสิทธิภาพในการเรียนรู้ต่างกันจากน้อยไปมาก ซึ่ง สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ ได้สรุปไว้ ดังนี้^{๕๒}

การเรียนรู้จากการอ่าน เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ๑๐ %

การเรียนรู้จากการได้ยิน เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ๒๐ %

การเรียนรู้จากการได้เห็น เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ๓๐ %

การเรียนรู้จากการได้เห็นและได้ยิน เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ๕๐ %

การเรียนรู้จากการได้พูดและได้ยิน เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ๗๐ %

การเรียนรู้จากการได้พูดและได้ทำ เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ๙๐ %

จึงกล่าวได้ว่า การจัดจัดการการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ควรเป็นการจัดให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง

๒.๖.๙.๒ การเข้าใจ (Comprehension) หมายถึง การที่ผู้เรียนสามารถแปลความหมาย ตีความ หรือสรุปความสำคัญในสิ่งที่รับรู้ได้ โดยเกิดการเชื่อมโยงประสบการณ์ หรือความรู้ใหม่กับความรู้เดิมสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ที่ตนเองรับรู้ และสามารถอธิบายโดยให้เหตุผล

๒.๖.๙.๓ การปรับเปลี่ยน (Transformation) หมายถึง การที่ผู้เรียนนำความเข้าใจที่เกิดจากการรับรู้มาสร้างแบบแผนพฤติกรรมของตนขึ้น เช่น ผู้เรียนรับรู้ bahwa หนูเป็นพาหะนำโรค ก็จะไม่กล้าเข้าใกล้ ถึงแม้ผู้เรียนบางคนจะมองว่าหนูเป็นสัตว์ที่น่ารักก็ตาม

การเรียนรู้ จึงเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นตามลำดับตั้งแต่ การรับรู้ การสร้างสรรค์ และความเข้าใจต่อจากนั้นจึงนำมาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่จะกระทำ หรือไม่กระทำเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้นั้นต่อไป

^{๕๒} สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ อ้างใน อารมณ์ ใจเที่ยง, หลักการสอน ฉบับปรับปรุง, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรินติ้งเฮาส์, ๒๕๕๖), หน้า ๑๖.

ทิศนา ขัมมณี ได้กล่าวไว้ว่า หลักการจัดการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น ๓ หมวด โดยใช้บทบาทการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ของครูและนักเรียน และจุดเน้นอันเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ ซึ่งสามารถจัดได้ ดังนี้^{๕๓}

๑. หลักการจัดการเรียนการสอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher-Centered Instruction)

๑.๑ การจัดการเรียนการสอนทางตรง (Direct Instruction) ประกอบด้วย

๑.๑.๑ การจัดการเรียนการสอนทางตรงแบบใช้ผลการวิจัย (Research-Based Direct Instruction)

๑.๑.๒ การจัดการเรียนการสอนทางตรงแบบใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory Based Direct Instruction)

๑.๒ หลักการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-Centered Instruction) ประกอบด้วย

๑.๒.๑ แบบเน้นผู้เรียน ได้แก่

- การจัดการเรียนการสอนตามเอกัตภาพ (Individualized Instruction)
- การจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนนำตนเอง (Self-Directed Learning)

๑.๒.๒ แบบเน้นความรู้ ความสามารถ ได้แก่

- การจัดการเรียนรู้แบบรู้จริง (Mastery Learning)
- การจัดการเรียนการสอนรับประกันผล (Verification Teaching)
- การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นมโนทัศน์ (Concept-Based Instruction)

๑.๒.๓ แบบเน้นประสบการณ์ ได้แก่

การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning)

การจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม (Service Learning)

- การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning)

๑.๒.๔ แบบเน้นปัญหา ได้แก่

- การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem Based Instruction)

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงการเป็นหลัก (Project Based Instruction)

๑.๒.๕ แบบเน้นทักษะกระบวนการ ได้แก่

^{๕๓} ทิศนา ขัมมณี. ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๕๕.

- การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการสืบสอบ (Inquiry Based Instruction)

- การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการคิด (Thinking Process-Oriented Instruction)

- การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม (Group Process-Oriented Instruction)

- การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learning Process Instruction)

๑.๒.๖ แบบเน้นการบูรณาการ

๑.๓ หลักการจัดการเรียนการสอนโดยไม่มีครู (Instruction Without Teacher)

๑.๓.๑ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรม (Programmed Instruction)

๑.๓.๒ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer-Assisted Instruction)

๑.๓.๓ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เครือข่าย www. (Web-Based Instruction)

หลักการและแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่ได้รับความนิยมเน้นไปทางด้านการจัดการเรียนการสอนแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แต่ครูควรเลือกหลักการและวิธีการที่เหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหาและวัตถุประสงค์^{๕๔}

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ได้ให้ข้อเสนอแนะในด้านการจัดการเรียนการสอนไว้ว่า “การสร้างปัญหาวิธีให้กับเด็กรุ่นใหม่เพื่อให้เติบโตเป็นผู้นำทางปัญญาได้นั้น จำเป็นต้องมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่เอื้อให้เด็กอยากเรียนรู้ เอื้อให้เด็กคิดสร้างสรรค์และประยุกต์ใช้ความรู้ และเนื่องจากในอนาคต สื่อมวลชน และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จะเข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของมนุษย์ เด็กจะได้รับข้อมูลข่าวสารความรู้มากมาย เด็กจึงควรได้รับการชี้แนะ และสอนให้รู้จักพิจารณาวิเคราะห์ แยกแยะสิ่งที่ดีและไม่ดี เลือกรับเอาแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิตต่อสังคม และประเทศชาติ^{๕๕}

^{๕๔} ทัศนา แหมมณี, ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๓), หน้า ๑๑๐-๑๑๒, ๑๕๕.

^{๕๕} เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ อ่างในทัศนา แหมมณี, ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ, หน้า ๑๑๐-๑๑๒.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้แนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามหลักแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑ ครูผู้สอนต้องคัดสรรเลือกนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังนี้

๑. กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ ได้แก่

๑.๑ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๑.๒ จัดประสบการณ์ตรงที่สอดคล้องกับผู้เรียน โดยคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

๑.๓ เน้นการปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยม และจริยธรรมที่ถูกต้อง ดีงาม

๑.๔ จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าทำ

๑.๕ ให้ผู้เรียนได้ร่วมทำงานเป็นกลุ่ม มีปฏิสัมพันธ์ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

๒. กระบวนการสร้างความรู้ ได้แก่

๒.๑ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ และประสบการณ์ต่างๆ

๒.๒ ให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ และประสบการณ์ด้วยตนเอง

๒.๓ ครูเป็นผู้จัดโอกาส บรรยากาศ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

๓. กระบวนการคิด ได้แก่

๓.๑ จัดสภาพแวดล้อม และสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการคิด

๓.๒ ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนคิด ไม่ปิดกั้นความคิด ให้กำลังใจ เสริมแรงเมื่อผู้เรียนคิดได้ด้วยตนเอง

๓.๓ ใช้รูปแบบ วิธีการสอน หรือเทคนิคการสอนต่างๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิด

๓.๔ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิด และเกิดกระบวนการคิดต่างๆตามความเหมาะสม

๔. กระบวนการทางสังคม ได้แก่

๔.๑ ให้โอกาสผู้เรียนได้ทำกิจกรรมกลุ่ม มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการทำกิจกรรมร่วมกัน

๔.๒ มุ่งจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

๔.๓ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาสภาพของชุมชน ผลกระทบของสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

๕. กระบวนการแก้ปัญหา ได้แก่

๕.๑ ขั้นกำหนดปัญหา ผู้เรียนต้องเข้าใจปัญหา และวิเคราะห์ปัญหา

๕.๒ ขั้นวางแผนแก้ปัญหา ประกอบด้วย การตั้งสมมติฐาน การกำหนดวิธีการทดลองหรือวิธีการตรวจสอบ และการประเมินผลการแก้ปัญหา

๕.๓ ขั้นตอนการแก้ปัญหา ผู้เรียนลงมือแก้ปัญหา และประเมินผลว่าวิธีการแก้ปัญหาและผลที่ได้เป็นอย่างไร

๕.๔ ขั้นตรวจสอบการแก้ปัญหา เป็นการประเมินภาพรวมในการแก้ปัญหาทั้งด้านวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหา และการตัดสินใจ รวมทั้งการนำไปประยุกต์ใช้

๖. กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้แก่

๖.๑ การกระตุ้นแนะนำเรื่องที่จะเรียนโดยใช้ประสบการณ์ หรือกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด เราให้ผู้เรียนอยากเห็น อยากเรียนรู้

๖.๒ ให้ผู้เรียน เรียนรู้จากประสบการณ์เดิม และแสวงหาความรู้ใหม่ ตามธรรมชาติของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

๖.๓ การฝึกปฏิบัติด้วยการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญมากยิ่งขึ้น

๖.๔ การนำข้อค้นพบในการปฏิบัติไปใช้ในสถานการณ์อื่น

๗. กระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ได้แก่

๗.๑ การศึกษา และวิเคราะห์ภาระ และโครงสร้างของงาน

๗.๒ การวางแผนปฏิบัติงาน

๘. การลงมือปฏิบัติ ได้แก่

๘.๑ ครูผู้สอนให้คำแนะนำ และสาธิตให้ดูเป็นตัวอย่าง

๘.๒ ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามลำดับขั้นตอน

๘.๓ ผู้เรียนฝึกฝนทักษะความชำนาญ

๘.๔ ขั้นประเมินผลงาน ปรับปรุงชิ้นงาน

๙. กระบวนการจัดการ ได้แก่

๙.๑ การวางแผน วิเคราะห์ ใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงาน

๙.๒ การปฏิบัติงาน ประสานงาน ทำงานเป็นระบบตามแผน

๙.๓ การติดตาม ประเมินผล ปรับปรุง และสรุปผลงาน

๑๐. กระบวนการวิจัย ได้แก่

๑๐.๑ เลือกประเด็นปัญหา ครูผู้สอนจัดกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในประเด็นต่างๆ

๑๐.๒ การนิยามปัญหา ผู้เรียนร่วมกันพิจารณาประเด็นปัญหาที่เลือกไว้แล้วให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๑๐.๓ การพัฒนาวิสัยทัศน์ ผู้เรียนร่วมกันกำหนดแนวทางและวางแผนแก้ปัญหาโดยใช้วิสัยทัศน์ เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการอย่างชัดเจน

๑๐.๔ ลงมือปฏิบัติ ผู้เรียนร่วมกันดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้

๑๐.๕ ตรวจสอบผลการเปลี่ยนแปลง

๑๐.๖ สรุปและประเมินผล ครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปบทเรียนทั้งหมด และตรวจสอบการจัดการเรียนรู้ว่าบรรลุตามจุดประสงค์เพียงใด

๑๑. กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ได้แก่

๑๑.๑ ให้ผู้เรียนได้รู้จักและเข้าใจวิธีการเรียนรู้ของตนเอง

๑๑.๒ เลือกกระบวนการให้สอดคล้องกับเนื้อหา รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน

๑๑.๓ ส่งเสริม ช่วยเหลือผู้เรียนในการใช้รูปแบบวิธีการเรียนรู้ตามความถนัดของตนเอง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เต็มตามศักยภาพ

๑๒. กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย ได้แก่

๑๒.๑ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนดี ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

๑๒.๒ กำหนดจุดเน้นการเรียนรู้ด้านพฤติกรรม ความรู้สึก ความคิด

๑๒.๓ จัดกิจกรรมที่หลากหลาย พัฒนาความคิด จิตสำนึก ความรู้สึกที่ดีงาม

๑๒.๔ จัดบรรยากาศในการเรียนรู้ที่อบอุ่น มีความเอื้ออาทรและสมานฉันท์ กระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

๑๒.๕ บุคลิกภาพของครูผู้สอนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีเหมาะสมกับการสอน คุณธรรมยิ้มแย้มแจ่มใส แต่งกายสมสมัย สมวัย และเหมาะสมกับกาลเทศะ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี^{๕๖}

รูปแบบการเรียนการสอนที่เป็นสากลซึ่ง **รองศาสตราจารย์ ดร. ทิศนา แคมมณี** ได้คัดเลือกมานำเสนอล้วนได้รับการพิสูจน์ทดสอบประสิทธิภาพมาแล้ว และมีผู้นิยมนำไปใช้ในการเรียนการสอนโดยทั่วไป แต่เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าวมีจำนวนมาก เพื่อความสะดวกใน

^{๕๖} กระทรวงศึกษาธิการ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, แนวทางการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๑๒.

การศึกษาและการนำไปใช้ จึงได้จัดหมวดหมู่ของรูปแบบเหล่านั้นตามลักษณะของวัตถุประสงค์เฉพาะหรือเจตนารมณ์ของรูปแบบ ซึ่งสามารถจัดกลุ่มได้เป็น ๕ หมวด ดังนี้

๑. รูปแบบการเรียนการสอน ที่เน้นการพัฒนาด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain)
๒. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective Domain)
๓. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย (Psycho-Motor Domain)
๔. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะกระบวนการ (Process Skill)
๕. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการ (Integration)

การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เข้าใจในการเรียนการสอน การที่ผู้เรียนจะรู้มากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับการที่ผู้สอนมุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม ซึ่งการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้สอนได้เข้าใจผู้เรียนและสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียนและเนื้อหาวิชาได้ อย่างไรก็ตามแนวทางการดำเนินกิจกรรมของอาจารย์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มี ดังนี้

๑. จัดเนื้อหาวิชาให้มีความยากง่ายเหมาะสมและเป็นไปตามลักษณะพัฒนาการของผู้เรียนตามความสามารถ นอกจากนี้ผู้สอนควรชี้ให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชานั้นๆ

๒. เลือกวิธีการสอนที่จะสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองได้ และสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนด้วย ทั้งนี้ ยังหมายรวมถึงการเลือกใช้อุปกรณ์การสอนต่างๆ ที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เช่น ตัวอย่างรูปภาพการตีความจากแผนภูมิการและใช้สื่อทัศนูปกรณ์ต่างๆ

๓. จัดกิจกรรมการสอนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ โดยการฝึกปฏิบัติรวมทั้งให้ผู้เรียนได้รับทราบผลก้าวหน้าของการทำงานนั้นด้วย นอกจากนี้ การให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติงานยังเป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการทำงาน โดยผู้สอนจะต้องคอยๆ ให้ผู้เรียนได้ฝึกการเป็นผู้รับผิดชอบในการทำงานด้วย

๔. แจ้งให้ผู้เรียนทราบจุดประสงค์ของการเรียน รวมทั้งเกณฑ์การประเมินผลกระตุ้นและสนับสนุนให้ผู้เรียนสนใจเรียน รวมทั้งให้ผู้เรียนได้เข้าใจว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการเรียนขึ้นอยู่กับความพยายาม หรือความสนใจในการเรียนและความรับผิดชอบของผู้เรียนต่อการทำงาน เพื่อนำไปสู่ผลของรางวัลมากกว่าความสามารถเฉพาะตัว

๕. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นขั้นตอนย่อยๆ โดยคำนึงถึงสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องศึกษามาก่อน และความต่อเนื่องของเนื้อหาวิชา ซึ่งหมายรวมถึงสอนในแต่ละจุดประสงค์ให้ต่อเนื่องกันในจำนวนที่เหมาะสมมากกว่าที่จะสอนรวมๆ กันทั้งหมดโดยไม่มีเป้าหมาย

๖. เลือกและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งนี้ เพื่อกระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่เรียนการให้งานที่ยากเกินไป จะทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่ายไม่ยอมทำ และเห็นว่าเกินความสามารถของตนเอง ซึ่งในบางครั้งผู้สอนควรสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสารต่างๆ การที่ผู้สอนรู้จักการสังเกตผู้เรียนจะมีส่วนช่วยให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนได้

๗. สนับสนุนหรือช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่มผู้สอน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนได้สอดคล้องกัน โดยการวางแผนงานร่วมกันซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และมีประสบการณ์ในหลายๆ ด้าน

๘. ชี้แจงให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์จากการศึกษาจากเนื้อหาการเรียนรู้ในการนำไปใช้ในชีวิตจริง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนควรมีพฤติกรรมดังต่อไปนี้ เพื่อแสดงว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาที่ได้รับจากผู้สอน คือ

๘.๑ การเรียนรู้ในด้านความจำผู้เรียนสามารถจดจำข้อมูลต่างๆ ได้จากการอ่าน ตำรา จากการพบเห็น หรือได้ฟังอยู่เสมอๆ จากวิทยุโทรทัศน์ หรือสื่อต่างๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นได้

๘.๒ การเรียนรู้ในด้านแนวคิด ซึ่งผู้เรียนจะสามารถรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการเรียน และนำมาจัดเป็นกลุ่มเป็นพวกรวมทั้งบอกเหตุผลได้ ซึ่งจะเป็นการเชื่อมโยงให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องต่อไป เช่น เมื่อนักศึกษาได้เรียนรู้เรื่อง “การบริหาร” ผู้เรียนจะสามารถแยกความแตกต่างของขั้นตอนต่างๆ รวมทั้งบอกลักษณะ หรือองค์ประกอบของการบริหารได้

๘.๓ การเรียนรู้ในด้านความจำและสามารถพูดในสิ่งที่จำมาได้ ผู้เรียนจะต้องเรียนและจดจำในสิ่งที่ผู้สอนกำหนดให้ และสามารถพูด หรือกล่าวในสิ่งที่จำมาได้อย่างถูกต้อง เช่น การท่องจำหลักธรรมคำสอน

๘.๔ การเรียนรู้ในด้านการพูดและการเขียนเพื่อการสื่อความหมาย ซึ่งผู้เรียนจะต้องสามารถเขียน หรือบรรยายโดยใช้ภาษาของตนเองในการอธิบาย หรือการสรุปเรื่องราวได้อย่างเข้าใจจากข้อมูลต่างๆ เช่น จากการดูภาพยนตร์จากการฟัง หรือข้อคิดจากผู้อื่น

พระมานิต โชติธมโม (อรรคชาติ) ได้กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามจุดหมายของหลักสูตร เป็นกระบวนการถ่ายทอดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ หรือการเรียนการสอน เป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนให้ไปในทิศทางที่เหมาะสมด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย^{๕๗}

^{๕๗} พระมานิต โชติธมโม (อรรคชาติ), “การศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรม จังหวัดศรีสะเกษ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๒, หน้า ๒๑.

สะอาด พวงปรีก ได้กล่าวเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้หลาย ความหมาย และจุดมุ่งหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมนักเรียน จัดได้ว่าเป็นกิจกรรมที่มาช่วยเสริมหลักสูตรการเรียนการสอนในภาควิชาการที่ทางโรงเรียนได้กำหนดขึ้น เป็นส่วนหนึ่งที่แยกออกจากหลักสูตร การบริหารกิจกรรมนักเรียนเป็นงานสำคัญของผู้บริหารการศึกษา ซึ่งถ้าหากการดำเนินการในเรื่องกิจกรรมนักเรียนเป็นไปโดยเกิดประโยชน์สูงสุด ผู้เรียนก็จะเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

Good ให้ความหมายว่า กิจกรรมนักเรียน คือ โปรแกรมและการดำเนินงาน ซึ่งนักเรียน นักศึกษา หรือสถานศึกษาจัดขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความสนุกสนาน เพิ่มพูนความรู้ และส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ซึ่งเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความสามารถทัศนคติ ไม่มีการให้หน่วยกิต ซึ่งต้องจัดหาเงินมาดำเนินงานเอง แต่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมแนะนำของสถานศึกษา การจัดกิจกรรมนักเรียนต้องตั้งอยู่บนฐาน หรือแนวทางที่จะดำเนินการให้เป็นสู่เป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้นั้น คือ ปรัชญาการจัดกิจกรรมนักเรียน^{๕๘}

Frederick กล่าวว่า กิจกรรมนักเรียน หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้น โดยนักเรียนสมัครใจที่จะเข้าร่วมดำเนินการด้วยความเห็นชอบและสนับสนุนของอาจารย์ไม่มีการให้หน่วยกิต หรือคะแนนใดๆ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเลื่อนชั้น หรือสำเร็จการศึกษา

๑.จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ดังนี้คือ

- ๑.๑ เพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย และฝึกความเป็นพลเมืองดีของชาติ
- ๑.๒ เพื่อให้ได้รู้จักนำตนเองและบังคับตนเอง
- ๑.๓ เพื่อให้มีความร่วมมืออันดีต่อกัน
- ๑.๔ เพื่อให้นักเรียนได้ค้นพบความสามารถพิเศษ ความถนัด และความสนใจของตนเอง ได้ฝึกและพัฒนาความสามารถนั้นๆ ได้ดียิ่งไปด้วย
- ๑.๕ เพื่อก่อให้เกิดวินัยที่ดี ส่งเสริมให้นักเรียนเคารพกฎข้อบังคับต่างๆ ในสังคม ที่ตนอยู่ และวางตนให้ดีในสังคม
- ๑.๖ เพื่อให้นักเรียนมีความสามัคคีในหมู่คณะรักโรงเรียน ห่วงในเกียรติของโรงเรียนและความดี
- ๑.๗ เป็นการส่งเสริมทักษะต่างๆ เช่น ทักษะในการเป็นผู้นำ การทำงานร่วมกัน มีความริเริ่มสร้างสรรค์ และเกิดความสนุกสนานที่จะทำงานที่ตนสนใจ
- ๑.๘ เพื่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียน
- ๑.๙ ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพมีความรับผิดชอบ และรู้จักเคารพผู้อื่น

^{๕๘} สะอาด พวงปรีก, “การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนอาชีวศึกษา ระดับ ปวช. สาขาพาณิชย์กรรมตามทัศนะของนักเรียนจังหวัดปราจีนบุรี”, หน้า ๕๐-๕๑.

๑.๑๐ เพื่อช่วยให้หลักสูตรสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของทางการศึกษาอย่างแท้จริง

๑.๑๒ เพื่อให้นักเรียนใช้เวลาว่างอย่างมีประโยชน์และมีประสิทธิภาพ ซึ่งกิจกรรมเสริมหลักสูตรควรที่เป็นสิ่งที่สามารถสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้ ช่วยให้ได้รับความรู้ ประสบการณ์ และความซาบซึ้งลึกซึ้งก่อให้เกิดความสุขใจ เมื่อมีความรับผิดชอบ และร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์และก่อให้เกิดความภูมิใจเมื่องานนั้นสำเร็จไปตามความปรารถนาช่วยพัฒนาภาวะผู้นำ สร้างความทรหดอดทน มีจิตใจและมีระเบียบวินัย เพื่อเป็นพลเมืองดีของชาติในวันข้างหน้าช่วยให้มองเห็นแนวทางการดำรงชีพในวันข้างหน้าได้ถูกต้องแจ่มชัดยิ่งขึ้นช่วยให้มีความรู้และซาบซึ้งในทฤษฎี ประสบการณ์ธรรมชาติของสิ่งต่างๆ ตลอดจนถึงรู้จักใช้ทรัพยากรต่างๆ เพื่อการบริหารมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นให้รู้จักดำรงตนเองในสังคมและครองชีพอยู่ด้วยความผาสุกช่วยฝึกฝนให้เป็นคนที่มี ความคิดในทางปัญญา มีอุดมการณ์ มีความสามารถสูงช่วยแสวงหาแนวทาง ทักษะคติ ความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ช่วยให้เข้าใจถึงการทำงานตามระบบวิทยาศาสตร์ การวินิจฉัยปัญหา และการทำงานต่างๆ ทำไปโดยอาศัยเหตุผล

กิจกรรมเสริมหลักสูตรตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย การจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อปลูกฝัง ค่านิยม ส่งเสริมการทำงานโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการทำประโยชน์ต่อสังคมทะนุบำรุงขนบ ทำเนียมประเพณีอันดีงาม เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม วินัยในตนเอง โดยการศึกษาวิเคราะห์ วางแผน ลงมือปฏิบัติและประเมินผล^{๕๙}

การศึกษาหรือการเรียนรู้เป็นสิ่งที่สำคัญของมนุษย์ทุกคนและเป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพของตนทั้งด้านความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม สุขภาพ และการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข และเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์เจริญงอกงามขึ้น อริสโตเติล (Aristotle) เป็นนักปรัชญาการศึกษาได้ให้ความหมายของการศึกษาหรือการเรียนรู้ว่ามีจุดมุ่งหมายเพื่อการสร้าง คุณธรรมและคุณธรรมเกิดจากความรู้ และการฝึกจิตใจให้มีศีลธรรม เรียกว่า Character Development วิชัย ตันศิริ กล่าวว่า การฝึกจิตใจให้มีศีลธรรมต้องฝึกภาคปฏิบัติ มิใช่เพียงสอน คุณธรรมในภาคทฤษฎี^{๖๐}

การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ซับซ้อนทั้งนักจิตวิทยาและนักการศึกษา ได้ทำการศึกษา ค้นคว้าเกี่ยวกับคุณลักษณะและธรรมชาติของการเรียนรู้แล้วทำการนิยามความหมายของการเรียนรู้ เอาไว้มากมายในที่นี้จะขอยกตัวอย่างมาเป็นสังเขปเพื่อเป็นแนวทางการหาข้อสรุป ดังนี้

^{๕๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๐-๕๒.

^{๖๐} วิชัย ตันศิริ, อุดมการณ์ทางการศึกษาทฤษฎีและภาคปฏิบัติ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๘.

โดนัลด์ คลาร์ก (Donald Clark) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ คือ กระบวนการเพิ่มพูนและปรับแต่งศักยภาพของพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร ซึ่งสามารถวัดได้ อันเป็นผลมาจากการได้รับการฝึกฝน การได้รับความรู้ การฝึกทักษะ การเรียนการสอนและการมีประสบการณ์มาก่อน^{๖๑}

เบอร์ตัน (Burton) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลและเป็นปฏิสัมพันธ์ (Interaction) เกิดขึ้นจากสิ่งแวดล้อม (environment) ซึ่งจะทำให้บุคคลได้ตอบสนองความต้องการของตนและทำให้สามารถต่อสู้กับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสมต่อไป^{๖๒}

ครอว์และครอว์ (Crow and Crow) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง (change) การได้รับลักษณะนิสัย ความรู้ และทัศนคติทั้งหลาย การเรียนรู้จึงทำให้บุคคลมีการปรับตัวทั้งในด้านส่วนตัว และทางด้านสังคม การเปลี่ยนแปลงใด ๆ จึงย่อมจะมีการเรียนรู้เกิดขึ้นเสมอ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงอยู่ในกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process)^{๖๓}

แฮร์ริสและชวานส์ (Harris and Schawahn) ได้กล่าวถึงความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ เป็นการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากประสบการณ์ และได้แยกให้เห็นถึงประเด็นสำคัญ ๓ ประการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ดังนี้^{๖๔}

๑. การเรียนรู้ในลักษณะผลผลิต (Learning as Product) โดยเน้นให้เห็นความสำคัญของผลลัพธ์ขั้นสุดท้าย นั่นคือผลของการเรียนรู้ (Outcome of Learning) ซึ่งได้มาจากประสบการณ์

๒. การเรียนรู้ในลักษณะกระบวนการ (Learning as Process) โดยเน้นความสำคัญเกี่ยวกับเหตุการณ์ และกระบวนการที่ทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ หรือสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้ จนทำกระทั่งทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้

๓. สิ่งที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ (Learning as Function) เป็นการศึกษาค้นคว้าเพื่อหาสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ เช่น แรงจูงใจ ความตั้งใจในการเรียนรู้ หรือการถ่ายโยงการเรียนรู้ (Transformation of Learning) สิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้เอาไว้ว่า หมายถึง การได้รับความรู้ พฤติกรรม ทักษะ คุณค่า หรือความพึงใจ ที่เป็นสิ่งแปลกใหม่หรือปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่ และอาจ

^{๖๑} Donald Clark, อ้างใน พรพิมล พรพิระชนม์, ดร.การจัดกระบวนการเรียนรู้, (สงขลา : เทมการพิมพ์สงขลา, ๒๕๕๐), หน้า ๓.

^{๖๒} Burton, อ้างใน เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔.

^{๖๓} Crow and Crow, อ้างใน เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕.

^{๖๔} Harris and Schawahn, อ้างใน เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕.

เกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์สารสนเทศชนิดต่างๆ ผู้ประมวลทักษะของการเรียนรู้เป็นได้ทั้งมนุษย์ สัตว์ และเครื่องจักรบางชนิดความก้าวหน้าในการเรียนรู้เมื่อเทียบกับเวลาเป็นแนวโน้มเป็นเส้นโค้งแห่งการเรียนรู้ (learning curve) การเรียนรู้ของมนุษย์อาจเกิดขึ้นจากส่วนหนึ่งของการ ศึกษา การพัฒนาส่วนบุคคล การเรียนการสอน หรือการฝึกฝน การเรียนรู้อาจมีการยึดเป้าหมายและอาจมีความสนใจเป็นตัวช่วย การศึกษาว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างไรเป็นส่วนหนึ่งของสาขาวิชาประสาทจิตวิทยา (neuropsychology) จิตวิทยาการศึกษา (educational psychology) ทฤษฎีการเรียนรู้ (learning theory) และศึกษาศาสตร์ (pedagogy) การเรียนรู้ทำให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ (habituation) หรือการวางเงื่อนไขแบบดั้งเดิม (classical conditioning) ซึ่งพบในสัตว์หลายชนิดหรือทำให้เกิดกิจกรรมที่ซับซ้อนมากขึ้นอย่างเช่นการเล่น ซึ่งพบได้เฉพาะในสัตว์ที่มีเชาวน์ปัญญา การเรียนรู้ อาจก่อให้เกิดความตระหนกอย่างมีสำนึกหรือไม่สำนึกก็ได้^{๖๕}

พิมล พรพิระชนม์ ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการ อันซับซ้อนที่ทำให้พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปอันเนื่องมาจากประสบการณ์ที่ได้รับผ่านประสาทสัมผัส สามารถเกิดขึ้นได้โดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ ทั้งนี้ผลของการเรียนรู้จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใน ๓ ด้าน คือ ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะหรือกระบวนการ (Skill Process) และด้านความรู้สึก (Affective)^{๖๖}

ภารกิจสำคัญของการศึกษา^{๖๗} คือ การฝึกอบรมเด็กให้พัฒนาปัญญา ให้เกิดความรู้ความเข้าใจในข้อเท็จจริงและสภาวะของสิ่งทั้งหลาย มีทัศนคติที่ถูกต้อง ปฏิบัติและจัดการสิ่งทั้งหลายตาม ที่ควรจะเป็น เพื่อให้เกิดประโยชน์ตน คือ ความมีชีวิตอยู่อย่างสำเร็จผลดีที่สุด มีจิตใจเป็นอิสระ มีสุขภาพจิตสมบูรณ์ และเกิดประโยชน์ผู้อื่น คือ สามารถช่วยสร้างสรรค์ประโยชน์สุขแก่คนทั้งหลายที่อยู่ร่วมกันเป็นสังคมได้ภารกิจของผู้สอนและให้การศึกษา จึงเป็นผู้ชี้แนะทาง อำนวยโอกาส ช่วยให้ ผู้เรียนดำเนินเข้าสู่ปัญญา สิ่งที่ดีที่สุดที่ผู้สอนที่ดีจะทำได้ก็คือ ตั้งใจช่วยเหลือ พยายามสรรหาอุปาย กลวิธี และอุปกรณ์ต่างๆ ที่จะมาช่วยผู้เรียนให้เข้าถึงปัญญาอย่างได้ผลดีที่สุด ที่เรียกว่า เป็น ภัลยาณมิตรขณะเดียวกัน ผู้เรียน นับเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นผู้สร้างปัญญาให้เกิดแก่ตน จะต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมและเป็นผู้ลงมือกระทำให้มากที่สุดที่จะช่วยให้เกิดปัญญานั้นขึ้นได้ ความสามารถ ความถนัด อุปนิสัยต่างๆ ของผู้เรียน จึงเป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องคำนึงอย่างสำคัญ เพื่อจัด

^{๖๕} อาสาสมัครผู้เขียนวิกิพีเดีย, ทฤษฎีการเรียนรู้. แหล่งที่มา : <http://th.wikipedia.org/wiki/> [๔ ก.พ. ๒๕๕๘].

^{๖๖} พรพิมล พรพิระชนม์, การจัดกระบวนการเรียนรู้. (สงขลา: เทมการพิมพ์สงขลา, ๒๕๕๐), หน้า ๓๓.

^{๖๗} สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๔). แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สภาพการเรียนรู้และกลวิธีสอนต่างๆ ให้ผู้เรียนเรียนอย่างได้ผลดีที่สุดดังนั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่อพัฒนาให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้น ครูพึงระลึกไว้เสมอว่า จะต้อง “สอนเด็กให้ได้ครบไตรสิกขา” ให้เด็กเกิดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง และเกิดความตระหนักในเรื่องต่อไปนี้

ด้านที่ ๑ ความสัมพันธ์กับโลกภายนอก (ศีล) เด็กตระหนักว่ากิจกรรมการกระทำของตนเองเป็นการเบียดเบียน ก่อความเดือดร้อนแก่ใคร ทำอะไรให้เสียหายหรือไม่ หรือเป็นไปในทางส่งเสริมเกื้อกูล ช่วยเหลือกัน ไม่ก่อให้เกิดโทษ ไม่ทำให้ใครเดือดร้อนหรือเสียหาย

ด้านที่ ๒ จิตใจ (สมาธิ) เด็กตระหนักว่าสภาพจิตที่กำลังกิจกรรมต่างๆ อยู่ ทำด้วยเจตนาอย่างไร มีความมุ่งหมายอย่างไร มีแรงจูงใจอะไร มีความหวังดี ปราศจากอคติ อยากช่วยเหลือเกื้อกูลหรือคิดร้าย มีจิตใจที่ขึ้นบานแจ่มใสหรือขุ่นมัว มีความสุขหรือความทุกข์ เป็นต้น

ด้านที่ ๓ ปัญญา (ปัญญา) หรือด้านความรู้ความเข้าใจ เด็กๆ รู้เข้าใจในสิ่งที่ทำชัดเจนดีหรือไม่ เป็นการกระทำที่ตรงเหตุปัจจัย ก่อให้เกิดผลที่เราต้องการครบถ้วน ทำแล้วเกิดผลดี-ผลเสียอย่างไร

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด ซึ่งเกิดจากการดู ได้ยิน ตมกลิ่น ลิ้มรส สัมผัส การอ่าน การนึกคิด การใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ของเด็กและผู้ใหญ่จะต่างกัน เด็กจะเรียนรู้ด้วยการเรียนในห้อง การซักถาม ผู้ใหญ่มักเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ที่มีอยู่ แต่การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ผู้สอนนำเสนอ โดยการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนจะเป็นผู้ที่สร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ที่จะให้เกิดขึ้นเป็นรูปแบบใดก็ได้ เช่น ความเป็นกันเอง ความเข้มงวดกวดขันหรือความไม่มีระเบียบวินัย สิ่งเหล่านี้ผู้สอนจะเป็นผู้สร้างเงื่อนไขและสถานการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ดังนั้นผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกรูปแบบการสอน รวมทั้งการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน

๒.๗ ประวัติความเป็นมาโรงเรียน

๒.๗.๑ ประวัติโรงเรียนสังข์อำวิทยา^{๖๘}

โรงเรียนสังข์อำวิทยา ได้ก่อตั้งเมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๔๘๒ โดยนายผั่น เจริญทรัพย์ ราษฎรชาวบ้านหมู่ที่ ๑๑ ตำบลคลองสอง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เป็นผู้เริ่มอุทิศโรงนาราคาประมาณ ๑๒๐ บาท เป็นอาคารเรียนชั่วคราวตั้งชื่อว่า โรงเรียนท่าโขลง ๕ โรงเรียนนี้เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ และนับแต่บัดนั้นเป็นต้นมาโรงเรียนก็ได้รับการพัฒนาเรื่อย ๆ ใน พ.ศ. ๒๔๘๘ ได้ทำการปลูกสร้างอาคารเรียนใหม่ โดยความร่วมมือของครูและ

^{๖๘}

โรงเรียนสังข์อำวิทยา,(ออนไลน์),แหล่งที่มา : http://data.bopp-obec.info/web/index_view_mision.php?School_ID=1013270047&page=mision .[9 กันยายน 2561].

ผู้ปกครอง และเปลี่ยนชื่อโรงเรียนใหม่ว่า โรงเรียนคลองสาม ต่อมาได้ปลูกสร้างอาคารใหม่เนื่องจากหลังเดิมถูกพายุพัดพัง ในระยะนี้โรงเรียนจึงขอยืมยุ้งข้าวของนายทิม สังข์อ่ำ เป็นอาคารเรียน จนกระทั่งโรงเรียนหลังใหม่เสร็จเรียบร้อยพร้อมกันนี้โรงเรียนได้ขอเปลี่ยนชื่อเป็น“โรงเรียนสังข์อ่ำวิทยา” หลังจากได้ทำการเรียนการสอนในอาคารหลังนี้ได้ไม่นานก็ถูกลมพัดอาคารเรียนพังเสียหายทางราชการ จึงได้อนุมัติเงินงบประมาณ ๑๒๐,๐๐๐ บาท สร้างอาคารแบบ ป.๑ ใต้ถุนเตี้ย จำนวน ๓ ห้องเรียน ต่อมางบประมาณต่อเติมจนครบ ๖ ห้องเรียน จนถึงปัจจุบัน แต่เนื่องจากจำนวนนักเรียนได้เพิ่มขึ้นขึ้นอย่างรวดเร็วจนไม่มีห้องเรียน จึงอาศัยอาคารประกอบเป็นที่เรียน จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้รับงบประมาณก่อสร้างอาคารเรียนแบบ สปช. ๑๐๕/๒๖ จำนวน ๔ ห้องเรียน เป็นเงิน ๑,๕๕๕,๐๐๐ บาท ต่อมาทางราชการได้อนุมัติให้โรงเรียนเปิดสอนชั้นอนุบาล ทำให้ไม่มีที่เรียน จึงของบประมาณในการต่อเติมอีก ๔ ห้อง จนเสร็จสมบูรณ์ในปี พ.ศ. ๒๕๔๓

ต่อมาเมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ วัดพระธรรมกายได้บริจาคที่ดินและสิ่งปลูกสร้างให้กับโรงเรียนสังข์อ่ำวิทยา ซึ่งเป็นที่ตั้งโรงเรียนปัจจุบันเนื่องจากที่ดินเดิมเกิดน้ำท่วมและคับแคบ และในปีเดียวกัน ได้รับการจัดสรรงบประมาณอาคารเรียนแบบ สปช.๒/๒๘ ปรับปรุง ๑๕ ห้องเรียน ใต้ถุนโล่งสร้างเสร็จเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ และได้ย้าย นักเรียนมายังสถานที่ใหม่ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ปัจจุบันนี้โรงเรียนมีอาคารเรียน ๒ หลัง มีอาคารประกอบดังนี้ คือ อาคารเอนกประสงค์ ห้องส้วม ถังน้ำฝน มีนักเรียนจำนวน ๖๖๙ คน มีครู ๓๐ คน และโรงเรียนได้พัฒนาการเรียนการสอนมาตามลำดับ

ทั้งนี้โรงเรียนได้ใช้สัญลักษณ์อักษรโรงเรียนว่า “ส.อ.” ย่อมาจากสังข์อ่ำวิทยาโรงเรียนสังข์อ่ำวิทยาเปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ และมีเขตพื้นที่บริการ ๓ หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ ๙ – ๑๑ ตำบลคลองสอง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ คณะกรรมการมูลนิธิธรรมกายมีมติยกที่ดินให้โรงเรียนสังข์อ่ำวิทยา ๑ แปลง ที่ดิน ๖ ไร่ ๑ งาน ๔๔ ตารางวา อาคารเรียน ๓ ชั้น ๑๘ ห้องเรียน จำนวน ๑ หลัง อาคารเอนกประสงค์ ๑ หลัง

ได้รับงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนเงิน ๑๐ ล้านบาท สร้างอาคาร ๔ ชั้น ๑๕ ห้องเรียน ใต้ถุนโล่ง

วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ผอ.นิธิศ รักษ์โพธิวงศ์ พาคณะครูและนักเรียนย้ายมาอยู่สถานที่เรียนแห่งใหม่ เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล ๑ - ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๔ – ปัจจุบัน นางสาวลัดดา อิ่มอกใจ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนสังข์อ่ำวิทยา มีจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษา ๓๒ คน นักเรียน ๗๐๙ คน

๒.๗.๒ วิสัยทัศน์(Vision)

โรงเรียนสังข้อวิทยา มุ่งมั่นจัดการศึกษาสู่มาตรฐานชาติ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม นำความรู้ ก้าวสู่เทคโนโลยี มีความเป็นไทยใส่ใจสิ่งแวดล้อม โดยมีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม บนพื้นฐานกัลยาณมิตร

๒.๗.๓ พันธกิจ (Mission)

๑.เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานชาติและมีคุณธรรมนำวิถีชีวิต

๒.ส่งเสริม สนับสนุน ครู บุคลากร ผู้เรียน พัฒนาความรู้และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี

๓.ส่งเสริมสนับสนุน ครู บุคลากร ผู้เรียน ในด้านการอนุรักษ์ความเป็นไทย

๔.พัฒนานักเรียนด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

๕.ส่งเสริมครูให้มีวิทยฐานะสูงขึ้น

๒.๗.๔ ข้อมูลจำนวนครู บุคลากร และนักเรียน

ข้อมูลจำนวนนักเรียนโรงเรียนสังข้อวิทยา^{๖๙} โดยสามารถจำแนกตามตามปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ เพศ ระดับชั้นเรียน แสดงเป็นตารางที่ ๒.๑ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๑ ข้อมูลจำนวนนักเรียนโรงเรียนสังข้อวิทยา

ระดับชั้น/เพศ	ชาย	หญิง	รวม	ห้องเรียน
รวมอนุบาล	๘๓	๙๕	๑๗๘	๙
ประถมปีที่ ๑	๓๔	๓๗	๗๑	๓
ประถมปีที่ ๒	๕๒	๔๑	๙๓	๓
ประถมปีที่ ๓	๔๙	๔๑	๙๐	๓
ประถมปีที่ ๔	๔๖	๓๙	๘๕	๓
ประถมปีที่ ๕	๔๒	๕๐	๙๒	๓
ประถมปีที่ ๖	๕๒	๔๘	๑๐๐	๓
รวมประถม	๒๗๕	๒๕๖	๕๓๑	๑๘
รวมทั้งหมด	๓๕๘	๓๕๑	๗๐๙	๒๗

^{๖๙} โรงเรียนสังข้อวิทยา,ข้อมูลครู/บุคลากรและนักเรียน โรงเรียนสังข้อวิทยาปีการศึกษา ๒๕๖๑ ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(ออนไลน์), แหล่งที่มา: http://data.boppobec.info/emis/schooldataview_student.php?School_ID=1013270047&Area_CODE=1301 [10 กันยายน 2561].

ข้อมูลครู และบุคลากร โรงเรียนสังข์อ่าววิทยา โดยจำแนกครูจำแนกตามสายงาน ตำแหน่ง วิทยฐานะ วุฒิการศึกษา และเพศ ชาย ๒ คน หญิง ๓๐ คน รวมทั้งหมด ๓๒ คน ดังตารางที่ ๒.๒ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๒ ข้อมูลจำนวนครู และบุคลากร โรงเรียนสังข์อ่าววิทยา

ข้อมูลวิทยฐานะ	ชาย	หญิง	รวม
ผู้อำนวยการ	-	๑	๑
ครูชำนาญการพิเศษ	-	๑	๑
ครูชำนาญการ	๑	๓	๔
ข้าราชการครู	-	๑๐	๑๐
ครูผู้ช่วย	-	๖	๖
ครู (อัตราจ้าง)	-	๕	๕
ครูพี่เลี้ยง	-	๓	๓
พนักงานธุรการ	-	๑	๑
นักการภารโรง	๑	-	๑
รวม	๒	๓๐	๓๒

*หมายเหตุ :ข้อมูล ณ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๑

๒.๘ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๘.๑ งานวิจัยในประเทศ

ณทิพรดา ไชยศิลป์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “กิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างการออม ในวิชา เศรษฐศาสตร์ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านทุ่งกวาว จังหวัดน่าน” ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนรู้จักคุณค่าของเงินมากขึ้นจากการทำบัญชีครัวเรือน ทำให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักการ เปรียบเทียบ ตระหนักถึงการใช้จ่ายเงิน ทำให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงในเรื่องการใช้จ่ายเงินในทางที่ดีขึ้น เมื่อเห็นผลจากจำนวนเงินออม ผ่านบัญชีครัวเรือนจึงมีแรงจูงใจที่จะเก็บออมต่อไป อย่างมีเป้าหมาย และเพื่อช่วยลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ มีจำนวนเงินออมที่มากขึ้นและนำความสามารถความรู้เรื่องการ ออมไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง สังคมและประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไปได้และ การวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างการออม ก่อนเรียนและหลัง เรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านทุ่งกวาว จังหวัดน่าน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดีขึ้น คือ มีคะแนนเฉลี่ย(ก่อนเรียน ๒๕.๙๐ ต่ำกว่าคะแนนค่าเฉลี่ย() หลังเรียน ๓๖.๘๐ มีค่า $t =$

๒.๘๘ ซึ่งสูงกว่าค่า t ($๓๘,๐.๐๕$) = ๒.๐๒ แสดงให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ ๐.๐๕^{๗๐}

ณัฐพร พึ่งธรรม ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนานิสัยรักการอ่านตามหลักอิทธิบาท ๔ โดยใช้กิจกรรมแนะแนว ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านท่าหลุกสันทราย จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหา ผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ดังนี้

๑) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านท่าหลุกสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ก่อน เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวการพัฒนานิสัยรักการอ่านตามหลักอิทธิบาท ๔ ภาพรวม มีระดับความ รับผิดชอบอยู่ในระดับ ปานกลาง

๒) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านท่าหลุกสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ หลัง เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวการพัฒนานิสัยรักการอ่านตามหลักอิทธิบาท ๔ ภาพรวม มีระดับความ รับผิดชอบอยู่ในระดับ มากที่สุด

๓) ผลการเปรียบเทียบระดับการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านท่าหลุกสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวการพัฒนานิสัยรักการอ่านตามหลักอิทธิบาท ๔ ภาพรวมสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านท่าหลุกสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ที่มี เพศ แตกต่างกัน หลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวการพัฒนานิสัยรักการอ่านตามหลักอิทธิบาท ๔ ภาพรวมสูงขึ้น ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๕) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านท่าหลุกสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ที่มี สถานภาพครอบครัว แตกต่างกัน หลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวการพัฒนานิสัยรักการอ่านตามหลัก อิทธิบาท ๔ ภาพรวมสูงขึ้น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๖) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านท่าหลุกสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ที่มี อาชีพผู้ปกครอง แตกต่างกัน หลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวการพัฒนานิสัยรักการอ่านตามหลักอิทธิ บาท ๔ ภาพรวมสูงขึ้น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^{๗๑}

^{๗๐} ณทิพรดา ไชยศิลป์ “กิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างการออม ในวิชาเศรษฐศาสตร์ นักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านทุ่งกวาว จังหวัดน่าน” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, บทคัดย่อ, ๒๕๕๙.

^{๗๑} ณัฐพร พึ่งธรรม “ การพัฒนานิสัยรักการอ่านตามหลักอิทธิบาท ๔ โดยใช้กิจกรรมแนะแนว ของ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านท่าหลุกสันทราย จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, บทคัดย่อ, ๒๕๕๙.

ดวงฤทัย รวาระรินทร์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖” ผลการวิจัยพบว่า

๑. ตัวบ่งชี้คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มี ๗ องค์ประกอบหลัก ๑๓ องค์ประกอบย่อย ๓๗ ตัวบ่งชี้ได้แก่ ด้านมีความอยากรู้อยากเห็น ๕ ตัวบ่งชี้ ด้านมีความตั้งใจอย่างมีสติ ๕ ตัวบ่งชี้ ด้านมีนิสัยรักการอ่าน ๘ ตัวบ่งชี้ ด้านชอบค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ๖ ตัวบ่งชี้ ด้านมีนิสัยชอบจดบันทึก ๕ ตัวบ่งชี้ ด้านมีเหตุผล ๔ ตัวบ่งชี้ และด้านเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น ๔ ตัวบ่งชี้

๒. ตัวบ่งชี้คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มีค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC) ระหว่าง ๐.๖๐ ถึง ๑.๐๐ มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดย โมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดี ($\chi^2 = ๕๓๗.๕๑$, $df = ๕๘๐$, $p\text{-Value} = ๐.๘๙๖๑๑$, $\chi^2/df = ๐.๙๒๗$, $GFI = ๐.๙๓$ $AGFI = ๐.๙๒$, $CFI = ๑.๐๐$, $RMSEA = ๐.๐๐๐$, $SRMR = ๐.๐๒๙$) น้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทั้ง ๓๗ ตัว มีค่าเป็นบวก มีขนาดตั้งแต่ ๐.๘๖ ถึง ๐.๙๑ เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านมีนิสัยรักการอ่าน ด้านมีความอยากรู้อยากเห็น ด้านมีความตั้งใจอย่างมีสติ ด้านเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น ด้านชอบค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ด้านมีนิสัยชอบจดบันทึก ด้านมีเหตุผล ตามลำดับ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .๒๒๑ ถึง .๗๘๒ และมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .๙๓๕

๓. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพลีนธุ์ เขต ๑ มีคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง^{๗๒}

ธัญลักษณ์ ขาวขง ได้ทำวิจัยเรื่อง “บทบาทการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๓” ผลการวิจัยพบว่า ๑) บทบาทการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต ๓ อยู่ในระดับมาก ๒) คุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๓ อยู่ในระดับปานกลาง ๓) บทบาทการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวม และการวัดผลและการประเมินผลการเรียนส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

^{๗๒} ดวงฤทัย รวาระรินทร์ “การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ๒๕๕๗), บทคัดย่อ.

โดยภาพรวมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๓ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๗๓}

นภัสวรรณ บุญนิธิ ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาความใฝ่เรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามทฤษฎีด้านจิตพิสัยของบลูม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ผลการวิจัยพบว่า ระดับการพัฒนาความใฝ่เรียนรู้ด้วยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ตามทฤษฎีด้านจิตพิสัยของ บลูม ทำการทดสอบก่อนเรียนในภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับน้อยที่สุดโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านตั้งใจด้านการสืบค้นข้อมูลด้านขั้นตอนการเข้าร่วมกิจกรรมด้านสรุปความรู้และด้านการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันสำหรับแบบการสังเกตพฤติกรรมด้านจิตพิสัยรายบุคคลกิจกรรมแหล่งการค้นคว้า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านขั้นรับรู้ รองลงมา คือ ด้านขั้นเห็นคุณค่า ด้านขั้นกิจนิสัยด้านขั้นปรับระบบ ด้านขั้นสนองตอบ และนำมาทำการวิจัยระดับการพัฒนาความใฝ่เรียนรู้ด้วยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ตามทฤษฎีด้านจิตพิสัยของบลูม การทดสอบหลังเรียนในภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับน้อยโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านตั้งใจเรียนด้านขั้นตอนการสืบค้นข้อมูลด้านการเข้าร่วมกิจกรรม ด้านสรุปความรู้ และ ด้านการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน^{๗๔}

ปัทมญา วงศ์บุญ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๓ โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์.พบว่า ๑ นักเรียนช่วงชั้นที่ ๓ โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์ มีลักษณะใฝ่เรียนรู้ในระดับสูง โดยมีคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ด้านการคิดริเริ่มที่สูงที่สุด รองลงมาได้แก่ความอยากรู้อยากเห็นความมีเหตุผล ความเพียรพยายาม ความตั้งใจอย่างมีสติ และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามลำดับ ๒. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงช่วงชั้นที่ ๓ โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์ มีลักษณะใฝ่เรียนรู้แตกต่างกัน โดยนักเรียนชายมีคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้สูงกว่านักเรียนหญิงอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .๐๑ ๓.นักเรียนที่อยู่ในระดับชั้นต่างกันมีลักษณะใฝ่เรียนรู้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ๔.ตัวแปรกึ่งระดับชั้นไม่ส่งผลให้เกิดผลของปฏิสัมพันธ์ต่อคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ใฝ่รู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕^{๗๕}

^{๗๓} ธัญลักษณ์ ขาวซัง, “บทบาทการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๓” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต,(บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย),๒๕๕๙,บทคัดย่อ.

^{๗๔} นภัสวรรณ บุญนิธิ “การพัฒนาความใฝ่เรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามทฤษฎีด้านจิตพิสัยของบลูม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ๒๕๕๘), บทคัดย่อ.

^{๗๕} ปัทมญา วงศ์บุญ. “การศึกษาคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๓ โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์” .สารนิพนธ์ กศ.ม (การวัดผลการศึกษา). (กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ๒๕๕๐), บทคัดย่อ.

พระอนุชา จานธมโม (สุนทรสวัสดิ์) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การใช้หลักไตรสิกขาเพื่อเสริมสร้างความกตัญญูของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนนิคมวิทยา จังหวัดระยอง” ผลการวิจัยพบว่า ๑. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนนิคมวิทยา จังหวัดระยอง ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการใช้กิจกรรมตามหลักไตรสิกขาเพื่อเสริมสร้างความกตัญญู ภาพรวม มีระดับความกตัญญูอยู่ในระดับ มาก

๒. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนนิคมวิทยา จังหวัดระยอง หลังเข้าร่วมกิจกรรมการใช้กิจกรรมตามหลักไตรสิกขาเพื่อเสริมสร้างความกตัญญู ภาพรวม มีระดับความกตัญญู อยู่ในระดับ มาก โดยหลังการใช้กิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ยระดับความกตัญญู สูงกว่าก่อนใช้กิจกรรม

๓. ผลการเปรียบเทียบระดับความกตัญญูของนักเรียน ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้กิจกรรมตามหลักไตรสิกขาเพื่อเสริมสร้างความกตัญญู ภาพรวมสูงขึ้น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนนิคมวิทยา จังหวัดระยอง ที่มี เพศ แตกต่างกัน หลังเข้าร่วมกิจกรรมการใช้กิจกรรมตามหลักไตรสิกขาเพื่อเสริมสร้างความกตัญญู ภาพรวมสูงขึ้น ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๕. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนนิคมวิทยา จังหวัดระยอง ที่มี สถานภาพ ครอบครัว แตกต่างกัน หลังเข้าร่วมกิจกรรมการใช้กิจกรรมตามหลักไตรสิกขาเพื่อเสริมสร้างความกตัญญู ภาพรวมสูงขึ้น ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๖. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนนิคมวิทยา จังหวัดระยอง ที่มี อาชีพของ ครอบครัว แตกต่างกัน หลังเข้าร่วมกิจกรรมการใช้กิจกรรมตามหลักไตรสิกขาเพื่อเสริมสร้างความกตัญญู ภาพรวมสูงขึ้น ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^{๗๖}

วราภส ประสมสุข ได้ทำวิจัยเรื่อง “หลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรม” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของหลักพุทธธรรมกับหลักการบริหารการศึกษาที่ครอบคลุมถึง ๓ หลักการครองตน หลักการครองคน หลักการครองงาน และเพื่อเสนอหลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรม วิธีการศึกษานี้ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพัฒนาใช้เทคนิควิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์และเทคนิคเดลฟาย ผลการวิจัยพบว่า หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับหลักการบริหารการศึกษามีจำนวน ๒๑ หลักธรรม แยกตามหลักการครองตน การครองคน และการครองงานได้ดังนี้ การครองตน สอดคล้องกับ ๑๙ หลักพุทธธรรม ได้แก่ กัลยาณมิตตตาโยนิโสมนสิการ ธรรมคัมภีร์ครองโลก ๒ ธรรมทำให้งาม ๒ ธรรมมีอุปการะมาก ๒ กุศลมูล ๓ สันโดษ ๓ สุจริต ๓ อธิปไตย ๓ ขรवासธรรม ๔ พรหมวิหาร

^{๗๖} พระอนุชา จานธมโม (สุนทรสวัสดิ์) “การใช้หลักไตรสิกขาเพื่อเสริมสร้างความกตัญญูของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนนิคมวิทยา จังหวัดระยอง” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต(บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๙, บทคัดย่อ.

๔ สังคหวัตถุ ๔ อธิษฐานธรรม ๔ เบญจธรรมพละ ๕ กัลยาณมิตรธรรม ๗ สปัปฺริสธรรม ๗ อริยทรัพย์ ๗ และทศพิธราชธรรม การครองคนสอดคล้องกับ ๑๕ หลักพุทธธรรม ได้แก่ กัลยาณมิตรตตา โยนิโสมนสิการ ธรรมคัมภีร์ครองโลก ๒ ธรรมทำให้งาม ๒ กุศลมูล ๓ สุจริต ๓ อธิปไตย ๓ ขรवासธรรม ๔ พรหมวิหาร ๔ สังคหวัตถุ ๔ กัลยาณมิตรธรรม ๗ สปัปฺริสธรรม ๗ อปริหานิยธรรม ๗ อริยทรัพย์ ๗ และทศพิธราชธรรม การครองงาน สอดคล้องกับ ๑๐ หลักพุทธธรรม ได้แก่ กัลยาณมิตรตตา โยนิโสมนสิการ ธรรมทำให้งาม ๒ ธรรมมีอุปการะมาก ๒ สุจริต ๓ อิทธิบาท ๔ พละ ๕ ขรवासธรรม ๔ สังคหวัตถุ ๔ และสปัปฺริสธรรม ๗ นอกจากนี้ ยังพบว่า มีจำนวน ๗ หลักธรรมที่สอดคล้องกับหลักการบริหาร การศึกษาด้านการครองตน การครองคน และการครองงาน ได้แก่ กัลยาณมิตรตตา โยนิโสมนสิการ ธรรมทำให้งาม ๒ สุจริต ๓ ขรवासธรรม ๔ สังคหวัตถุ ๔ และสปัปฺริสธรรม ๗ ^{๗๗}

สมควร ไชยสงค์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยตามหลักอิทธิบาท ๔ ที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านภาษาไทยกรณีศึกษานักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนอนุบาลตำบลนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง” ผลการวิจัยพบว่า

๑) ระดับทักษะการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนอนุบาลตำบลนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ก่อนการใช้กิจกรรม โดยมีภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านฉันทะ อยู่ในระดับมาก รองลงมาอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ ด้านวิมังสา ด้านวิริยะ และ ด้านจิตตะ ตามลำดับ

๒) ระดับทักษะการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนอนุบาลตำบลนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง หลังการใช้กิจกรรมการเสริมต่อการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท ๔ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านวิมังสา รองลงมาได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านจิตตะ และ ด้านวิริยะ ตามลำดับ

๓) ผลการเปรียบเทียบระดับทักษะการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนอนุบาลตำบลนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการเสริมต่อการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท ๔ จำแนกตามปัจจัยของแต่ละบุคคล คือ เพศ สถานภาพครอบครัว อาชีพ ผู้ปกครองและ รายได้ของครอบครัว แตกต่างกัน มีการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ^{๗๘}

^{๗๗} วรภาส ประสมสุข, “หลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรม”, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๔๙), บทคัดย่อ.

^{๗๘} สมควร ไชยสงค์, “ปัจจัยตามหลักอิทธิบาท ๔ ที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านภาษาไทยกรณีศึกษานักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนอนุบาลตำบลนิคมพัฒนา จังหวัดระยองวิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต(บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๙, บทคัดย่อ.

๒.๘.๒ งานวิจัยต่างประเทศ

Cohen Michael ได้ศึกษาวิจัยเรื่ององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการบริหารโรงเรียนพบว่า มีองค์ประกอบ คือ ๑) ผู้บริหารมีภาวะผู้นำสูง ๒) บรรยากาศเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ๓) นักเรียนมีความรู้ความสามารถสูง ๔) ครูมีความคาดหวัง และมีความตั้งใจสูง ๕) มีการวัดผลการเรียนและการปฏิบัติงานของนักเรียน^{๗๙}

McCarthy ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในรัฐนิวเจอร์ซีย์จากกลุ่มตัวอย่างที่มีผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และครูผลการวิจัยพบว่า กลุ่มครูมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกับผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการเกี่ยวกับบทบาทในการปฏิบัติงานด้านวิชาการ เรื่องการสังเกตการณ์สอน การวัดผล ประเมินผล การจัดตั้งคณะกรรมการการบริหารฝ่ายวิชาการ และความรับผิดชอบของคณะกรรมการ นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีความเห็นตรงกันว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาทมีความรับผิดชอบ และเอาใจใส่ในการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด^{๘๐}

Minudin ศึกษาบทบาททางวิชาการของผู้บริหารในรัฐซาบาห์มาเลเซียผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ผู้บริหารมีหน้าที่หลัก คือ การประเมินโครงการของโรงเรียน สนับสนุนให้ผู้ร่วมงานมีการศึกษาเพื่อเพิ่มประสบการณ์ กำหนดเป้าหมายของโรงเรียนอย่างชัดเจน ควบคุมโครงการและกิจกรรมอื่นๆ ทั้งหมดของโรงเรียน และการสอนในระดับชั้น มีความรู้ความเข้าใจกฎข้อบังคับในการเรียนรายวิชา^{๘๑}

Pedder ได้ศึกษาวิจัยถึงเงื่อนไขขององค์กรที่จะสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมในการส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างอย่างไร โดยการสอบถามครู ผู้บริหารและผู้จัดการโรงเรียน ๕๕ แห่ง จำนวน ๑,๙๐๐ คน ผลวิจัยพบว่า สิ่งสำคัญที่สุดสำหรับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ และครูจะเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับโรงเรียนที่ต้องการความเปลี่ยนแปลง จะต้องมีการพัฒนากลยุทธ์อย่างมีคุณค่าก่อนที่จะนำการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในโรงเรียน^{๘๒}

^{๗๙}Cohen Michael, "Effective School" Accumlating Research Findung America Education, (๑๘ January-February , 1982), pp. 13 – 16.

^{๘๐}McCarthy, The School Managers: Power and conflict in American Public Education. West Sport, (CT: Greenwood, 1971), p.705 – A

^{๘๑} Minudin, The Role of the Secondary Schools Principals in Sabh Malaysia., Dissertation Abstracts International. 1978, 47 (7) : 2403 - A.

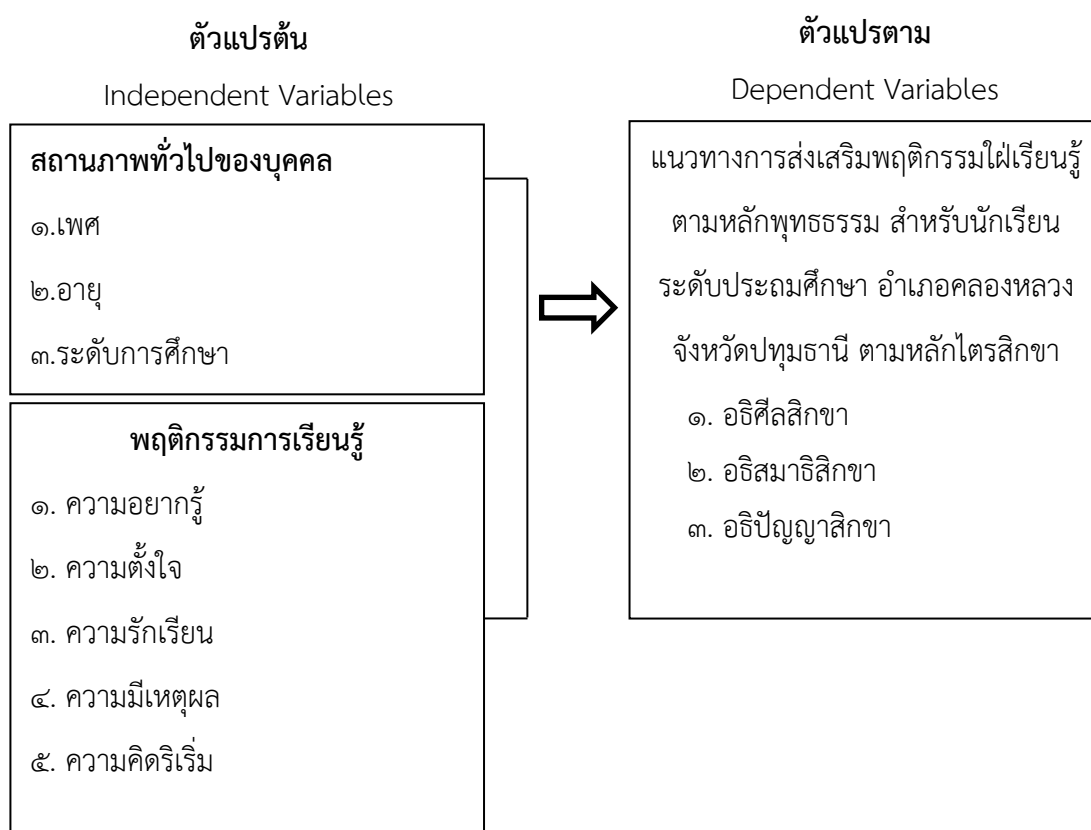
^{๘๒}Pedder, Organizational Condition that Foster Successful Classroom Promotionof Learning How to Learn. Journal Artcles; Report-Research. Research Papers in Education. 2006.

๒.๙ กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วย ตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยพื้นฐานของนักเรียน ระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับชั้นการศึกษา

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม ๕ ประการ ๑.ความอยากรู้ ๒.ความตั้งใจจริง ๓.ความรักเรียน ๔.ความมีเหตุผล ๕.ความคิดริเริ่ม ดังแผนภาพที่ ๒.๑

แผนภาพที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนต่างๆ ดังต่อไปนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๗ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้วิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Research Method) เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีระหว่างงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลประชากรจากนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔-๖ โรงเรียนสังข์อ่ำวิทยา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และเก็บข้อมูลการสอบสัมภาษณ์ ซึ่งข้อมูลที่มีคุณภาพ จากผู้บริหารและครูโรงเรียนสังข์อ่ำวิทยา จำนวน ๖ คน

๓.๒ ประชากร

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ ๔-๖ โรงเรียนสังข์อ่ำวิทยา^๑ ตำบลคลองสอง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน ๒๗๗ คน ใช้เป็นประชากรเพื่อการวิจัยทั้งหมด ข้อมูลตามตารางที่ ๓.๑

ตารางที่ ๓.๑ จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ระดับชั้นเรียน	นักเรียนชาย	นักเรียนหญิง	รวม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔	๔๖	๓๙	๘๕
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕	๔๒	๕๐	๙๒
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖	๕๒	๔๘	๑๐๐
รวม	๑๔๐	๑๓๗	๒๗๗

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีเนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์และเนื้อหาจากแนวคิดที่ต้องการศึกษาพร้อมทั้งนำไปหาคุณภาพของเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริงแบบสอบถามมี ๑ ชุด แบ่งออกเป็น ๔ ตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามความคิดเห็นนักเรียนเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามข้อเสนอแนะจากผู้บริหารและครูเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ ๔ แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยเกี่ยวแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

^๑โรงเรียนสังข์อ่ำวิทยา,ข้อมูลครู/บุคลากรและนักเรียน โรงเรียนสังข์อ่ำวิทยาศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๖๑ ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(ออนไลน์), แหล่งที่มา: http://data.boppobec.info/emis/schooldataview_student.php?School_ID=1013270047&Area_CODE=1301 [10 กันยายน 2561].

๓.๔ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย โดยศึกษาจากเอกสารวิชาการและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยมีขั้นตอน ดังนี้

๑. ศึกษาหลักการแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำผู้บริหารจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

๓. สร้างเครื่องมือแล้วนำเสนอร่างเครื่องมือการศึกษาต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้วนำให้ผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำร่างแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้จากผู้เชี่ยวชาญไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะ เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence) ตามสูตรต่อไปนี้^๒

สูตร	$IOC = \frac{\sum R}{N}$
เมื่อ	IOC คือ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับแบบทดสอบ
	$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ
โดยที่	ค่า +๑ คือ ค่า IOC แบบสอบถามสามารถนำไปใช้ได้อย่างแน่นอน
	ค่า ๐ คือ ค่า IOC ไม่แน่ใจว่าจะใช้ได้
	ค่า - ๑ คือ ค่า IOC แบบสอบถามไม่สามารถนำไปใช้ได้แน่นอน

โดยใช้วิธีเลือกข้อคำถามของแบบสอบถามที่มีค่ากำหนดทางสถิติที่ ๐.๕ มาใช้เป็นคำถามจากการตรวจแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ ๕ ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามอยู่ระหว่าง ๑.๐๐ แบบสอบถามทุกข้อมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและครอบคลุมตามวัตถุประสงค์การวิจัย

๔. นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำแล้วปรับปรุงแก้ไขและนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง จึงนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างไม่ใช่เป้าหมาย จำนวน ๓๐ ชุด กับครูและนักเรียนโรงเรียนสังข์อ่าววิทยา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ในการหาค่าความเชื่อมั่น (Alpha) ของแบบสอบในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ ๐.๘๒๙

^๒ธีระศักดิ์ อุณารมณเลิศ, เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา: การสร้างและการพัฒนา, (นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๙), หน้า ๖๕.

๕. ลักษณะและเกณฑ์การให้คะแนนเป็นมาตราส่วนประเมินค่าของคะแนนมี ๕ ระดับ โดยมีเกณฑ์ การให้คะแนนดังนี้

๕ คือ มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ มากที่สุด

๔ คือ มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ มาก

๓ คือ มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ ปานกลาง

๒ คือ มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ น้อย

๑ คือ มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ น้อยที่สุด

และเกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับค่าเฉลี่ยออกเป็นช่วงดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐-๕.๐๐ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐-๔.๔๙ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐-๓.๔๙ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐-๒.๔๙ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐-๑.๔๙ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑. ผู้วิจัยติดต่อหน่วยงานหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหาร การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อทำหนังสือถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนสังข์อ่ำวิทยา อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถาม

๒. ผู้วิจัยส่งแบบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปยังโรงเรียนสังข์อ่ำวิทยา โดยผู้วิจัยเก็บ ข้อมูลด้วยตนเองแล้วเก็บแบบสอบถามกลับคืนมาด้วยตนเอง

๓. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

๑. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าความถี่ แล้วสรุปออกมาเป็นคำร้อยละ

๒. วิเคราะห์ข้อมูล ทศนคติของผู้บริหาร ครู และเจ้าหน้าที่ที่มีต่อแนวทางการส่งเสริม พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอกลองหลวง จังหวัด ปทุมธานี เพื่อหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

๒.๑ แปลความหมายของค่าเฉลี่ย โดยยึดหลักเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	๔.๕๑ – ๕.๐๐	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	๓.๕๐ – ๔.๔๙	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	๒.๕๐ – ๓.๔๙	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	๑.๕๐ – ๒.๔๙	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	๑.๐๐ – ๑.๔๙	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

๓. วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบระดับทัศนคติของครูและนักเรียน จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม หาค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

๔. วิเคราะห์ข้อมูลทัศนคติของครู และนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๓.๗ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าเฉลี่ยร้อยละด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปบริการทางสังคมศาสตร์ใช้อย่างแพร่หลายในทางสถิติ ดังต่อไปนี้

๑. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับค่าความถี่ร้อยละ (Percentage : %) ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD)

๒. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อหาค่า t-test และ F-test (One Way ANOVA Analysis of Variance) ใช้ทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยตัวแปรอิสระที่มากกว่าสองกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญสถิติ ๐.๐๕

๓. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบทนำเสนอเป็นความเรียง ประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิด

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมไฟ้เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณใช้วิธีผสมผสานระหว่างปริมาณและคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพพฤติกรรมไฟ้เรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ๒) เพื่อศึกษาการส่งเสริมพฤติกรรมไฟ้เรียนรู้สำหรับนักเรียนประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ๓) เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมไฟ้เรียนรู้ด้วยหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ โรงเรียนสังข์อำวิทยา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน ๒๗๗ คน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังตารางต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและความคิดเห็นต่อการส่งเสริมพฤติกรรมไฟ้เรียนรู้สำหรับนักเรียนประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๔.๒ ผลการวิเคราะห์การส่งเสริมพฤติกรรมไฟ้เรียนรู้สำหรับนักเรียนประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะแนวทางแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมไฟ้เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๔.๔ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

โดยมีสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

(μ) = ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

(σ) = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและความคิดเห็นต่อการส่งเสริม พฤติกรรมไฟ้เรียนรู้อำหรับนักเรียนประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำนวน ๒๗๗ คน ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ ต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑ ค่าร้อยละและค่ามาตรฐานข้อมูลทั่วไปของนักเรียน จำแนกตามเพศ

จำแนกตามเพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	๑๔๐	๕๐.๕๔
หญิง	๑๓๗	๔๙.๔๖
รวม	๒๗๗	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑ ค่าร้อยละและค่ามาตรฐานข้อมูลทั่วไปของนักเรียน จำแนกตามเพศ พบว่า นักเรียนเป็นชาย ๑๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๕๔ เป็นหญิง ๑๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๔๖

ตารางที่ ๔.๒ ค่าร้อยละและค่ามาตรฐานข้อมูลทั่วไปของนักเรียนโดยจำแนกตามอายุ

จำแนกตามอายุ	จำนวน	ร้อยละ
๙-๑๐ ปี	๑๔	๕.๐๕
๑๑-๑๒ ปี	๑๔๗	๕๓.๐๗
๑๓ ปีขึ้นไป	๑๑๖	๔๑.๘๘
รวม	๒๗๗	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๒ ค่าร้อยละและค่ามาตรฐานข้อมูลทั่วไปของนักเรียนโดยจำแนกตามอายุ พบว่านักเรียนมีอายุ มากกว่า ๑๑-๑๒ ปี ๑๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๐๗ มีอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป ๑๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๘๘ และมีอายุ ๙-๑๐ ปี ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๐๕

ตารางที่ ๔.๓ ค่าร้อยละและค่ามาตรฐานข้อมูลทั่วไปของนักเรียนโดยจำแนกตามระดับชั้นเรียน

จำแนกตามการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔	๘๕	๓๐.๖๙
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕	๙๒	๓๓.๒๑
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖	๑๐๐	๓๖.๑๐
รวม	๒๗๗	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๓ ค่าร้อยละและค่ามาตรฐานข้อมูลทั่วไปของนักเรียนโดยจำแนกตามระดับชั้นเรียน พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๑๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๑๐ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๙๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๒๑ และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จำนวน ๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๖๙

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ภาพรวมทั้ง ๕ ด้าน

พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม ภาพรวม ๕ ด้าน	N=๒๗๗ คน			
	(μ)	(σ)	ความคิดเห็น	อันดับ
๑. พฤติกรรมความอยากรู้ตามหลักไตรสิกขา	๓.๕๕	๐.๖๐	มาก	๔
๒. พฤติกรรมความตั้งใจตามหลักไตรสิกขา	๓.๖๐	๐.๖๖	มาก	๒
๓. พฤติกรรมความรักเรียนตามหลักไตรสิกขา	๓.๕๗	๐.๕๙	มาก	๓
๔. พฤติกรรมความมีเหตุผลตามหลักไตรสิกขา	๓.๕๑	๐.๖๓	มาก	๕
๕. พฤติกรรมความคิดริเริ่มตามหลักไตรสิกขา	๓.๖๑	๐.๕๕	มาก	๑
ภาพรวม ๕ ด้าน	๓.๕๗	๐.๕๕	มาก	

จากตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของนักเรียน ภาพรวม ๕ ด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๗ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๕

รายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย คือ พฤติกรรมความคิดริเริ่มตามหลักไตรสิกขา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๕ รองลงมาได้แก่ พฤติกรรมความตั้งใจตามหลักไตรสิกขา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๐ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๖ พฤติกรรมความรักเรียนตามหลักไตรสิกขา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๗ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๙ พฤติกรรมความอยากรู้ตามหลัก

ไตรสิกขา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๕ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๐ และรายด้านความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำสุด ได้แก่ พฤติกรรมความมีเหตุผลตามหลักไตรสิกขา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๓ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านพฤติกรรมความอยากรู้ตามหลักไตรสิกขา

พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม ด้านพฤติกรรมความอยากรู้ตามหลักไตรสิกขา	N=๒๗๗ คน		
	(μ)	(σ)	ความคิดเห็น
๑. นักเรียนมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนอย่างเป็นกลาง	๓.๖๕	๐.๘๕	มาก
๒. นักเรียนมีผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้น	๓.๓๐	๐.๘๘	มาก
๓. นักเรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการเรียนการสอน	๓.๔๓	๐.๘๘	มาก
๔. นักเรียนมีความใฝ่รู้และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	๓.๗๒	๐.๕๗	มาก
๕. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีสมาธิ	๓.๘๒	๐.๖๑	มาก
๖. นักเรียนมีสติรู้ตัวอยู่ตลอดเวลา	๓.๔๙	๐.๖๙	มาก
ภาพรวม	๓.๕๕	๐.๙๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของนักเรียน ภาพรวมด้านพฤติกรรมความอยากรู้ตามหลักไตรสิกขาอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๕ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๒

รายข้อความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนมีความใฝ่รู้และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๒ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๑ รองลงมาได้แก่ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีสมาธิ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๒ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๗ นักเรียนมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนอย่างเป็นกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๕ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๕ นักเรียนมีสติรู้ตัวอยู่ตลอดเวลา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๙ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๙ นักเรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๓ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๘ และข้อความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำสุดได้แก่ นักเรียนมีผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๐ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๘ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านพฤติกรรมความตั้งใจตามหลักไตรสิกขา

พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม ด้านพฤติกรรมความตั้งใจตามหลักไตรสิกขา	N=๒๗๗ คน		
	(μ)	(σ)	ความคิดเห็น
๑. นักเรียนมีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการทำบาป	๓.๖๕	๐.๘๕	มาก
๒. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการรักษาศีล	๓.๗๔	๐.๙๐	มาก
๓. นักเรียนใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษาแสวงหาความจริงด้วยตนเอง	๓.๔๙	๐.๖๗	มาก
๔. นักเรียนละเว้นการปฏิบัติตนในทางเสื่อมตามหลักศีล ๕	๓.๖๘	๐.๙๙	มาก
๕. นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัยและกฎเกณฑ์	๓.๔๗	๐.๖๑	ปานกลาง
๖. นักเรียนมีความตั้งใจใช้สมาธิในการเรียนรู้	๓.๖๒	๐.๘๖	มาก
ภาพรวม	๓.๖๐	๐.๖๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของนักเรียน ภาพรวมด้านพฤติกรรมความตั้งใจตามหลักไตรสิกขา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๐ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๖

รายชื่อความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการรักษาศีล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๔ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๐ รองลงมา ได้แก่ นักเรียนละเว้นการปฏิบัติตนในทางเสื่อมตามหลักศีล ๕ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๘ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๙ นักเรียนมีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการทำบาป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๕ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๕ นักเรียนมีความตั้งใจใช้สมาธิในการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๒ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๖ นักเรียนใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษาแสวงหาความจริงด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๙ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๗ และรายชื่อความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำสุดความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัยและกฎเกณฑ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๗ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๑ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านพฤติกรรมความรักเรียนหลักไตรสิกขา

พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม ด้านพฤติกรรมความรักเรียนตามหลักไตรสิกขา	N=๒๗๗ คน		
	(μ)	(σ)	ความคิดเห็น
๑. นักเรียนมีการพัฒนาทางด้าน จิตใจ	๓.๕๓	๐.๖๒	มาก
๒. นักเรียนสุภาพอ่อนโยน ความเคารพ ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู	๓.๕๑	๐.๖๓	มาก
๓. นักเรียนตระหนักถึงผลของการทำความต่อผู้อื่นใน สังคม	๓.๓๑	๐.๖๗	ปานกลาง
๔. นักเรียนมีสมาธิในการเรียน	๓.๔๕	๐.๖๓	ปานกลาง
๕. นักเรียนมีจุดมุ่งหมายและแนวทางของการเรียนรู้	๓.๗๘	๐.๙๕	มาก
๖. นักเรียนสามารถปฏิบัติสมาธิได้อย่างถูกต้อง	๓.๘๕	๐.๘๕	มาก
ภาพรวม	๓.๕๗	๐.๕๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของนักเรียน ภาพรวมด้านพฤติกรรมความรักเรียนตามหลักไตรสิกขา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๗ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๙

รายชื่อความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนสามารถปฏิบัติสมาธิได้อย่างถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๕ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๕ รองลงมาได้แก่ นักเรียนมีจุดมุ่งหมายและแนวทางของการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๘ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๕ นักเรียนมีการพัฒนาทางด้าน จิตใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๓ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๒ นักเรียนสุภาพอ่อนโยน ความเคารพ ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๓ รายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ นักเรียนมีสมาธิในการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๕ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๓ และรายชื่อความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำสุด ได้แก่ นักเรียนตระหนักถึงผลของการทำความต่อผู้อื่นในสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๗ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านพฤติกรรมความมีเหตุผลตามหลักไตรสิกขา

พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม ด้านพฤติกรรมความมีเหตุผลตามหลักไตรสิกขา	N=๒๗๗ คน		
	(μ)	(σ)	ความคิดเห็น
๑. นักเรียนมีการประพฤติปฏิบัติตน ในทางที่ดี	๓.๗๙	๑.๑๐	มาก
๒. นักเรียนตระหนักเรื่องรู้ บาป – บุญ คุณ - โทษ ใน การกระทำ	๓.๑๘	๑.๑๑	ปานกลาง
๓. นักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาด้วยสติรู้ตัวปัญญารู้ คิดของตน	๓.๑๘	๐.๙๕	ปานกลาง
๔. นักเรียนไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดของมีนเมาให้โทษ	๓.๖๒	๐.๖๙	มาก
๕. นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมที่ตน อาศัย	๓.๗๑	๐.๗๔	มาก
๖. นักเรียนมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	๓.๖๑	๐.๕๙	มาก
ภาพรวม	๓.๕๑	๐.๖๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของนักเรียน ภาพรวมด้านพฤติกรรมความมีเหตุผลตามหลักไตรสิกขา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๓

รายชื่อความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนมีการประพฤติปฏิบัติตน ในทางที่ดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๙ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๑.๑๐ รองลงมาได้แก่ นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมที่ตนอาศัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๔ นักเรียนไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดของมีนเมาให้โทษ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๒ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๙ นักเรียนมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๙ และรายชื่อความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ นักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาด้วยสติรู้ตัวปัญญารู้คิดของตน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๑๘ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๕ นักเรียนตระหนักเรื่องรู้ บาป – บุญ คุณ - โทษ ในการกระทำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๑๘ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๑.๑๑ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๙ ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านพฤติกรรมความคิดริเริ่มตามหลักไตรสิกขา

พฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม ด้านพฤติกรรมความคิดริเริ่มตามหลักไตรสิกขา	N=๒๗๗ คน		
	(μ)	(σ)	ความคิดเห็น
๑. นักเรียนรู้จักใช้จ่ายอย่างเห็นคุณค่าของการดำรงชีวิต	๓.๖๑	๐.๘๘	มาก
๒. นักเรียนสามารถตัดสินใจ แยกแยะ และวิเคราะห์สิ่งต่างได้	๓.๕๗	๐.๖๑	มาก
๓. นักเรียนเข้าใจสภาพปัญหาต่างๆและแก้ไขได้อย่างมีปัญญา	๓.๗๗	๐.๗๑	มาก
๔. นักเรียนมีความเข้าใจในอนิสงส์ของศีลข้อที่ ๕	๓.๐๗	๐.๘๒	ปานกลาง
๕. นักเรียนรู้จักให้ความช่วยเหลือสังคมด้วยความเป็นมิตรเสมอ	๓.๕๑	๑.๐๙	มาก
๖. นักเรียนมีสติในการดำเนินชีวิต	๔.๑๖	๐.๔๑	มาก
ภาพรวม	๓.๖๑	๐.๕๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๙ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของนักเรียน ภาพรวมด้านพฤติกรรมความคิดริเริ่มตามหลักไตรสิกขา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๗ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๕

รายชื่อความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนมีสติในการดำเนินชีวิต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๖ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๔๑ รองลงมาได้แก่ นักเรียนเข้าใจสภาพปัญหาต่างๆและแก้ไขได้อย่างมีปัญญา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๗ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๑ นักเรียนรู้จักใช้จ่ายอย่างเห็นคุณค่าของการดำรงชีวิต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๘ นักเรียนสามารถตัดสินใจ แยกแยะ และวิเคราะห์สิ่งต่างได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๗ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๑ นักเรียนรู้จักให้ความช่วยเหลือสังคมด้วยความเป็นมิตรเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๑.๐๙ รายชื่อที่ต่ำสุดความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ นักเรียนมีความเข้าใจในอนิสงส์ของศีลข้อที่ ๕ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๐๗ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๒ ตามลำดับ

๔.๒ ผลการวิเคราะห์การส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

การวิเคราะห์การส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์ เพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลสัมภาษณ์ครูโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ประเด็นทั้ง ๕ ด้าน ให้ความสอดคล้องระหว่างหลักไตรสิกขากับพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ คือ ๑. พฤติกรรมความอยากรู้ ๒. พฤติกรรมความตั้งใจ ๓. พฤติกรรมความรักเรียน ๔. พฤติกรรมความมีเหตุผล ๕. พฤติกรรมความคิดริเริ่ม ซึ่งสรุปผลบทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ทั้ง ๕ ท่าน คือ

๑.นางเพชรรัตน์ มุกสิถุภษ์	รักษาการผู้อำนวยการโรงเรียนสังข์อ่ำวิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ปทุมธานี เขต ๑
๒.นางอร่าม เจริญลาภ	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสังข์อ่ำวิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ปทุมธานี เขต ๑
๓. นายจิรวัฒน์ บรรจงรังสีพร	ครู โรงเรียนสังข์อ่ำวิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ปทุมธานี เขต ๑
๔. นางสาวบังอร วิเศษชาติ	ครู โรงเรียนสังข์อ่ำวิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ปทุมธานี เขต ๑
๕. นางสาวมณีวรรณ แหวนหล่อ	ครู โรงเรียนสังข์อ่ำวิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ปทุมธานี เขต ๑

ซึ่งมีรายละเอียดจากคำสัมภาษณ์ในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

๑.พฤติกรรมความอยากรู้ตามหลักไตรสิกขา ความอยากรู้อยากเห็น เป็นอารมณ์อย่างหนึ่งของมนุษย์และสัตว์หลายชนิด ซึ่งส่งผลให้เกิดพฤติกรรมที่อยากรู้อยากเห็นตามธรรมชาติ เช่น การสำรวจ การสืบเสาะ และการเรียนรู้ นางเพชรรัตน์ มุกสิถุภษ์ ให้สัมภาษณ์ว่า นักเรียนเกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ครูสอนหรือมีแนวทางสื่อการสอนใหม่ ๆ เด็กนักเรียนจะให้ความสนใจเป็น

พิเศษ^๑ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ นางอร่าม เจริญลาภ ให้สัมภาษณ์ว่า การทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน วัด ในวันสำคัญหรือกิจกรรมพิเศษทำให้เด็กตื่นเต้นและได้เรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีไทย^๒ สอดคล้องกับ นายจิรวุฒิ บวรจรัสสิพร ให้สัมภาษณ์ว่า การได้ออกไปศึกษาเรียนรู้นอกห้องเรียน ทำกิจกรรมกลางแจ้งจะทำให้เด็กเกิดความเพลิดเพลินและได้พบเจอสิ่งแปลกใหม่^๓ สอดคล้องกับ นางสาวบังอร วิเศษชาติ ให้สัมภาษณ์ว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวทางวิทยาศาสตร์ เป็นการค้นคว้าทำให้เด็กเกิดความสงสัย ตั้งคำถาม และมีเหตุผล^๔ สอดคล้องกับ นางสาวณัฏฐพร แหวนหล่อ ให้สัมภาษณ์ว่า การไปทัศนศึกษาดูงานนอกสถานที่จะทำให้เด็กเกิดพัฒนาการอยากเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้พบเจอและเรียนรู้สิ่งในห้องเรียนที่เสริมสร้างทักษะในการเรียนรู้เพิ่มขึ้นที่ได้นอกจากในห้องเรียน^๕

สรุปการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ความอยากรู้ เป็นอารมณ์อย่างหนึ่งของมนุษย์และสัตว์หลายชนิด ซึ่งส่งผลให้เกิดพฤติกรรมที่อยากรู้อยากเห็นตามธรรมชาติ เช่น การสำรวจ การสืบเสาะ และการเรียนรู้ คำนี้สามารถใช้แทนพฤติกรรมที่เกิดจากอารมณ์ดังกล่าวก็ได้ อารมณ์ที่อยากรู้อยากเห็นทำให้เกิดแรงผลักดันที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ จนถือได้ว่าความอยากรู้อยากเห็นเป็นแรงจูงใจของวิทยาศาสตร์และแขนงวิชาอื่นๆ ในการศึกษาของมนุษย์

๒. พฤติกรรมความตั้งใจตามหลักไตรสิกขา ความตั้งใจถือว่าเป็นคุณธรรมประการหนึ่งของชีวิต เป็นสิ่งที่จะต้องฝึกฝนให้เป็นคนมีความอดทนและอดกลั้น บุคคลที่ปล่อยให้ความตั้งใจแตกดับง่าย ๆ เขาจะไม่มือนาคด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องภายในครอบครัวหรือชีวิตการทำงาน นางเพชรรัตน์ มุกสิถุภัส ให้สัมภาษณ์ว่า ความตั้งใจมีทั้งแง่บวกและแง่ลบ ในแง่ลบหมายถึงบุคคลที่ไม่มีความตั้งใจชีวิตปล่อยไปตามอารมณ์หรือแล้วแต่แรงกระตุ้นจากภายนอก ความตั้งใจในแง่ลบยังหมายถึงบุคคลที่จดจ่ออยู่กับการวางแผนทำลายทำร้ายผู้อื่น^๖ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ นางอร่าม เจริญลาภ ให้สัมภาษณ์ว่า ผู้มีความตั้งใจในแง่บวก เขาใช้เวลาคิดก่อนลงมือทำและสิ่งที่เขาจะทำคือสิ่งที่ทำให้

^๑ สัมภาษณ์ นางเพชรรัตน์ มุกสิถุภัส,รักษาการผู้อำนวยการโรงเรียนสังข์อ่ำวิทยา,๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^๒ สัมภาษณ์ นางอร่าม เจริญลาภ,ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสังข์อ่ำวิทยา,๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^๓ สัมภาษณ์ นายจิรวุฒิ บวรจรัสสิพร,ครู โรงเรียนสังข์อ่ำวิทยา ,๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^๔ สัมภาษณ์ นางสาวบังอร วิเศษชาติ, ครู โรงเรียนสังข์อ่ำวิทยา,๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^๕ สัมภาษณ์ นางสาวณัฏฐพร แหวนหล่อ, ครู โรงเรียนสังข์อ่ำวิทยา,๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^๖ สัมภาษณ์ นางเพชรรัตน์ มุกสิถุภัส,๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

ประโยชน์สูงสุดทั้งส่วนตัวและส่วนรวม”^๗ สอดคล้องกับ นายจิรวุฒิ บวรจรัสสิพร ให้สัมภาษณ์ว่า เมื่อมีสมาธินักเรียนตั้งใจเรียน หรือตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายก็จะเกิดปัญญากับเนื้อหารายวิชานั้น^๘ สอดคล้องกับ นางสาวบังอร วิเศษชาติ ให้สัมภาษณ์ว่า เมื่อมีความตั้งใจเป็นเป้าหมายแล้ว เราก็มีความมุ่งมั่น เป็นตัวขับเคลื่อน เป็นแรงพลังที่จะส่งตัวเราไปยังจุดมุ่งหมายความมุ่งมั่นเป็นสิ่งดี^๙ และสอดคล้องกับ นางสาวมณีวรรณ แหวนหล่อ ให้สัมภาษณ์ว่า ความมุ่งมั่น ความตั้งใจ ย่อมมาพร้อม ความใส่ใจ ด้วยจึงจะก่อให้เกิดความสำเร็จที่สวยงาม เพราะความใส่ใจ ช่วยให้เราไปถึงจุดมุ่งหมายอย่างสำเร็จได้โดยไม่ต้องทำร้ายใคร^{๑๐}

สรุปการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ความตั้งใจนั้นเป็นสิ่งสำคัญในการทำงานทุกอย่าง เรียกว่าหากมีความตั้งใจแล้ว เรื่องที่ยากมากจนเหมือนจะเป็นไปไม่ได้ ก็อาจสำเร็จได้โดยง่าย ความตั้งใจนั้นต้องประกอบไปด้วยความมุ่งมั่นในความเป็นไปได้จึงจะสำเร็จผล

๓. พฤติกรรมความรักเรียนตามหลักไตรสิกขา ตาม นางเพชรรัตน์ มุกสิฤกษ์ ให้สัมภาษณ์ว่า สร้างความรู้สึกรักเรียน อยากรู้ว่ามื่ออะไรต่อไปสิ่งที่เรียนรู้จะเอาไปใช้ในชีวิตจริงอย่างไร นำปัญหาหรือเหตุการณ์ในชีวิตจริงที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้มาสู่การเรียนรู้^{๑๑} ซึ่งมีความสอดคล้องกับ นางอร่าม เจริญลาภ ให้สัมภาษณ์ว่า มีวิธีนำสู่บทเรียน ใช้กิจกรรมหลากหลายสร้างความรู้สึกรักเรียนอยากรู้ว่ามื่ออะไรต่อไป สิ่งที่เรียนรู้จะเอาไปใช้ในชีวิตจริงอย่างไรนำปัญหาหรือเหตุการณ์ในชีวิตจริงที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้มาสู่การเรียนรู้^{๑๒} สอดคล้องกับ นายจิรวุฒิ บวรจรัสสิพร ให้สัมภาษณ์ว่า ใช้อารมณ์ขันเรื่องตลกที่เกี่ยวข้อง ข้อคิดประทับใจ ลดความเครียดในการเรียนที่ไม่จำเป็นครูไม่เป็นกันเอง ครูดู ทำโทษมากเกินไป ใช้เวลาในการบ่นดุเด็กที่ไม่ได้อยู่ในห้องทำโทษกลุ่มไม่ได้สอน สอนไม่เข้าใจสอนเร็วเกินไปให้งานเยอะการบ้านเยอะ^{๑๓} สอดคล้องกับ นางสาวบังอร วิเศษชาติ ให้สัมภาษณ์ว่า จัดที่นั่งใหม่ แบบวงกลม วงกลมซ้อนกัน กลุ่ม

^๗ สัมภาษณ์ นางอร่าม เจริญลาภ, ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^๘ สัมภาษณ์ นายจิรวุฒิ บวรจรัสสิพร, ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^๙ สัมภาษณ์ นางสาวบังอร วิเศษชาติ, ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๐} สัมภาษณ์ นางสาวมณีวรรณ แหวนหล่อ, ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๑} สัมภาษณ์ นางเพชรรัตน์ มุกสิฤกษ์, ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๒} สัมภาษณ์ นางอร่าม เจริญลาภ, ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๓} สัมภาษณ์ นายจิรวุฒิ บวรจรัสสิพร, ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

ย่อยหลายกลุ่ม ไม่มีกลุ่มเรียนนอกห้องเรียนใต้ต้นไม้สวนหย่อมห้องประชุม ห้องฝึกสมาธิ^{๑๔} และ สอดคล้องกับ นางสาวฉวีวรรณ แหวนหล่อ ให้สัมภาษณ์ว่า ใช้กิจกรรมที่ระบายความโกรธ ความ ก้าวร้าว เช่น เตะฟุตบอล ชกกระสอบทราย เครื่องปั้นดินเผา แกะสลัก แต่กิจกรรมนั้นต้องมีกติกา ควบคุม^{๑๕}

สรุปการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานีแสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ผู้ที่ใฝ่เรียนรู้ คือ ผู้ที่มีคุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียร พยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและ ภายนอกโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็น องค์ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอด เผยแพร่ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

๔.พฤติกรรมความมีเหตุผลตามหลักไตรสิกขา คนที่มีเหตุผลย่อมมีใจหนักแน่นพอ ที่จะ ยอมรับทั้งผลดีและผลร้ายการยอมรับนั่นเอง เมื่อมีหลักและเหตุผลใช้สติให้เกิดปัญญา นางเพชรรัตน์ มุกสิฤกษ์ ให้สัมภาษณ์ว่า สอนให้ตระหนักถึงรู้บาปบุญคุณโทษในการกระทำ^{๑๖}ซึ่งมีความสอดคล้อง กับ นางอร่าม เจริญลาภ ให้สัมภาษณ์ว่า นักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาด้วยสติรู้ตัวปัญญารู้คิดของตน^{๑๗} สอดคล้องกับ นายจิรวุฒิ บรรจงรังสิพร ให้สัมภาษณ์ว่า นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมที่ ตนอาศัย มีการกระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความสามารถในทางที่ถูกต้องกล้าแสดงออกใน ความสามารถ^{๑๘} สอดคล้องกับ นางสาวบังอร วิเศษชาติ ให้สัมภาษณ์ว่า นักเรียนมีการประพฤติ ปฏิบัติตนในทางที่ดี ใช้หลักความจำเป็นมีต้นเหตุและมีผลสำเร็จอย่างถูกต้อง^{๑๙} และสอดคล้องกับ นางสาวฉวีวรรณ แหวนหล่อ ให้สัมภาษณ์ว่า ส่งเสริมให้นักเรียนเชื่อมั่นในตัวเองและยอมรับความ เป็นจริงการพิจารณาการกระทำของตนเองในปัจจุบันนั้น นับว่าสำคัญที่สุดจะต้องคิดพิจารณาให้ รอบคอบและถ่วงแท้ทุกครั้งไป^{๒๐}

^{๑๔} สัมภาษณ์ นางสาวบังอร วิเศษชาติ, ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๕} สัมภาษณ์ นางสาวฉวีวรรณ แหวนหล่อ, ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๖} สัมภาษณ์ นางเพชรรัตน์ มุกสิฤกษ์, ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๗} สัมภาษณ์ นางอร่าม เจริญลาภ, ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๘} สัมภาษณ์ นายจิรวุฒิ บรรจงรังสิพร, ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๙} สัมภาษณ์ นางสาวบังอร วิเศษชาติ, ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๒๐} สัมภาษณ์ นางสาวฉวีวรรณ แหวนหล่อ, ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

สรุปการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานีการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆอย่างรอบคอบการพิจารณาที่จะดำเนินงานใดๆ ด้วยความถี่ถ้วนรอบคอบ ความมีเหตุผลตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การตัดสินใจเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ คนมีเหตุผลย่อมมองเหตุผลโดยรอบด้านไม่เพียงแต่เหตุผลแคบส่วนตัวเองย่อมมองเหตุผลของคนอื่นด้วยยอมรับความจำเป็นของผู้อื่น ที่เขาต้องทำตามความจำเป็นของเขา ถ้าเราอยู่ในฐานะอย่างเขา เราอาจจะทำอย่างเขาก็ได้ แต่แต่ละคนมีความจำเป็นในชีวิตไม่เหมือนกัน และคนทั้งหลายก็มักจะยอมแพ้แก่ความจำเป็น ความจำเป็นมันบีบให้จำต้องทำอย่างนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาหรือหาทางออกไปพลางก่อน แต่ผู้มีเหตุผลก็ยอมไม่อ้างเอาความจำเป็นมาทำสิ่งไร้เหตุผล หรือมีเหตุผลไม่สมควรไม่เพียงพอ ถ้าจะอ้างความจำเป็นแล้วทำชั่วใครๆก็อ้างได้ทุกครั้งไปและทุกเรื่องไป ความเป็นผู้มีเหตุผลเป็นที่ต้องการของผู้คนทั้งหลาย เราจะเห็นได้จากตัวอย่างมากมาย ที่ทุกคนต้องการเหตุผล แสวงหาเหตุผล เมื่อมีเรื่องน่าพิศวงหรือลึกลับซับซ้อน คนยังต้องการรู้เหตุผลมากขึ้น แต่เหตุผลไม่ใช่สิ่งที่จะเข้าใจได้โดยง่าย

๕.พฤติกรรมความคิดริเริ่มตามหลักไตรสิกขา นางเพชรรัตน์ มุกสิฤกษ์ ให้สัมภาษณ์ว่า ในการคิดสามารถเก็บรายละเอียดของเรื่องต่างๆ อย่างมีขั้นตอน สามารถอธิบายให้เห็นภาพได้อย่างชัดเจน สามารถจัดแต่งความคิดหลักให้น่าสนใจยิ่งขึ้น นักเรียนมีความสงสัยและเป็นคนที่มีอารมณ์ขัน^{๒๑} ซึ่งมีความสอดคล้องกับ นางอร่าม เจริญลาภ ให้สัมภาษณ์ว่า การเลือกใช้ถ้อยคำ การเชื่อมโยงความสัมพันธ์การคิดที่อาจนำเสนอเรื่องราวเดียวกันในรูปแบบต่างๆ ที่ไม่ตายตัวหรือสามารถดัดแปลงความรู้หรือประสบการณ์ในเรื่องต่างๆ ที่มีอยู่แล้วนำมาเขียนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น^{๒๒} สอดคล้องกับ นายจิรวุฒิ บรรจงรังสิพร ให้สัมภาษณ์ว่า ส่งเสริมให้ได้กล้าคิดกล้าแสดงออกความคิดละเอียดละออ เป็นคุณลักษณะที่จำเป็นยิ่งในการสร้างผลงานที่มีความแปลกใหม่ให้สำเร็จ^{๒๓} สอดคล้องกับ นางสาวบังอร วิเศษชาติ ให้สัมภาษณ์ว่า กิจกรรมคณิตศาสตร์คิดเร็วความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว และมีคำตอบในปริมาณที่มาก ในเวลาจำกัด

^{๒๑} สัมภาษณ์ นางเพชรรัตน์ มุกสิฤกษ์, ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๒๒} สัมภาษณ์ นางอร่าม เจริญลาภ, ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๒๓} สัมภาษณ์ นายจิรวุฒิ บรรจงรังสิพร, ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๒๔} และสอดคล้องกับ นางสาวมณีวรรณ แหวนหล่อ ให้สัมภาษณ์ว่า เชื่อว่าในบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อนักคิดริเริ่มสร้างสรรค์จึงจัดบรรยากาศ และสถานที่ที่เหมาะสมกับการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจัดสิ่งรบกวนหรืออุปสรรคออกไปเป็นคนที่ชอบคิดหาทางแก้ไขปัญหาไว้หลาย ๆ ทาง เตรียมทางเลือกสำหรับการแก้ปัญหาไว้มากกว่าหนึ่งเสมอเป็นการช่วยให้คล่องตัวประสบผลสำเร็จ ^{๒๕}

สรุปการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานีผู้ที่มีความกล้าที่จะคิด และทำสิ่งที่ผิดแปลกไปจากที่ผู้อื่นคิดหรือทำอยู่แล้ว โดยเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม ลักษณะการเป็นผู้มีความคิดริเริ่มเป็นลักษณะสำคัญของนักวิทยาศาสตร์ เพราะจะทำให้ค้นพบและประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา ซึ่งมีความสามารถในการคิดได้หลากหลายและแปลกใหม่จากเดิม ความคิดสร้างสรรค์คือลักษณะของความคิดที่มีหลายมิติ หลากมุมมอง หลายทิศทาง สามารถคิดได้กว้างไกล ไร้กรอบ และไร้ขอบเขต

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะแนวทางแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้

ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลข้อเสนอแนะแนวทางแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จากแบบสอบถาม และได้วิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

๑. พฤติกรรมความอยากรู้ ควรมีการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาและประเพณีอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดการขัดเกลาทางด้านจิตใจทำให้เป็นคนดีคนเก่งและขยันสุจริตซื่อสัตย์อยู่เสมอควรมีการให้ความช่วยเหลือแนะนำวิธีการในการแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนที่มีภาวะเสี่ยงต่อการติดยา ติดเกมส์ ติดเหล้า เป็นต้น ครูจัดเวลาให้เด็กได้ศึกษาและเรียนรู้ธรรมชาติรอบตัว ฝึกสังเกต จดบันทึก ตลอดจนการฝึกวิเคราะห์กิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้น

๒. พฤติกรรมความตั้งใจ ควรส่งเสริมให้นักเรียนทำความดี และมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมร่วมกัน ควรส่งเสริมให้นักเรียนมีน้ำใจต่อผู้อื่นด้วยความจริงใจ และปรารถนาดี ควรมีการส่งเสริมแนะนำให้นักเรียนเลือกคบมิตรที่ดี ด้วยการพิจารณาจาก

^{๒๔} สัมภาษณ์ นางสาวบังอร วิเศษชาติ, ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๒๕} สัมภาษณ์ นางสาวมณีวรรณ แหวนหล่อ, ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

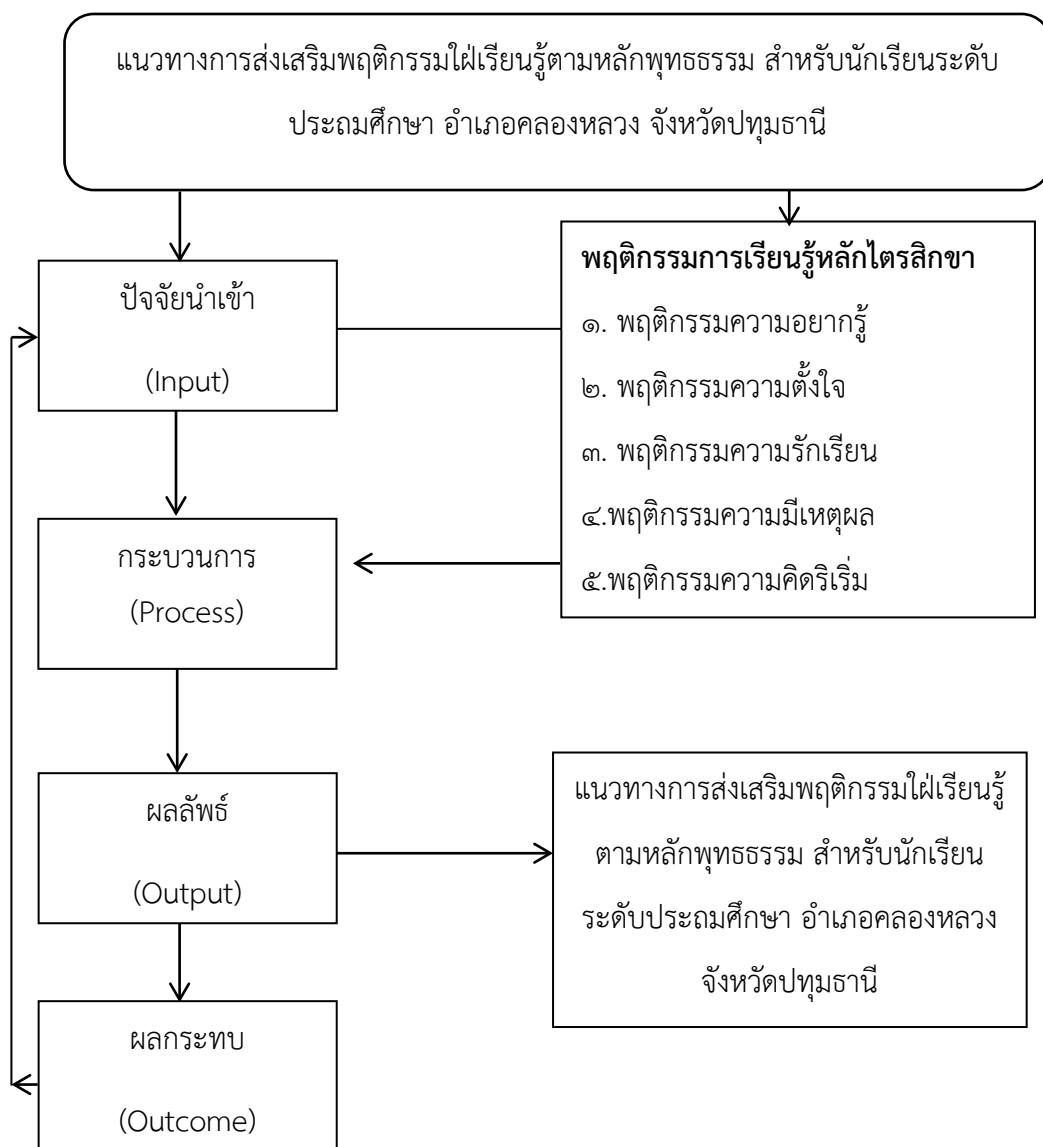
การกระทำทั้งทางกายและวาจา ครูควรจัดกิจกรรมฝึกเด็กแบบง่ายๆ ด้วยการเดินจงกรม นั่งสมาธิ ฝึกความสงบ ฝึกควบคุมจิตใจและความมั่นคงของใจ โดยจัดเป็นวิถีปฏิบัติ เช่น การสวดมนต์ เจริญสติ การรักษาศีล การฝึกกำกับตัวเองให้รู้จักจังหวะและกาลเทศะ ผ่านกิจกรรมต่างๆทางศาสนา

๓. พฤติกรรมความรักเรียน ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมรักการอ่าน เพื่อกระตุ้นให้ใฝ่เรียนรู้ ใฝ่ทำ หรือ อยากรู้ อยากทำ อยากสร้างสรรค์ แสวงหาความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้เด็กได้เล่นที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ประกอบด้วยการเล่นอย่างมีแบบแผน กติกา และการเล่นอิสระตามจินตนาการ

๔. พฤติกรรมความมีเหตุผล ควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง รู้จักประมาณตนพอใจในสิ่งที่ตนมี ควรส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรู้จักการใช้จ่ายทรัพย์ให้เกิดประโยชน์ไม่ใช้จ่ายแบบสุรุ่ยสุร่าย ควรส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสาธารณะทำคุณประโยชน์ต่อสังคม พัฒนาทักษะชีวิต ประกอบด้วยงานหัตถกรรม คหกรรม วรรณกรรม ศิลปกรรม กสิกรรม นาฏกรรม สถาปัตยกรรม คีตกรรมและดนตรี

๕. พฤติกรรมความคิริเริ่ม ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความเมตตาต่อผู้อื่น ให้รู้จักแบ่งปัน มีน้ำใจ มีความเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน ด้วยรูปแบบของการจัดกิจกรรมร่วมกันบ่อยๆ เพื่อให้เกิดทักษะและปฏิบัติได้จริง และการปฏิบัติต่อผู้อื่นให้กับเด็กเป็นประจำสม่ำเสมอ เช่น การพูดไพเราะ การกล่าวคำขอบคุณและขอโทษ การกราบพระ การกราบผู้ใหญ่ การดูแลสิ่งรอบตัวให้เรียบร้อย มีระเบียบสวยงาม และการฝึกพฤติกรรมการบริโภคปัจจัย 4 แต่พอดี โดยเฉพาะการรับประทานอาหาร ครูส่งเสริมให้เด็กได้คิดรายการอาหารที่มีประโยชน์ ได้ทำอาหาร ทำงานศิลปะ หรืองานประดิษฐ์อื่นๆ ได้ปลูกต้นไม้ ได้ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ได้ดูแลพื้นที่ส่วนกลาง ได้ดูแลและเป็นผู้ให้บริการผู้ใหญ่

๔.๔ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

แผนภาพที่ ๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๑ องค์ความรู้ที่รับจากการวิจัยแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยสรุปองค์ความรู้ที่รับจากการวิจัยได้ดังนี้

๑ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ควรให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขามากขึ้น โดยมีการบูรณาการหลักไตรสิกขากับบทเรียนในรายวิชาต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังในด้าน ศีล สมาธิ และปัญญา อย่างแบบคาย ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจใน

เรื่องของกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยจัดหาวิทยากร เพื่ออบรมแก่ครูเพื่อเพิ่มพูนความรู้ใน
ด้านกระบวนการเรียนการสอนมากขึ้น

๒ ด้านกระบวนการ (Process) ควรมีความหลากหลายในกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างเต็มตามศักยภาพของผู้เรียนอย่างมีความสุข โดยผู้บริหารควรสนับสนุนด้านอุปกรณ์เพื่อเอื้ออำนวยในการจัดการเรียนการสอนให้เต็มศักยภาพทั้งผู้เรียนและผู้สอน มุ่งเน้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนได้รู้วิธีการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของชาติ ในยุค ๔.๐

๓ ด้านผลลัพธ์ (Output) มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมเพื่อให้นักเรียนมีการประพฤติปฏิบัติตน ในทางที่ดี และอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข อีกทั้งมีการส่งเสริมนักเรียนให้ปฏิบัติสมาธิได้อย่างถูกต้อง อย่างน้อยสัปดาห์ละสองชั่วโมง โดยมีการนิมนต์พระสงฆ์ที่มีความรู้ในเรื่องของการฝึกสมาธิ เพื่อการให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียนอย่างถูกต้องและส่งเสริมนักเรียนอย่างเต็มความสามารถทางด้านวิชาการ โดยควบคู่กับการศึกษาหลักธรรมทางศาสนา เพื่อผู้เรียน ได้มีความรู้คู่คุณธรรม เป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ เก่ง ดี มีสุข ปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา

๔ ด้านผลกระทบ (Outcome) นักเรียนควรมีความตระหนักเรื่องของค่านิยม ๑๒ ประการนักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมที่ตนอาศัยอย่างเหมาะสม และครูควรปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้รู้ประเพณี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีความเคารพต่อค่านิยมทางสังคม เพื่อนักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ๒) เพื่อศึกษาการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ๓) เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ด้วยหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และประชากรที่ใช้วิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี จำนวน ๒๗๗ คน ๒ โรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ขั้นตอนการวิจัยต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีดังต่อไปนี้

๕.๑.๑ ผลการวิจัยสภาพพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ภาพรวม ๕ ด้าน พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียน อยู่ในระดับมาก รายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก คือ พฤติกรรมความคิดริเริ่มตามหลักไตรสิกขา รองลงมา ได้แก่ พฤติกรรมความตั้งใจตามหลักไตรสิกขา พฤติกรรมความรักเรียนตามหลักไตรสิกขา พฤติกรรมความอยากรู้ตามหลัก และรายด้านความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำสุด ได้แก่ พฤติกรรมความมีเหตุผลตามหลักไตรสิกขา ตามลำดับ ดังนี้

ด้านที่ ๑ พฤติกรรมความคิดริเริ่มตามหลักไตรสิกขา ความคิดเห็นของนักเรียน ภาพรวมด้านพฤติกรรมความคิดริเริ่มตามหลักไตรสิกขา อยู่ในระดับมาก รายข้อความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คือ นักเรียนมีสติในการดำเนินชีวิต รองลงมาได้แก่ นักเรียนเข้าใจสภาพปัญหาต่างๆและแก้ไขได้อย่างมีปัญญา นักเรียนรู้จักใช้จ่ายอย่างเห็นคุณค่าของการดำรงชีวิต นักเรียนสามารถตัดสินใจ แยกแยะ และวิเคราะห์สิ่งต่างได้ นักเรียนรู้จักให้ความช่วยเหลือสังคมด้วยความเป็นมิตรเสมอ รายข้อที่ต่ำสุดความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ นักเรียนมีความเข้าใจในอนิสสของศีลข้อที่ ๕ ตามลำดับ

ด้านที่ ๒ พฤติกรรมความตั้งใจตามหลักไตรสิกขา ความคิดเห็นของนักเรียน ภาพรวมด้านพฤติกรรมความตั้งใจตามหลักไตรสิกขา อยู่ในระดับมากรายข้อความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการรักษาศีล รองลงมา ได้แก่ นักเรียนละเว้นการปฏิบัติตนในทางเสื่อมตามหลักศีล ๕ นักเรียนมีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการทำบาป นักเรียนมีความตั้งใจใช้สมาธิในการเรียนรู้ นักเรียนใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษาแสวงหาความจริงด้วยตนเอง

และรายชื่อความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำสุด ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัยและกฎเกณฑ์ ตามลำดับ

ด้านที่ ๓ พฤติกรรมความรักเรียนตามหลักไตรสิกขา ความคิดเห็นของนักเรียน ภาพรวมด้านพฤติกรรมความรักเรียนตามหลักไตรสิกขา อยู่ในระดับมาก รายชื่อความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนสามารถปฏิบัติสมาธิได้อย่างถูกต้อง ร่องลงมา ได้แก่ นักเรียนมีจุดมุ่งหมายและแนวทางของการเรียนรู้ นักเรียนมีการพัฒนาทางด้าน จิตใจ นักเรียนสุภาพอ่อนโยน ความเคารพ ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู รายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ นักเรียนมีสมาธิในการเรียน และรายชื่อความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำสุด ได้แก่ นักเรียนตระหนักถึงผลของการทำความต่อผู้อื่นในสังคม ตามลำดับ

ด้านที่ ๔ พฤติกรรมความอยากรู้ตามหลักไตรสิกขา ความคิดเห็นของนักเรียน ภาพรวมด้านพฤติกรรมความอยากรู้ตามหลักไตรสิกขาอยู่ในระดับมาก รายชื่อความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีสมาธิ ร่องลงมา ได้แก่ นักเรียนมีความใฝ่รู้และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนอย่างเป็นกลาง นักเรียนมีสติรู้ตัวอยู่ตลอดเวลา นักเรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการเรียนการสอน และชื่อความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำสุด ได้แก่ นักเรียนมีผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ตามลำดับ

ด้านที่ ๕ พฤติกรรมความมีเหตุผลตามหลักไตรสิกขา ความคิดเห็นของนักเรียน ภาพรวมด้านพฤติกรรมความมีเหตุผลตามหลักไตรสิกขา อยู่ในระดับมาก รายชื่อความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนมีการประพฤติปฏิบัติตน ในทางที่ดี ร่องลงมา ได้แก่ นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมที่ตนอาศัย นักเรียนไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดของมีนเมาให้โทษ นักเรียนมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และรายชื่อความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ นักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาด้วยสติรู้ตัวปัญญาารู้คิดของตน นักเรียนตระหนักเรื่องรู้ บาป – บุญ คุณ - โทษ ในการกระทำ ตามลำดับ

๕.๑.๒ ผลการวิจัยการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

สรุปการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ความอยากรู้ เป็นอารมณ์อย่างหนึ่งของมนุษย์และสัตว์หลายชนิด ซึ่งส่งผลให้เกิดพฤติกรรมที่อยากรู้อยากเห็นตามธรรมชาติ เช่น การสำรวจ การสืบเสาะ และการเรียนรู้ คำนี้สามารถใช้แทนพฤติกรรมที่เกิดจากอารมณ์ดังกล่าวก็ได้ อารมณ์ที่อยากรู้อยากเห็นทำให้เกิดแรงผลักดันที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ จนถือได้ว่าความอยากรู้อยากเห็นเป็นแรงจูงใจของวิทยาศาสตร์และแขนงวิชาอื่นๆ ในการศึกษาของมนุษย์

สรุปการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ความตั้งใจนั้นเป็นสิ่งสำคัญในการทำงานทุกอย่าง เรียกว่าหากมีความตั้งใจแล้ว เรื่องที่ยากมากจนเหมือนจะเป็นไปไม่ได้ ก็อาจสำเร็จได้โดยง่าย ความตั้งใจนั้นต้องประกอบไปด้วยความมุ่งมั่นในความเป็นไปได้จึงจะสำเร็จผล

สรุปการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานีแสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ผู้ที่ใฝ่เรียนรู้ คือ ผู้ที่มีคุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็น องค์ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอด เผยแพร่ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

สรุปการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานีการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบการพิจารณาที่จะดำเนินงานใดๆ ด้วยความถี่ถ้วนรอบคอบ ความมีเหตุผลตามปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การตัดสินใจเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ คนมีเหตุผลย่อมมองเหตุผลโดยรอบด้านไม่เพียงแต่ เหตุผลแคบส่วนตัวแต่ย่อมมองเหตุผลของคนอื่นด้วยยอมรับความจำเป็นของผู้อื่น ที่เขาต้องทำตาม ความจำเป็นของเขา ถ้าเราอยู่ในฐานะอย่างเขา เราอาจจะทำอย่างเขาก็ได้ แต่ละคนมีความจำเป็นใน ชีวิตไม่เหมือนกัน และคนทั้งหลายก็มักจะยอมแพ้แก่ความจำเป็น ความจำเป็นมันบีบให้จำต้องทำ อย่างนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาหรือหาทางออกไปพลางก่อน แต่ผู้ที่มีเหตุผลก็ยอมไม่อ้างเอาความจำเป็นมา ทำสิ่งไร้เหตุผล หรือมีเหตุผลไม่สมควรไม่เพียงพอ ถ้าจะอ้างความจำเป็นแล้วทำชั่วใครๆ ก็อ้างได้ทุก ครั้งไปและทุกเรื่องไป ความเป็นผู้มีเหตุผลเป็นที่ต้องการของผู้คนทั้งหลาย เราจะเห็นได้จากตัวอย่าง มากมาย ที่ทุกคนต้องการเหตุผล แสวงหาเหตุผล เมื่อมีเรื่องน่าพิศวงหรือลึกลับซับซ้อน คนยัง ต้องการรู้เหตุผลมากขึ้น แต่เหตุผลไม่ใช่สิ่งที่จะเข้าใจได้โดยง่าย

สรุปการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานีผู้ที่มีความกล้าที่จะคิด และทำสิ่งที่ผิดแปลกไปจากที่ผู้อื่นคิดหรือทำอยู่แล้ว โดยเป็น สิ่งที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม ลักษณะการเป็นผู้มีความคิดริเริ่มเป็นลักษณะสำคัญ ของนักวิทยาศาสตร์ เพราะจะทำให้ค้นพบและประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา ซึ่งมีความสามารถในการ คิดได้หลากหลายและแปลกใหม่จากเดิม ความคิดสร้างสรรค์คือลักษณะของความคิดที่มีหลายมิติ หลายมุมมอง หลายทิศทาง สามารถคิดได้กว้างไกล ไร้กรอบ และไร้ขอบเขต

๕.๑.๓ แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ด้วยหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียน ระดับประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๑. พฤติกรรมความอยากรู้ นักเรียนมีความใฝ่รู้และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีสมาธิ ควรมีการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาและประเพณีอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดการขัดเกลาทางด้านจิตใจทำให้เป็นคนดีคนเก่งและขยันสุจริตซื่อสัตย์อยู่เสมอควรมีการให้ความช่วยเหลือแนะนำวิธีการในการแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนที่มีภาวะเสี่ยงต่อการติดยา ติดเกมส์ ติดเหล้า เป็นต้น ครูจัดเวลาให้เด็กได้ศึกษาและเรียนรู้ธรรมชาติรอบตัว ฝึกสังเกต จดบันทึก ตลอดจนถึงการฝึกวิเคราะห์กิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้น

๒. พฤติกรรมความตั้งใจ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการรักษาศีล นักเรียนละเว้นการปฏิบัติตนในทางเสื่อมตามหลักศีล ๕ ควรส่งเสริมให้นักเรียนทำความดี และมีการส่งเสริมการจัด

กิจกรรมในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมร่วมกัน ควรส่งเสริมให้นักเรียนมีน้ำใจต่อผู้อื่นด้วยความจริงใจ และปรารถนาดี ควรมีการส่งเสริมแนะนำให้นักเรียนเลือกคบมิตรที่ดี ด้วยการพิจารณาจากการกระทำทั้งทางกายและวาจา ครูควรจัดกิจกรรมฝึกเด็กแบบง่ายๆ ด้วยการเดินจงกรม นั่งสมาธิ ฝึกความสงบ ฝึกควบคุมจิตใจและความมั่นคงของใจ โดยจัดเป็นวิถีปฏิบัติ เช่น การสวดมนต์ เจริญสติ การรักษาศีล การฝึกกำกับตัวเองให้รู้จักจังหวะและกาลเทศะ ผ่านกิจกรรมต่างๆทางศาสนา

๓. พฤติกรรมความรักเรียน นักเรียนสามารถปฏิบัติสมาธิได้อย่างถูกต้อง นักเรียนมีจุดมุ่งหมายและแนวทางของการเรียนรู้ ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมรักการอ่าน เพื่อกระตุ้นให้ใฝ่เรียนรู้ ใฝ่ทำ หรือ อยากรู้ อยากทำ อยากสร้างสรรค์ แสวงหาความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้เด็กได้เล่นที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ประกอบด้วยการเล่นอย่างมีแบบแผน กติกา และการเล่นอิสระตามจินตนาการ

๔. พฤติกรรมความมีเหตุผล นักเรียนมีการประพฤติปฏิบัติตน ในทางที่ดี นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมที่ตนอาศัยควรมีส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง รู้จักประมาณตนพอใจในสิ่งที่มี ควรมีส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรู้จักการใช้จ่ายทรัพย์ให้เกิดประโยชน์ไม่ใช้จ่ายแบบสุรุ่ยสุร่าย ควรส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสาธารณะทำคุณประโยชน์ต่อสังคม พัฒนาทักษะชีวิต ประกอบด้วยงานหัตถกรรม คหกรรม วรรณกรรม ศิลปกรรม กสิกรรม นาฏกรรม สถาปัตยกรรม คีตกรรมและดนตรี

๕. พฤติกรรมความคิริเริ่ม นักเรียนมีสติในการดำเนินชีวิต นักเรียนเข้าใจสภาพปัญหาต่างๆและแก้ไขได้อย่างมีปัญญา ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความเมตตาต่อผู้อื่น ให้รู้จักแบ่งปัน มีน้ำใจ มีความเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน ด้วยรูปแบบของการจัดกิจกรรมร่วมกันบ่อยๆ เพื่อให้เกิดทักษะและปฏิบัติได้จริง และการปฏิบัติต่อผู้อื่นให้กับเด็กเป็นประจำสม่ำเสมอ เช่น การพูดไพเราะ การกล่าวคำขอบคุณและขอโทษ การกราบพระ การกราบผู้ใหญ่ การดูแลสิ่งรอบตัวให้เรียบร้อย มีระเบียบสวยงาม และการฝึกพฤติกรรมการบริโภคปัจจัย ๔ แต่พอดี โดยเฉพาะการรับประทานอาหาร ครูส่งเสริมให้เด็กได้คิดรายการอาหารที่มีประโยชน์ ได้ทำอาหาร ทำงานศิลปะหรืองานประดิษฐ์อื่นๆ ได้ปลูกต้นไม้ ได้ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ได้ดูแลพื้นที่ส่วนกลาง ได้ดูแลและเป็นผู้ให้บริการผู้ใหญ่

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๒.๑. ผลการวิจัยสภาพพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ด้านที่ ๑ พฤติกรรมความคิริเริ่มตามหลักไตรสิกขา ความคิดเห็นของนักเรียน ภาพรวมด้านพฤติกรรมความคิริเริ่มตามหลักไตรสิกขา อยู่ในระดับมาก รายชื่อความคิดเห็นอยู่ในระดับมากคือ นักเรียนมีสติในการดำเนินชีวิต รองลงมาได้แก่ นักเรียนเข้าใจสภาพปัญหาต่างๆและแก้ไขได้อย่างมีปัญญา นักเรียนรู้จักใช้จ่ายอย่างเห็นคุณค่าของการดำรงชีวิต นักเรียนสามารถตัดสินใจ แยกแยะและวิเคราะห์สิ่งต่างได้ นักเรียนรู้จักให้ความช่วยเหลือสังคมด้วยความเป็นมิตรเสมอ รายชื่อที่ต่ำสุดความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ นักเรียนมีความเข้าใจในอันิสสของศีลข้อที่ ๕ ซึ่งมีความ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิณัญญา วงศ์บุญ^๑ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๓ โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์.พบว่า ๑ นักเรียนช่วงชั้นที่ ๓ โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์ มีลักษณะใฝ่เรียนรู้อยู่ในระดับสูง โดยมีคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ด้านการคิดริเริ่มที่สูงที่สุด รองลงมา ได้แก่ ความอยากรู้อยากเห็นความมีเหตุผล ความเพียรพยายาม ความตั้งใจอย่างมีสติ และการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง ตามลำดับ ๒. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงช่วงชั้นที่ ๓ โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์ มีลักษณะใฝ่เรียนรู้แตกต่างกัน โดยนักเรียนชายมีคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้สูงกว่านักเรียนหญิงอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .๐๑ ๓.นักเรียนที่อยู่ในระดับชั้นต่างกันมีลักษณะใฝ่เรียนรู้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ๔.ตัวแปรกับระดับชั้นไม่ส่งให้เกิดผลของปฏิสัมพันธ์ต่อคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕

ด้านที่ ๒ พฤติกรรมความตั้งใจตามหลักไตรสิกขา ความคิดเห็นของนักเรียน ภาพรวมด้านพฤติกรรมความตั้งใจตามหลักไตรสิกขา อยู่ในระดับมากรายชื่อความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการรักษาศีล รองลงมา ได้แก่ นักเรียนละเว้นการปฏิบัติตนในทางเสื่อมตามหลักศีล ๕ นักเรียนมีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการทำบาป นักเรียนมีความตั้งใจใช้สมาธิในการเรียนรู้ นักเรียนใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษาแสวงหาความจริงด้วยตนเอง และรายชื่อความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำสุด ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัยและกฎเกณฑ์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงฤทัย รวาระรินทร์^๒ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖” ๑.ตัวบ่งชี้คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มี ๗ องค์ประกอบหลัก ๑๓ องค์ประกอบย่อย ๓๗ ตัวบ่งชี้ได้แก่ ด้านมีความอยากรู้อยากเห็น ๕ ตัวบ่งชี้ ด้านมีความตั้งใจอย่างมีสติ ๕ ตัวบ่งชี้ ด้านมีนิสัยรักการอ่าน ๘ ตัวบ่งชี้ ด้านชอบ

ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ๖ ตัวบ่งชี้ ด้านมีนิสัยชอบจดบันทึก ๕ ตัวบ่งชี้ ด้านมีเหตุผล ๔ ตัวบ่งชี้ และด้านเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น ๔ ตัวบ่งชี้

๒. ตัวบ่งชี้คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มีค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC) ระหว่าง ๐.๖๐ ถึง ๑.๐๐ มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดย โมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิง

สำคัญจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านมีนิสัยรักการอ่าน ด้านมีความอยากรู้อยากเห็น ด้านมีความตั้งใจอย่างมีสติ ด้านเข้าร่วมกิจกรรม

ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น ด้านชอบค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ด้านมีนิสัยชอบจดบันทึก ด้านมีเหตุผล ตามลำดับ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่

ระหว่าง .๒๒๑ ถึง .๗๘๒ และมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .๙๓๕

^๑ ปิณัญญา วงศ์บุญ. “การศึกษาคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๓ โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์”.สารนิพนธ์ กศ.ม (การวัดผลการศึกษา). (กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ๒๕๕๐), บทคัดย่อ.

^๒ ดวงฤทัย รวาระรินทร์ “การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖”,วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ๒๕๕๗), บทคัดย่อ.

๓. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต ๑ มีคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านที่ ๓ พฤติกรรมความรักเรียนตามหลักไตรสิกขา ความคิดเห็นของนักเรียน ภาพรวม ด้านพฤติกรรมความรักเรียนตามหลักไตรสิกขา อยู่ในระดับมาก รายชื่อความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนสามารถปฏิบัติสมาธิได้อย่างถูกต้อง รองลงมา ได้แก่ นักเรียน มีจุดมุ่งหมายและแนวทางของการเรียนรู้ นักเรียนมีการพัฒนาทางด้าน จิตใจ นักเรียนสุภาพอ่อนโยน ความเคารพ ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู รายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ นักเรียนมีสมาธิในการ เรียน และรายชื่อความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำสุด ได้แก่ นักเรียนตระหนักถึงผลของการทำความต่อ ผู้อื่นในสังคม ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภัสวรรณ บุญนิธิ^๓ ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนา ความใฝ่เรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามทฤษฎีด้านจิตพิสัยของบลูม สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ ๖ ผลการวิจัยพบว่า ระดับการพัฒนาความใฝ่เรียนรู้ด้วยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการ อ่าน ตามทฤษฎีด้านจิตพิสัยของ บลูม ทำการทดสอบก่อนเรียนในภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับ น้อยที่สุดโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านตั้งใจด้านการสืบค้นข้อมูลด้านขั้นตอนด้านการเข้า ร่วมกิจกรรมด้านสรุปความรู้และด้านการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันสำหรับแบบการสังเกตพฤติกรรม ด้านจิตพิสัยรายบุคคลกิจกรรมแหล่งการเรียนรู้ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดโดย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านขั้นรับรู้ รองลงมา คือ ด้านขั้นเห็นคุณค่า ด้านขั้นกิจนิสัยด้าน ขั้นปรับระบบ ด้านขั้นสนองตอบ และนำมาทำการวิจัยระดับการพัฒนาความใฝ่เรียนรู้ด้วยการจัด กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ตามทฤษฎี ด้านจิตพิสัยของบลูม การทดสอบหลังเรียนในภาพรวม และราย ด้านอยู่ในระดับน้อยโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านตั้งใจเรียนด้านขั้นตอนด้านการสืบค้น ข้อมูลด้านการเข้าร่วมกิจกรรม ด้านสรุปความรู้ และ ด้านการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ด้านที่ ๔ พฤติกรรมความอยากรู้ตามหลักไตรสิกขา ความคิดเห็นของนักเรียน ภาพรวม ด้านพฤติกรรมความอยากรู้ตามหลักไตรสิกขาอยู่ในระดับมาก รายชื่อความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุก ข้อ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีสมาธิ รองลงมาได้แก่ นักเรียนมีความใฝ่รู้และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนอย่างเป็น กลาง นักเรียนมีสติรู้ตัวอยู่ตลอดเวลา นักเรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการเรียนการสอน และ ชื่อความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำสุด ได้แก่ นักเรียนมีผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับ งานวิจัยของ วรภาส ประสมสุข ได้ทำวิจัยเรื่อง“หลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรม” โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของหลักพุทธธรรมกับหลักการบริหารการศึกษาที่ครอบคลุม ถึง ๓ หลักการครองตน หลักการครองคน หลักการครองงาน และเพื่อเสนอหลักการบริหารการศึกษา ตามแนวพุทธธรรม ผลการวิจัยพบว่า การครองตน สอดคล้องกับ ๑๙ หลักพุทธธรรม ได้แก่ กัลยาณ มิตรตาโยนิโสมนสิการ ธรรมคัมภีร์ครองโลก ๒ ธรรมทำให้งาม ๒ ธรรมมีอุปการะมาก ๒ กุศลมูล ๓ สันโดษ ๓ สุจริต ๓ อธิปไตย ๓ ขรवासธรรม ๔ พรหมวิหาร ๔ สังคหวัตถุ ๔ อธิษฐานธรรม ๔ เบญจธรรมพละ ๕ กัลยาณมิตรธรรม ๗ สปัปฺริสธรรม ๗ อริยทรัพย์ ๗ และทศพิธราชธรรม การครองคนสอดคล้องกับ ๑๕

^๓ นภัสวรรณ บุญนิธิ “การพัฒนาความใฝ่เรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามทฤษฎีด้าน จิตพิสัยของบลูม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ๒๕๕๘), บทคัดย่อ.

หลักพุทธธรรม ได้แก่ กัลป์ยามมิตตตา โยนิโสมนสิการ ธรรมคัมภีร์โลก ๒ ธรรมทำให้งาม ๒ กุศลมูล ๓ สุจริต ๓ อธิปไตย ๓ ขรवासธรรม ๔ พรหมวิหาร ๔ สังคหวัตถุ ๔ กัลยาณมิตรธรรม ๗ สัมปยุตธรรม ๗ อปริหานิยธรรม ๗ อริยทรัพย์ ๗ และทศพิชราชธรรม การครองงาน สอดคล้องกับ ๑๐ หลักพุทธธรรม ได้แก่ กัลยาณมิตตตา โยนิโสมนสิการ ธรรมทำให้งาม ๒ ธรรมมีอุปการะมาก ๒ สุจริต ๓ อิทธิบาท ๔ พละ ๕ ขรवासธรรม ๔ สังคหวัตถุ ๔ และสัมปยุตธรรม ๗ นอกจากนี้ ยังพบว่า มีจำนวน ๗ หลักธรรมที่ สอดคล้องกับหลักการบริหารการศึกษาด้านการครองตน การครองคน และการครองงาน ได้แก่ กัลป์ยามมิตตตา โยนิโสมนสิการ ธรรมทำให้งาม ๒ สุจริต ๓ ขรवासธรรม ๔ หลักสังคหวัตถุ ๔ และหลักสัมปยุตธรรม ๗^๔

ด้านที่ ๕ พฤติกรรมความมีเหตุผลตามหลักไตรสิกขา ความคิดเห็นของนักเรียน ภาพรวม ด้านพฤติกรรมความมีเหตุผลตามหลักไตรสิกขา อยู่ในระดับมาก รายชื่อความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนมีการประพฤติปฏิบัติตน ในทางที่ดี รองลงมา ได้แก่ นักเรียน ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมที่ตนอาศัย นักเรียนไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดของมึนเมาให้โทษ นักเรียนมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และรายชื่อความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ นักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาด้วยสติรู้ตัวปัญญารู้คิดของตน นักเรียนตระหนักเรื่องรู้ บาป – บุญ คุณ - โทษ ในการกระทำ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิณัญญา วงศ์บุญ^๕ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๓ โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์.พบว่า ๑ นักเรียน ช่วงชั้นที่ ๓ โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์ มีลักษณะใฝ่เรียนรู้ในระดับสูง โดยมีคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ด้านการคิดริเริ่มที่สูงที่สุด รองลงมาได้แก่ความอยากรู้อยากเห็นความมีเหตุผล ความเพียรพยายาม ความ ตั้งใจอย่างมีสติ และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ตามลำดับ ๒. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงช่วงชั้น ที่ ๓ โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์ มีลักษณะใฝ่เรียนรู้แตกต่างกัน โดยนักเรียนชายมีคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ สูงกว่านักเรียนหญิงอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .๐๑ ๓.นักเรียนที่อยู่ในระดับชั้นต่างกันมีลักษณะใฝ่ เรียนรู้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ๔.ตัวแปรกับระดับชั้นไม่ส่งผลให้เกิดผลของปฏิสัมพันธ์ต่อ คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ใฝ่รู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕

๕.๒.๒ การส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนประถมศึกษาอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๑.สรุปการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ความอยากรู้ เป็นอารมณ์อย่างหนึ่งของมนุษย์และสัตว์หลายชนิด ซึ่งส่งผลให้เกิด พฤติกรรมที่อยากรู้อยากเห็นตามธรรมชาติ เช่น การสำรวจ การสืบเสาะ และการเรียนรู้ คำนี้สามารถใช้แทนพฤติกรรมที่เกิดจากอารมณ์ดังกล่าวก็ได้ อารมณ์ที่อยากรู้อยากเห็นทำให้เกิดแรงผลักดันที่จะ เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ จนถือได้ว่าความอยากรู้อยากเห็นเป็นแรงจูงใจของวิทยาศาสตร์และแขนงวิชาอื่นๆ ใน การศึกษาของมนุษย์ สมควร ไชยสงค์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยตามหลักอิทธิบาท ๔ ที่ส่งผลต่อ

^๔วรณาส ประสมสุข, “หลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรม”, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๔๙), บทคัดย่อ.

^๕ปิณัญญา วงศ์บุญ. “การศึกษาคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๓ โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์”.สารนิพนธ์ กศ.ม (การวัดผลการศึกษา). (กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ๒๕๕๐), บทคัดย่อ.

ทักษะการอ่านภาษาไทยกรณีศึกษานักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนอนุบาลตำบลนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง” ผลการวิจัยพบว่า

๑) ระดับทักษะการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนอนุบาลตำบลนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ก่อนการใช้กิจกรรม โดยมีภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านฉันทะ อยู่ในระดับมาก รองลงมาอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ ด้านวิมังสา ด้านวิริยะ และ ด้านจิตตะ ตามลำดับ

๒) ระดับทักษะการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนอนุบาลตำบลนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง หลังการใช้กิจกรรมการเสริมต่อการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท ๔ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านวิมังสา รองลงมาได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านจิตตะ และ ด้านวิริยะ ตามลำดับ

๓) ผลการเปรียบเทียบระดับทักษะการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนอนุบาลตำบลนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการเสริมต่อการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท ๔ จำแนกตามปัจจัยของแต่ละบุคคล คือ เพศ สถานภาพครอบครัว อาชีพ ผู้ปกครองและ รายได้ของครอบครัว แตกต่างกัน มีการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้^๖

๒.สรุปการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ความตั้งใจนั้นเป็นสิ่งสำคัญในการทำงานทุกอย่าง เรียกว่าหากมีความตั้งใจแล้ว เรื่องที่ยากมากจนเหมือนจะเป็นไปไม่ได้ ก็อาจสำเร็จได้โดยง่าย ความตั้งใจนั้นต้องประกอบไปด้วยความมุ่งมั่นในความเป็นไปได้จึงจะสำเร็จผล ณทิพรดา ไชยศิลป์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “กิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างการออม ในวิชาเศรษฐศาสตร์ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านทุ่งกวาว จังหวัดน่าน” ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนรู้จักคุณค่าของเงินมากขึ้นจากการทำบัญชีครัวเรือน ทำให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักการเปรียบเทียบ ตระหนักถึงการใช้จ่ายเงิน ทำให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงในเรื่องการใช้จ่ายเงินในทางที่ดีขึ้น เมื่อเห็นผลจากจำนวนเงินออม ผ่านบัญชีครัวเรือนจึงมีแรงจูงใจที่จะเก็บออมต่อไป อย่างมีเป้าหมายและเพื่อช่วยลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ มีจำนวนเงินออมที่มากขึ้นและนำความสามารถความรู้เรื่องการออมไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง สังคมและประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไปได้และการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างการออม ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านทุ่งกวาว จังหวัดน่าน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น คือ มีคะแนนเฉลี่ย(ก่อนเรียน ๒๕.๙๐ ต่ำกว่าคะแนนค่าเฉลี่ย() หลังเรียน ๓๖.๘๐ มีค่า $t = ๒.๘๘$ ซึ่งสูงกว่าค่า $t (๓๘, ๐.๐๕) = ๒.๐๒$ แสดงให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ ๐.๐๕^๗

^๖ สมควร ไชยสงค์, “ปัจจัยตามหลักอิทธิบาท ๔ ที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านภาษาไทยกรณีศึกษานักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนอนุบาลตำบลนิคมพัฒนา จังหวัดระยองวิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต(บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๙, บทคัดย่อ.

^๗ ณทิพรดา ไชยศิลป์ “กิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างการออม ในวิชาเศรษฐศาสตร์ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านทุ่งกวาว จังหวัดน่าน” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, บทคัดย่อ, ๒๕๕๙.

๓.สรุปการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานีแสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ผู้ที่ใฝ่เรียนรู้ คือ ผู้ที่มีคุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็น องค์ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอด เผยแพร่ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ญัฐพร พิงธรรม ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนานิสัยรักการอ่านตามหลักอิทธิบาท ๔ โดยใช้กิจกรรมแนะแนว ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านท่าหลุกสันทราย จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหา ผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ดังนี้

๑) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านท่าหลุกสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวการพัฒนานิสัยรักการอ่านตามหลักอิทธิบาท ๔ ภาพรวม มีระดับความ รับผิดชอบอยู่ในระดับ ปานกลาง

๒) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านท่าหลุกสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ หลัง เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวการพัฒนานิสัยรักการอ่านตามหลักอิทธิบาท ๔ ภาพรวม มีระดับความ รับผิดชอบอยู่ในระดับ มากที่สุด

๓) ผลการเปรียบเทียบระดับการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านท่าหลุกสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวการ พัฒนานิสัยรักการอ่านตามหลักอิทธิบาท ๔ ภาพรวมสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านท่าหลุกสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ที่มี เพศ แตกต่างกัน หลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวการพัฒนานิสัยรักการอ่านตามหลักอิทธิบาท ๔ ภาพรวมสูงขึ้น ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๕) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านท่าหลุกสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ที่มี สถานภาพครอบครัว แตกต่างกัน หลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวการพัฒนานิสัยรักการอ่านตามหลัก อิทธิบาท ๔ ภาพรวมสูงขึ้น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๖) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านท่าหลุกสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ที่มี อาชีพผู้ปกครอง แตกต่างกัน หลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวการพัฒนานิสัยรักการอ่านตามหลักอิทธิ บาท ๔ ภาพรวมสูงขึ้น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^๔

๔.สรุปการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานีการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดย พิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆอย่าง รอบคอบการพิจารณาที่จะดำเนินงานใดๆ ด้วยความถี่ถ้วนรอบคอบ ความมีเหตุผลตามปรัชญาของ

^๔ ญัฐพร พิงธรรม “ การพัฒนานิสัยรักการอ่านตามหลักอิทธิบาท ๔ โดยใช้กิจกรรมแนะแนว ของ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านท่าหลุกสันทราย จังหวัดเชียงใหม่”วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย),บทคัดย่อ,๒๕๕๙.

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การตัดสินใจเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ คนมีเหตุผลย่อมมองเหตุผลโดยรอบด้านไม่เพียงแต่ เหตุผลแคบส่วนตัวเองย่อมมองเหตุผลของคนอื่นด้วยยอมรับความจำเป็นของผู้อื่น ที่เขาต้องทำตาม ความจำเป็นของเขา ถ้าเราอยู่ในฐานะอย่างเขา เราอาจจะทำอย่างเขาก็ได้ แต่แต่ละคนมีความจำเป็นใน ชีวิตไม่เหมือนกัน และคนทั้งหลายก็มักจะยอมแพ้แก่ความจำเป็น ความจำเป็นมันบีบให้จำต้องทำ อย่างนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาหรือหาทางออกไปพลางก่อน แต่ผู้มีเหตุผลก็ยอมไม่อ้างเอาความจำเป็นมา ทำสิ่งไร้เหตุผล หรือมีเหตุผลไม่สมควรไม่เพียงพอ ถ้าจะอ้างความจำเป็นแล้วทำชั่วใครๆก็อ้างได้ทุก ครั้งไปและทุกเรื่องไป ความเป็นผู้มีเหตุผลเป็นที่ต้องการของผู้คนทั้งหลาย เราจะเห็นได้จากตัวอย่าง มากมาย ที่ทุกคนต้องการเหตุผล แสวงหาเหตุผล เมื่อมีเรื่องน่าพิศวงหรือลึกลับซับซ้อน คนยัง ต้องการรู้เหตุผลมากขึ้น แต่เหตุผลไม่ใช่สิ่งที่จะเข้าใจได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระ อนุชา ฐานธโม (สุนทรสวัสดิ์) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การใช้หลักไตรสิกขาเพื่อเสริมสร้างความกตัญญู ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนนิคมวิทยา จังหวัดระยอง” ผลการวิจัยพบว่า

๑. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนนิคมวิทยา จังหวัดระยอง ก่อนเข้าร่วม กิจกรรมการใช้กิจกรรมตามหลักไตรสิกขาเพื่อเสริมสร้างความกตัญญู ภาพรวม มีระดับความกตัญญู อยู่ในระดับมาก

๒. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนนิคมวิทยา จังหวัดระยอง หลังเข้าร่วม กิจกรรมการใช้กิจกรรมตามหลักไตรสิกขาเพื่อเสริมสร้างความกตัญญู ภาพรวม มีระดับความกตัญญู อยู่ในระดับ มาก โดยหลังการใช้กิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ยระดับความกตัญญู สูงกว่าก่อนใช้กิจกรรม

๓. ผลการเปรียบเทียบระดับความกตัญญูของนักเรียน ก่อนและหลังการเข้าร่วม กิจกรรมการใช้กิจกรรมตามหลักไตรสิกขาเพื่อเสริมสร้างความกตัญญู ภาพรวมสูงขึ้น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนนิคมวิทยา จังหวัดระยอง ที่มี เพศ แตกต่าง กัน หลังเข้าร่วมกิจกรรมการใช้กิจกรรมตามหลักไตรสิกขาเพื่อเสริมสร้างความกตัญญู ภาพรวมสูงขึ้น ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๕. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนนิคมวิทยา จังหวัดระยอง ที่มี สถานภาพ ครอบครัว แตกต่างกัน หลังเข้าร่วมกิจกรรมการใช้กิจกรรมตามหลักไตรสิกขาเพื่อเสริมสร้างความ กตัญญู ภาพรวมสูงขึ้น ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๖. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนนิคมวิทยา จังหวัดระยอง ที่มี อาชีพของ ครอบครัว แตกต่างกัน หลังเข้าร่วมกิจกรรมการใช้กิจกรรมตามหลักไตรสิกขาเพื่อเสริมสร้างความ กตัญญู ภาพรวมสูงขึ้น ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^๙

๕.สรุปการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานีผู้ที่มีความกล้าที่จะคิด และทำสิ่งที่ผิดแปลกไปจากที่ผู้อื่นคิดหรือทำอยู่แล้ว โดยเป็น

^๙ พระอนุชา ฐานธโม (สุนทรสวัสดิ์) “การใช้หลักไตรสิกขาเพื่อเสริมสร้างความกตัญญูของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนนิคมวิทยา จังหวัดระยอง” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต(บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย),๒๕๕๙,บทคัดย่อ.

สิ่งที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม ลักษณะการเป็นผู้มีความคิดริเริ่มเป็นลักษณะสำคัญของนักวิทยาศาสตร์ เพราะจะทำให้ค้นพบและประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา ซึ่งมีความสามารถในการคิดได้หลากหลายและแปลกใหม่จากเดิม ความคิดสร้างสรรค์คือลักษณะของความคิดที่มีหลายมิติ หลายมุมมอง หลายทิศทาง สามารถคิดได้กว้างไกล ไร้กรอบ และไร้ขอบเขต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญลักษณ์ ขาวซัง ได้ทำวิจัยเรื่อง “บทบาทการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๓” ผลการวิจัยพบว่า ๑) บทบาทการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๓ อยู่ในระดับมาก ๒) คุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๓ อยู่ในระดับปานกลาง ๓) บทบาทการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวม และการวัดผลและการประเมินผลการเรียนส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนโดยภาพรวมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๓ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๑๐} และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cohen Michael ได้ศึกษาวิจัยเรื่ององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการบริหารโรงเรียนพบว่า มีองค์ประกอบ คือ ๑) ผู้บริหารมีภาวะผู้นำสูง ๒) บรรยากาศเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ๓) นักเรียนมีความรู้ความสามารถสูง ๔) ครูมีความคาดหวัง และมีความตั้งใจสูง ๕) มีการวัดผลการเรียนและการปฏิบัติงานของนักเรียน^{๑๑}

๕.๒.๓ แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ด้วยหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๑. พฤติกรรมความอยากรู้ ควรมีการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาและประเพณีอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดการขัดเกลาทางด้านจิตใจทำให้เป็นคนดีคนเก่งและขยันสุจริตซื่อสัตย์อยู่เสมอควรมีการให้ความช่วยเหลือแนะนำวิธีการในการแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนที่มีภาวะเสี่ยงต่อการติดยา ติดเกมส์ ติดเหล้า เป็นต้น ครูจัดเวลาให้เด็กได้ศึกษาและเรียนรู้ธรรมชาติรอบตัว ฝึกสังเกต จดบันทึก ตลอดจนถึงการฝึกวิเคราะห์กิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้น

๒. พฤติกรรมความตั้งใจ ควรส่งเสริมให้นักเรียนทำความดี และมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมร่วมกัน ควรส่งเสริมให้นักเรียนมีน้ำใจต่อผู้อื่นด้วยความจริงใจ และปรารถนาดี ควรมีการส่งเสริมแนะนำให้นักเรียนเลือกคบมิตรที่ดี ด้วยการพิจารณาจากการกระทำทั้งทางกายและวาจา ครูควรจัดกิจกรรมฝึกเด็กแบบง่ายๆ ด้วยการเดินจงกรม นั่งสมาธิ ฝึกความสงบ ฝึกควบคุมจิตใจและความมั่นคงของใจ โดยจัดเป็นวิถีปฏิบัติ เช่น การสวดมนต์ เจริญสติ การรักษาศีล การฝึกกำกับตัวเองให้รู้จักจังหวะและกาลเทศะ ผ่านกิจกรรมต่างๆทางศาสนา

^{๑๐} ธัญลักษณ์ ขาวซัง, “บทบาทการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๓” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๙, บทคัดย่อ.

^{๑๑} Cohen Michael, “Effective School” Accumulating Research Findung America Education, (๑๘ January-February , 1982), pp. 13 – 16.

๓. พฤติกรรมความรักเรียน ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมรักการอ่าน เพื่อกระตุ้นให้ใฝ่เรียนรู้ ใฝ่ทำ หรือ อยากรู้ อยากทำ อยากสร้างสรรค์ แสวงหาความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้เด็กได้เล่นที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ประกอบด้วยการเล่นอย่างมีแบบแผน กติกา และการเล่นอิสระตามจินตนาการ

๔. พฤติกรรมความมีเหตุผล ควรมีส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง รู้จักประมาณตนพอใจในสิ่งที่ตนมี ควรมีส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรู้จักการใช้จ่ายทรัพย์ให้เกิดประโยชน์ไม่ใช้จ่ายแบบสุรุ่ยสุร่าย ควรส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสาธารณะทำคุณประโยชน์ต่อสังคม พัฒนาทักษะชีวิต ประกอบด้วยงานหัตถกรรม คหกรรม วรรณกรรม ศิลปกรรม กลีกรรม นาฏกรรม สถาปัตยกรรม คีตกรรมและดนตรี

๕. พฤติกรรมความศรัทธาเริ่ม ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความเมตตาต่อผู้อื่น ให้รู้จักแบ่งปัน มีน้ำใจ มีความเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน ด้วยรูปแบบของการจัดกิจกรรมร่วมกันบ่อยๆ เพื่อให้เกิดทักษะและปฏิบัติได้จริง และการปฏิบัติต่อผู้อื่นให้กับเด็กเป็นประจำสม่ำเสมอ เช่น การพูดไพเราะ การกล่าวคำขอบคุณและขอโทษ การกราบพระ การกราบผู้ใหญ่ การดูแลสิ่งรอบตัวให้เรียบร้อย มีระเบียบสวยงาม และการฝึกพฤติกรรมการบริโภคปัจจัย ๔ แต่พอดี โดยเฉพาะการรับประทานอาหาร ครูส่งเสริมให้เด็กได้คิดรายการอาหารที่มีประโยชน์ ได้ทำอาหาร ทำงานศิลปะ หรืองานประดิษฐ์อื่นๆ ได้ปลูกต้นไม้ ได้ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ได้ดูแลพื้นที่ส่วนกลาง ได้ดูแลและเป็นผู้ให้บริการผู้ใหญ่

สรุปโดยรวมแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ด้วยหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภัสวรรณ บุญนิธิ ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาความใฝ่เรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามทฤษฎีด้านจิตพิสัยของบลูม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ผลการวิจัยพบว่า ระดับการพัฒนาความใฝ่เรียนรู้ด้วยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ตามทฤษฎีด้านจิตพิสัยของ บลูม ทำการทดสอบก่อนเรียนในภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับน้อยที่สุดโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านตั้งใจด้านการสืบค้นข้อมูลด้านขยันด้านการเข้าร่วมกิจกรรมด้านสรุปความรู้และด้านการนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันสำหรับแบบการสังเกตพฤติกรรมด้านจิตพิสัยรายบุคคลกิจกรรมแหล่งการค้นคว้า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านขั้นรับรู้รองลงมา คือ ด้านขั้นเห็นคุณค่า ด้านขั้นกโนษัยด้านขั้นปรับระบบ ด้านขั้นสนองตอบ และนำมาทำการวิจัยระดับการพัฒนาความใฝ่เรียนรู้ด้วยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ตามทฤษฎี ด้านจิตพิสัยของบลูม การทดสอบหลังเรียนในภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับน้อยโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านตั้งใจเรียนด้านขยันด้านการสืบค้นข้อมูลด้านการเข้าร่วมกิจกรรม ด้านสรุปความรู้ และ ด้านการนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน^{๑๒} และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pedder ได้ศึกษาวิจัยถึงเงื่อนไขขององค์กรที่จะสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมในการส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างอย่างไร โดยการสอบถามครู ผู้บริหารและผู้จัดการโรงเรียน ๕๕ แห่ง จำนวน ๑,๙๐๐ คน ผลวิจัยพบว่า สิ่งสำคัญที่สุด

^{๑๒} นภัสวรรณ บุญนิธิ “การพัฒนาความใฝ่เรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามทฤษฎีด้านจิตพิสัยของบลูม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ๒๕๕๘), บทคัดย่อ.

สำหรับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ และครูจะเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับโรงเรียนที่ต้องการความเปลี่ยนแปลง จะต้องมีการพัฒนากลยุทธ์อย่างมีคุณค่าก่อนที่จะนำการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในโรงเรียน^{๑๓}

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม

๑. พฤติกรรมความอยากรู้ ควรส่งเสริมนักเรียนสนใจกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน นักเรียนเข้าห้องสมุดสม่ำเสมออย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง ถือว่าเป็นเรื่องที่กระตือรือร้นสำหรับนักเรียน เพราะนักเรียนรู้สึกว่าการเข้าห้องสมุดมีแต่หนังสือที่น่าเบื่อหน่าย ไม่มีอะไรน่าสนใจ จึงจำเป็นต้องจัดให้ห้องสมุดมีกิจกรรมที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนให้เข้าใช้ห้องสมุดให้ได้มากขึ้น อย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง

๒. พฤติกรรมความตั้งใจ ควรส่งเสริมนักเรียนทำงานเสร็จทันเวลาที่กำหนด ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่น้อยมาก จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการที่ต้องได้รับการพัฒนา ให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการทำงาน หรือรายงานส่งอาจารย์ให้ทันตามกำหนดเวลา อันแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการทำงาน

๓. พฤติกรรมความรักเรียน ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมรักการอ่าน เพื่อกระตุ้นให้ใฝ่เรียนรู้ ใฝ่ทำ หรือ อยากรู้ อยากทำ อยากสร้างสรรค์ แสวงหาความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้เด็กได้เล่นที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ประกอบด้วยการเล่นอย่างมีแบบแผน กติกา และการเล่นอิสระตามจินตนาการ

๔. พฤติกรรมความมีเหตุผล ควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง รู้จักประมาณตนพอใจในสิ่งที่ตนมี ควรส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรู้จักการใช้จ่ายทรัพย์สินให้เกิดประโยชน์ไม่ใช้จ่ายแบบสุรุ่ยสุร่าย ควรส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสาธารณะทำคุณประโยชน์ต่อสังคมฝึกให้นักเรียนคิดก่อนใช้เงินซื้อสิ่งของที่ต้องการทุกครั้ง ถือว่าอยู่ในเกณฑ์น้อยมาก ส่วนใหญ่จะตัดสินใจซื้อของทันทีตามที่ตนเองต้องการ จึงจำเป็นต้องมีทางผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและครูประจำชั้น จะต้องปลูกฝังค่านิยมการใช้จ่ายอย่างประหยัด รู้จักคิดพิจารณาก่อนการตัดสินใจใช้จ่ายเงิน

๕. พฤติกรรมความคิดริเริ่ม ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความเมตตาต่อผู้อื่น ใฝ่รู้จักแบ่งปัน มีน้ำใจ มีความเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน ด้วยรูปแบบของการจัดกิจกรรมร่วมกันบ่อยๆ เพื่อให้เกิดทักษะและปฏิบัติได้จริง และการปฏิบัติต่อผู้อื่นให้กับเด็กเป็นประจำสม่ำเสมอ

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยเชิงนโยบาย

ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ครูประจำชั้น รวมถึงผู้ปกครองของนักเรียน จะต้องมีส่วนร่วมช่วยกันส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้พร้อมสอดแทรกหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้เกิดขึ้นแก่

^{๑๓} Pedder, Organizational Condition that Foster Successful Classroom Promotion of Learning How to Learn. Journal Articles; Report-Research. Research Papers in Education. 2006.

นักเรียนอย่างจริงจัง และเป็นระบบที่ต่อเนื่อง จากผลการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม ดังนี้

๑. พฤติกรรมความอยากรู้ตามหลักไตรสิกขา ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ครูประจำชั้น และผู้ปกครอง จะต้องให้ความร่วมมือกัน จัดกิจกรรม และสนับสนุนให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ทุกครั้งทั้งทางโรงเรียนจัดขึ้น หรือหน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น นอกจากนี้ครูต้องพยายามให้นักเรียนได้เข้าร่วมร้องเพลงชาติก่อนเข้าเรียนทุกครั้ง เพื่อสร้างจิตสำนึกในความรักชาติให้มากยิ่งขึ้น

๒. พฤติกรรมความตั้งใจตามหลักไตรสิกขา ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ครูประจำชั้น และผู้ปกครอง จะต้องให้ความร่วมมือกัน ครูผู้สอน และผู้ปกครองจะต้องพยายามดูแล เอาใจใส่ให้นักเรียนได้ทำการบ้าน หรืองานที่มอบหมายด้วยตนเองไม่ลอกของเพื่อนมาส่ง เพื่อสร้างความซื่อสัตย์สุจริตให้เกิดขึ้นภายในตัวของนักเรียน อันเป็นคุณธรรมเบื้องต้นที่จะนำไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่ดีครูจะต้องจัดให้นักเรียนเข้าแถวก่อนเข้าห้องเรียน และให้เดินเป็นแถวไปเรียนตามห้องทุกครั้ง เพื่อเป็นการสร้างวินัยให้เกิดขึ้น

๓. พฤติกรรมความรักเรียนตามหลักไตรสิกขา ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ครูประจำชั้น และผู้ปกครอง จะต้องให้ความร่วมมือกัน ดกกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมรักการอ่าน เพื่อกระตุ้นให้ใฝ่เรียนรู้ ใฝ่ทำ หรือ อยากรู้ อยากทำ อยากสร้างสรรค์ แสวงหาความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้เด็กได้เล่นที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ประกอบด้วยการเล่นอย่างมีแบบแผน กติกา และการเล่นอิสระตามจินตนาการ

๔. พฤติกรรมความมีเหตุผลตามหลักไตรสิกขา ครูต้องมีการให้รางวัลกับนักเรียนที่ตั้งใจทำการบ้านมาส่งตรงตามกำหนดเวลา และควรมีการลงโทษกับนักเรียนที่ไม่ยอมส่งงาน หรือส่งงานล่าช้าเกินไปโรงเรียนควรมีโครงการที่เกี่ยวกับการออมเงิน เพื่อฝึกการใช้จ่ายเงินของนักเรียนให้เกิดความประหยัด รู้จักค่าของเงิน

๕. พฤติกรรมความคิดริเริ่มตามหลักไตรสิกขา ครูจะต้องฝึกให้นักเรียนรู้จักการช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเพื่อนต้องการความช่วยเหลือ รวมถึงผู้ปกครองก็ต้องสอนให้นักเรียนเป็นผู้รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรศึกษาถึงการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม ในด้านความคิดริเริ่มเพื่อให้นักเรียนได้มีพัฒนาการทักษะในการคิดให้เป็นรูปแบบและทำให้เกิดสติปัญญาและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

๒) ควรศึกษาถึงการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม ด้านความมีเหตุผล โดยผ่านมุมมองของผู้บริหารครูผู้สอน และผู้ปกครอง โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีการสัมภาษณ์สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และมีความละเอียดของข้อมูลมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

๑.ภาษาไทย

ก.ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเถปิฎก ๒๕๐๐.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๓๕.

_____. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.๒๕๓๙.

_____. พระไตรปิฎก เล่มที่ ๑๒ พระสูตรตันตปิฎก เล่มที่ ๔ มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก

ข.ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. แนวทางการจัดการเรียนรู้ ตาม

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. กรุงเทพมหานคร : โรง

พิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, ๒๕๕๒.

ซูซีฟ อ่อนโคกสูง. ความสัมพันธ์ระหว่างพลังความสามารถแห่งตนเป้าหมายและความเป็นไปได้ที่

จะกระทำกับแรงจูงใจในการเรียน. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๙.

ซิมบาร์โด (Zimbardo) อังโนเรียม ศรีทอง. พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: เอิร์ด

เวฟ เอ็ดดูเคชั่น, ๒๕๔๒.

เดมแท่ ชาวหินฟ้า. พร้อมทีมงาน. “แนวทางการปลูกจิตสำนึกของคุณธรรมผ่านระบบการศึกษา

ของมูลนิธิธิดาใจ ไต้หวัน”. (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม), ๒๕๕๐

ทิตินา แคมมณี. ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.

กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

_____. ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่

ที่ ๑๒. กรุงเทพมหานคร: บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๓.

ธนภณ สมหวั. พุทธธรรม : คู่มือมนุษย์ศตวรรษที่ ๒๑. หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ฉบับประจำวัน

๑๑ มกราคม ๒๕๔๙.

ปราณี รามสูตร .“ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้การปรึกษาแบบวิเคราะห์ลักษณะบุคคลและ

องค์ประกอบ” ใน ประมวลสาระชุดวิชาแนวคิดทางการแนะแนวและทฤษฎีการปรึกษา

เชิงจิตวิทยา (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๑ หน่วยที่ ๔ นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๔

พุทธทาสภิกขุ. การศึกษาสมบูรณ์แบบ: คือวงกลมที่คุ้มครองโลกถึงที่สุด. กรุงเทพมหานคร: อุษา

การพิมพ์, ๒๕๔๙.

พรพิมล พรพีระชนม์. การจัดกระบวนการเรียนรู้. สงขลา: เทมการพิมพ์สงขลา, ๒๕๕๐.

พระเทพเวที (ประยุทธิ์ ปยุตฺโต). การศึกษา: เครื่องมือพัฒนาที่ยังต้องพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ ๔.

กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ๒๕๓๖.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). หัวใจพระพุทธศาสนาพุทธจักร. ปีที่ ๖๑ ฉบับที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๐.

_____. พระพรหม. พุทธธรรม. ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๔.

_____. รู้หลักก่อนแล้วศึกษาให้ได้ผล. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๔๙.

_____. พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๔๓.

_____. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

_____. พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ (ชำระเพิ่มเติม ช่วงที่ ๑/ยุติ). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา, ๒๕๕๔.

รังสรรค์ บุชยะมา.ผศ. การจัดการการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ๒๕๕๐.

วิทยากร เชียงกุล. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. วารสารการพัฒนาชุมชน. ปีที่ ๓๐ ๒๕๕๙.

วรรณิ ลิ้มอักษร. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๔. สงขลา : นำศิลป์โฆษณา, ๒๕๕๑.

วิชัย ต้นศิริ. อุดมการณ์ทางการศึกษาทฤษฎีและภาคปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. ดร.. จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๔

สะอาด พวงปรีก. “การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนอาชีวศึกษา ระดับ ปวช. สาขาพาณิชยกรรม ตามทัศนะของนักเรียนจังหวัดปราจีนบุรี, ๒๕๕๑.

สุภาคย์ อินทองคง. บทความวิจัย เรื่อง การใช้หลักพุทธธรรมนำการวิจัยและพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สุขภาพองค์กร. ศูนย์เรียนรู้ชุมชนภาคใต้ (ศรช.), ๒๕๕๑.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ. พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. กรุงเทพมหานคร: อักษราพิพัฒน์, ๒๕๔๓.

สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ อ้างใน อารมณ์ ใจเที่ยง. หลักการสอน ฉบับปรับปรุง. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์, ๒๕๔๖.

อดิศร จันทรสุข. รายงานการวิจัยการปลูกฝังคุณธรรมในเด็กปฐมวัยผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ของแกนนำโรงเรียนวิถีพุทธ. โครงการวิจัยภายใต้ทุนสนับสนุนจากศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม), ๒๕๔๘.

(๒) วิทยานิพนธ์

กระจ่าง อัฐนาถ. “พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต ๓”. **วิทยานิพนธ์บริหารการศึกษา มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ๒๕๕๐.

ดวงฤทัย รวาระรินทร์ “การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๗.

นภัสวรรณ บุญนิธิ “การพัฒนาความใฝ่เรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามทฤษฎีด้านจิตพิสัยของบลูม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๘.

ปิลันญา วงศ์บุญ. “การศึกษาคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๓ โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์”. **สารนิพนธ์ กศ.ม (การวัดผลการศึกษา)**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๐.

พระมานิต โชติธรมโม (อรรคชาติ). “การศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรม จังหวัดศรีสะเกษ”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

วรภาส ประสมสุข. “หลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรม”. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๙.

(๓) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

แก้วกล้า มิชัยโย.[ออนไลน์]. ฤทธิเกี่ยวกับการเรียนรู้.แหล่งที่มา: http://www.tumcivil.com/engfanatic/board/gen.php?topic_id=13741&hit=1. [๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๑].

เขียน วันทนียตระกูล. ครูในฐานะเป็นนักวิทยาศาสตร์พฤติกรรม ปัญญา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: www.lanna.mbu.ac.th/artilces/Psycho01.asp. [๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑].

พฤติกรรม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.edupol.org/edu_P/systemedu/cschoo/data/9.pdf [๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙].

พฤติกรรม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: www.edupol.org/systemedu/ [๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๑].

พุทธธรรมเพื่อชีวิตและสังคม. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.wannapa.com/genc.html>. [๑ ตุลาคม ๒๕๖๑]

อาสาสมัครผู้เขียนวิกิพีเดีย. ฤทธิการเรียนรู้. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://th.wikipedia.org/wiki/> [๔ ก.พ.๒๕๕๘].

KnowledgeManagement: KM. บทบาทความรับผิดชอบจริยธรรมและคุณสมบัติที่ส่งเสริมสหกรณ์.สำนักงานสหกรณ์จังหวัดจันทบุรี.[ออนไลน์].แหล่งที่มา : webhost.cpd.go.th/chanthaburi/download/ [๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๙].

โรงเรียนสังข์อ่าววิทยา.ข้อมูลครู/บุคลากรและนักเรียน โรงเรียนสังข์อ่าววิทยาปีการศึกษา ๒๕๖๑ ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
(อ อ น ไ ล น์ . แ ห ล่ ง ที่ ม า : data.boppobec.info/emis/schooldataview
_student.php?School_ID=1013270047&Area_CODE=1301[๑๐กันยายน ๒๕๖๑].

(๔) สัมภาษณ์

สัมภาษณ์ นางเพชรรัตน์ มุกตฤกษ์.รักษาการผู้อำนวยการโรงเรียนสังข์อ่าววิทยา.๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.
สัมภาษณ์ นางอร่าม เจริญลาภ.ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสังข์อ่าววิทยา.๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.
สัมภาษณ์ นายจิรวัฒน์ บรรจงรังสีพร.ครู โรงเรียนสังข์อ่าววิทยา .๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.
สัมภาษณ์ นางสาวบังอร วิเศษชาติ. ครู โรงเรียนสังข์อ่าววิทยา.๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.
สัมภาษณ์ นางสาวมณีวรรณ แหวนหล่อ. ครู โรงเรียนสังข์อ่าววิทยา.๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

๒.ภาษาอังกฤษ

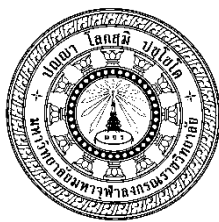
THE PARLIAMENTARY HUMAN RESOURCES DEVELOPMENT PAMPHLETS. “พุทธธรรมกับการปฏิบัติงานราชการ”.๒๕๕๐.
Donald Clark. อ้างใน พรพิมล พรพีระชนม์. ดร.. การจัดการกระบวนการเรียนรู้. สงขลา : เหมการพิมพ์สงขลา. ๒๕๕๐.
Burton. อ้างใน พรพิมล พรพีระชนม์.ดร.การจัดการกระบวนการเรียนรู้.สงขลา : เหมการพิมพ์สงขลา. ๒๕๕๐.
Crow and Crow. อ้างใน พรพิมล พรพีระชนม์.ดร.การจัดการกระบวนการเรียนรู้. สงขลา : เหมการพิมพ์สงขลา. ๒๕๕๐.
Harris and Schawahn. อ้างใน พรพิมล พรพีระชนม์.ดร.การจัดการกระบวนการเรียนรู้. (สงขลา : เหมการพิมพ์สงขลา. ๒๕๕๐.
Donald Clark. อ้างใน พรพิมล พรพีระชนม์.ดร.การจัดการกระบวนการเรียนรู้. (สงขลา : เหมการพิมพ์สงขลา. ๒๕๕๐.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แบบสอบถามสำหรับหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ (IOC)
- การแปลผลค่า IOC จากแบบสอบถาม
- แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
- แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสอบถามสำหรับหาคำดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ (IOC)

แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา
อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับที่ตรงกับระดับการพิจารณาของท่าน
เกี่ยวกับเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะกัลยาณมิตร สำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
จังหวัดนนทบุรี
ซึ่งมีระดับเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- +๑ หมายถึง ข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือใช้ได้
- ๐ หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ หรือต้องปรับปรุง
- ๑ หมายถึง ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือต้องตัดทิ้ง

ตัวอย่าง

ข้อ	รายการ	ระดับการพิจารณา			
		+๑	๐	-๑	หมายเหตุ
๐	มีการกล่าวทักทายอย่างสุภาพเป็นกันเอง	✓			

จากตัวอย่าง

ข้อ ๐ ท่านเห็นว่า ท่านมีส่วนร่วมในการคิดค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นในการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ ในด้านที่ ๑ กระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (ร่วมคิด) อยู่ในระดับใช้ได้

พระครูสังฆรักษ์ธรรม ธมมรัตน์ (กลัดแสม)
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา

อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานีจังหวัดนนทบุรี

- คำชี้แจง :** โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านที่สุดเพียงข้อเดียว โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้
- +๑ หมายถึง ข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือใช้ได้
 - ๐ หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ หรือต้องปรับปรุง
 - ๑ หมายถึง ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือต้องตัดทิ้ง

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

คำชี้แจง : โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคะแนนทางขวามือ ตามที่เป็นจริงเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพียงระดับเดียวในแต่ละข้อ ทุกข้อ

ข้อ	แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี	หาค่า IOC			
		+๑	๐	-๑	หมายเหตุ
๑. พฤติกรรมความอยากรู้ตามหลักไตรสิกขา					
๑	นักเรียนมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนอย่างเป็นกลาง				
๒	นักเรียนมาผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้น				
๓	นักเรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการเรียนการสอน				
๔	นักเรียนมีความใฝ่รู้และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง				
๕	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีสมาธิ				
๖	นักเรียนมีสติรู้ตัวอยู่ตลอดเวลา				
๒. พฤติกรรมความตั้งใจตามหลักไตรสิกขา					
๗	นักเรียนมีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการทำบาป				
๘	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการรักษาศีล				
๙	นักเรียนใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษาแสวงหาความจริงด้วยตนเอง				
๑๐	นักเรียนละเว้นการปฏิบัติตนในทางเสื่อมตามหลักศีล ๕				
๑๑	นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัยและกฎเกณฑ์				
๑๒	นักเรียนมีความตั้งใจใช้สมาธิในการเรียนรู้				

๓. พฤติกรรมความรักเรียนตามหลักไตรสิกขา					
๑๓	นักเรียนมีการพัฒนาทางด้านจิตใจ				
๑๔	นักเรียนสุภาพอ่อนโยน ความเคารพ ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู				
๑๕	นักเรียนตระหนักถึงผลของการทำความต่อผู้อื่นในสังคม				
๑๖	นักเรียนมีสมาธิในการเรียน				
๑๗	นักเรียนมีจุดหมายและแนวทางของการเรียนรู้				
๑๘	นักเรียนสามารถปฏิบัติสมาธิได้อย่างถูกต้อง				
๔. พฤติกรรมความมีเหตุผลตามหลักไตรสิกขา					
๑๙	นักเรียนมีการประพฤติปฏิบัติตน ในทางที่ดี				
๒๐	นักเรียนตระหนักเรื่องรู้ บาป – บุญ คุณ - โทษ ในการกระทำ				
๒๑	นักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาด้วยสติรู้ตัวปัญญารู้คิดของตน				
๒๒	นักเรียนไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดของมีนเมาให้โทษ				
๒๓	นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมที่ตนอาศัย				
๒๔	นักเรียนมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่				
๕. พฤติกรรมความคิรีเริ่มตามหลักไตรสิกขา					
๒๕	นักเรียนรู้จักใช้จ่ายอย่างเห็นคุณค่าของการดำรงชีวิต				
๒๖	นักเรียนสามารถตัดสินใจ แยกแยะ และวิเคราะห์สิ่งต่างได้				
๒๗	นักเรียนเข้าใจสภาพปัญหาต่างๆและแก้ไขได้อย่างมีปัญญา				
๒๘	นักเรียนมีความเข้าใจในอนิสงส์ของศีลข้อที่ ๕				
๒๙	นักเรียนรู้จักให้ความช่วยเหลือสังคมด้วยความเป็นมิตรเสมอ				
๓๐	นักเรียนมีสติในการดำเนินชีวิต				

การแปลผลค่า (IOC) จากแบบสอบถาม

คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๕ คน ที่ได้ประเมินความสอดคล้อง โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อหาค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญ โดยกำหนดเป็น ๓ ระดับ ได้แก่

- +๑ หมายถึง เหมาะสมว่า แบบสอบถามวัดตรงตามวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา
- ๐ หมายถึง ไม่แน่ใจว่า แบบสอบถามวัดตรงตามวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา
- ๑ หมายถึง ไม่เหมาะสมว่า แบบสอบถามไม่ได้วัดตรงตามวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา

แบบสอบถามที่ถือว่ามีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาในระดับดี สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้จะต้องมีค่า IOC เกินกว่า ๐.๕ เป็นต้นไป

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่าน

(IOC Index of Objective Congruence)

เรื่อง

แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะกัลยาณมิตรสำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี

เกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้

- +๑ = แน่ใจ หมายถึง แบบสอบถามสามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน
 ๐ = ไม่แนใจ หมายถึง ไม่แนใจว่าจะวัดได้
 -๑ = ไม่แนใจ หมายถึง แบบสอบถามไม่สามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ๕ ท่าน					รวม/คน	ผลของ IOC	สรุปผล
	คนที่ ๑	คนที่ ๒	คนที่ ๓	คนที่ ๔	คนที่ ๕			
๑.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๗.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๘.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๙.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๐.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๑.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๒.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๓.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๔.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๕.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๖.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๗.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๘.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๙.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๐.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๑.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๒.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๓.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๔.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๕.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๖.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ๕ ท่าน					รวม/คน	ผลของ IOC	สรุปผล
	คนที่ ๑	คนที่ ๒	คนที่ ๓	คนที่ ๔	คนที่ ๕			
๒๗.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๘.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๙.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๐.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
ค่า IOC ได้ ๑.๐๐ ถือว่า ใช้ได้ ต่ำกว่า ๐.๐๕ ต้องปรับปรุงแก้ไข							๑.๐๐	ใช้ได้

สรุปผลการหา ค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่านตรวจเครื่องมือวิจัย ทุกท่านมีความเห็นว่าแบบสอบถามแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ให้สอดคล้องกับตัวแปรทั้ง ๕ ด้าน คือ

- ๑.พฤติกรรมความอยากรู้ตามหลักไตรสิกขา
- ๒.พฤติกรรมความตั้งใจตามหลักไตรสิกขา
- ๓.พฤติกรรมความรักเรียนตามหลักไตรสิกขา
- ๔.พฤติกรรมความมีเหตุผลตามหลักไตรสิกขา
- ๕.พฤติกรรมความคิดริเริ่มตามหลักไตรสิกขา

โดยที่ ค่า IOC = +๑ คือ แบบสอบถามสามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน

ค่า IOC = ๐ คือ ไม่แน่ใจว่าจะวัดได้

ค่า IOC = - ๑ คือ แบบสอบถามไม่สามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน

โดยใช้วิธีเลือกข้อคำถามของแบบสอบถามที่มีค่ากำหนดทางสถิติที่ ๐.๐๕ ขึ้นไป จากคำถามทั้งหมด ๓๐ ชุด ใช้ได้ ๓๐ ชุด คือ มีข้อคำตอบของแบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่าน ในการหา ค่า (IOC) และได้ค่า IOC มากกว่า ๑.๐๐ ทุกข้อ นั้นหมายความว่าแบบสอบถามสามารถนำไปวัดผลของแบบสอบถามได้อย่างแน่นอน

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา
อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

GUIDELINES PROMOTION BEHAVIORS LEARNING INQUIRY APPLYING BUDDHISTFOR
PRIMARY STUDENT ON KHLONG LUANG DISTRICT, PATHUMTHANI PROVINCE

คำชี้แจง :แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาสภาพพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ๒) เพื่อศึกษาการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนประถมศึกษาอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ๓) เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ด้วยหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานีต่อไป ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้รับจะดำเนินการแปลผลวิจัยและผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเหล่านี้เป็นความลับและใช้ประโยชน์เฉพาะการวิจัยนี้เท่านั้น ไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อท่านหรือหน่วยงานของท่านแต่ประการใด และแบบสอบถามนี้จะมีคุณค่าอย่างยิ่งเมื่อท่านได้ให้คำตอบที่ครบถ้วน โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ลักษณะและเกณฑ์การให้คะแนนเป็นมาตราส่วนประเมินค่าของคะแนนมี ๕ ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับ ๕	หมายถึง	มีการปฏิบัติมากที่สุด
ระดับ ๔	หมายถึง	มีการปฏิบัติมาก
ระดับ ๓	หมายถึง	มีการปฏิบัติปานกลาง
ระดับ ๒	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อย
ระดับ ๑	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้เป็นอย่างดีและขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

พระครูสังฆรักษ์ธรรม ธรรมรัตน์ (กลัดแสม)

นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แบบสอบถาม

ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความต่อไปนี้ให้สมบูรณ์ตามความเป็นจริง

๑. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

๒. อายุ

☐ ๙ - ๑๐ ปี

☐ ๑๑ - ๑๒ ปี

☐ ๑๓ ปีขึ้นไป

๓. ระดับชั้นการศึกษา

☐ ประถมศึกษาปีที่ ๔

☐ ประถมศึกษาปีที่ ๕

☐ ประถมศึกษาปีที่ ๖

ตอนที่ ๒ แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

คำชี้แจง : โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคะแนนทางขวามือ ตามความเป็นจริงที่แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม เพียงระดับเดียวในแต่ละข้อ ทุกข้อ

ข้อ	แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอ คลองหลวง จังหวัดปทุมธานี	ระดับการปฏิบัติ				
		๕	๔	๓	๒	๑
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑. พฤติกรรมความอยากรู้ตามหลักไตรสิกขา						
๑	นักเรียนมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนอย่างเป็นกลาง					
๒	นักเรียนมาผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้น					
๓	นักเรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการเรียนการสอน					
๔	นักเรียนมีความใฝ่รู้และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง					
๕	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีสมาธิ					
๖	นักเรียนมีสติรู้ตัวอยู่ตลอดเวลา					
๒. พฤติกรรมความตั้งใจตามหลักไตรสิกขา						
๗	นักเรียนมีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการทำบาป					
๘	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการรักษาศีล					
๙	นักเรียนใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษาแสวงหาความจริงด้วยตนเอง					
๑๐	นักเรียนละเว้นการปฏิบัติตนในทางเสื่อมตามหลักศีล ๕					
๑๑	นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัยและกฎเกณฑ์					
๑๒	นักเรียนมีความตั้งใจใช้สมาธิในการเรียนรู้					
๓. พฤติกรรมความรักเรียนตามหลักไตรสิกขา						
๑๓	นักเรียนมีการพัฒนาทางด้าน จิตใจ					
๑๔	นักเรียนสุภาพอ่อนโยน ความเคารพ ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู					
๑๕	นักเรียนตระหนักถึงผลของการทำความดีต่อผู้อื่นในสังคม					
๑๖	นักเรียนมีสมาธิในการเรียน					
๑๗	นักเรียนมีจุดหมายและแนวทางของการเรียนรู้					
๑๘	นักเรียนสามารถปฏิบัติสมาธิได้อย่างถูกต้อง					

	๔.พฤติกรรมความมีเหตุผลตามหลักไตรสิกขา					
๑๙	นักเรียนมีการประพฤติปฏิบัติตน ในทางที่ดี					
๒๐	นักเรียนตระหนักเรื่องรู้ บาป – บุญ คุณ - โทษ ใน การกระทำ					
๒๑	นักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาด้วยสติรู้ตัวปัญญารู้คิด ขอตณ					
๒๒	นักเรียนไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดของมึนเมาให้โทษ					
๒๓	นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมที่ตนอาศัย					
๒๔	นักเรียนมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่					
๕.พฤติกรรมความคิดริเริ่มตามหลักไตรสิกขา						
๒๕	นักเรียนรู้จักใช้จ่ายอย่างเห็นคุณค่าของการดำรงชีวิต					
๒๖	นักเรียนสามารถตัดสินใจ แยกแยะ และวิเคราะห์สิ่ง ต่างได้					
๒๗	นักเรียนเข้าใจสภาพปัญหาต่างๆและแก้ไขได้อย่างมี ปัญญา					
๒๘	นักเรียนมีความเข้าใจในอันิสงส์ของศีลข้อที่ ๕					
๒๙	นักเรียนรู้จักให้ความช่วยเหลือสังคมด้วยความ เป็น มิตรเสมอ					
๓๐	นักเรียนมีสติในการดำเนินชีวิต					

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามข้อเสนอแนะจากผู้บริหารและครูเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

๑. ท่านมีแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม ด้านพฤติกรรมความอยากรู้ตามหลักไตรสิกขาอย่างไรบ้าง

๒. ท่านมีแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม พฤติกรรมความตั้งใจตามหลักไตรสิกขาอย่างไรบ้าง

๓. ท่านมีแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม ด้านพฤติกรรมความรักเรียนตามหลักไตรสิกขาอย่างไรบ้าง

๔. ท่านมีแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม ด้านพฤติกรรมความมีเหตุผลตามหลักไตรสิกขาอย่างไรบ้าง

๕. ท่านมีแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม ด้านพฤติกรรมความความคิดริเริ่มตามหลักไตรสิกขาอย่างไรบ้าง

ขอเจริญพรขอขอบพระคุณทุกท่านที่ตอบแบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม

สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา

อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ-นามสกุล

วุฒิการศึกษา

ตำแหน่ง

วัน/เดือน/ปี ที่ให้

สัมภาษณ์

สถานที่สัมภาษณ์

ส่วนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ตามประเด็นข้อสัมภาษณ์ต่อไปนี้

๑. ท่านมีแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม ด้านพฤติกรรมความอยากรู้ตามหลักไตรสิกขาอย่างไรบ้าง
๒. ท่านมีแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม พฤติกรรมความตั้งใจตามหลักไตรสิกขาอย่างไรบ้าง
๓. ท่านมีแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม ด้านพฤติกรรมความรักเรียนตามหลักไตรสิกขาอย่างไรบ้าง
๔. ท่านมีแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม ด้านพฤติกรรมความมีเหตุผลตามหลักไตรสิกขาอย่างไรบ้าง
๕. ท่านมีแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม ด้านพฤติกรรมความความคิดริเริ่มตามหลักไตรสิกขาอย่างไรบ้าง

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและหนังสือเชิญ

- รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์
- หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิและหนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เพื่อการวิจัย

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์จำนวน ๕ รูป/คน ด้วยการเลือกเจาะจง (Purposive Selection) โดยผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

- ๑.นางเพชรรัตน์ มุกสิฤกษ์ รักษาการผู้อำนวยการโรงเรียนสังข์อ่ำวิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ปทุมธานี เขต ๑
- ๒.นางอร่าม เจริญลาภ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสังข์อ่ำวิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ปทุมธานี เขต ๑
๓. นายจิรวัฒน์ บรรจงรังสีพร ครู โรงเรียนสังข์อ่ำวิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ปทุมธานี เขต ๑
๔. นางสาวบังอร วิเศษชาติ ครู โรงเรียนสังข์อ่ำวิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ปทุมธานี เขต ๑
๕. นางสาวมณีวรรณ แหวนหล่อ ครู โรงเรียนสังข์อ่ำวิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ปทุมธานี เขต ๑

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว.๒๘๙

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔

www.mcu.ac.th

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสังข์อภัยวิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๒๗๗ ชุด

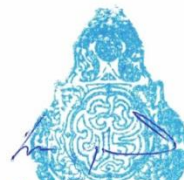
ด้วย พระครูสังฆรักษ์ธรรม ฉายา ธมมรตโน นามสกุล กัลลัสมะ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๐๖ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ ๔-๖ เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดีและขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

(นางสาวจิตติมา แสงนนท์)

วิชาครูในตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว.๒๙๐

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทร. ๐๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
 www.mcu.ac.th

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
 เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระครูสังฆรักษ์ธรรม ฉายา ธรรมรตโน นามสกุล กัดแส้ม รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๐๖ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยจากผู้บริหารและครูเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดีและขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เอกhem แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว.๒๙๐

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทร. ๐๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
 www.mcu.ac.th

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
 เรียน
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระครูสังฆรักษ์ธรรม ฉายา ธมมรตโน นามสกุล กลัดแสงม รหัสนประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๐๖ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยจากผู้บริหารและครูเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดีและขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว.๒๕๐

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๔ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทร. ๐๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
 www.mcu.ac.th

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
 เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระครูสังฆรักษ์ธรรม ฉายา ธรรมรัตน์ นามสกุล กลัดแสงม รักษาสงฆะ
 ๖๐๐๑๒๐๒๐๐๖ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
 ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลัง
 ดำเนินงานวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียน
 ระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
 ดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยจากผู้บริหารและครูเพื่อ
 ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับ
 นักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตร
 มหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และหวังเป็น
 อย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดีและขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง
 มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว.๒๙๐

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทร. ๐๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
 www.mcu.ac.th

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
 เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระครูสังฆรักษ์ธรรม ฉายา ธรรมรตโน นามสกุล กลัดแสง รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๐๖ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยจากผู้บริหารและครูเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดีและขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว.๒๕๐

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔

www.mcu.ac.th

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระครูสังฆรักษ์ธรรม ฉายา ธรรมรัตน์ นามสกุล กลัดแสง รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๐๖ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยจากผู้บริหารและครูเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดีและขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนันท)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ภาคผนวก ค

ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือวิจัย

ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือวิจัย จำนวน ๕ ท่าน ดังนี้

๑. ดร.เกษม แสงนนท์ ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
พุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓. ผศ.ดร.อุทัย สติมันต์ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยสวนดุสิต

๔. ดร.กฤษฎา นันทเพ็ชร อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยบูรพา

๕. ดร.นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ โทร.๐๘๙-๘๑๙-๕๙๕๑
 ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ / ว ๒๐๐ วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑
 เรื่อง ขออนุมัติโครงการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.เกษม แสงนนท์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. วิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
 ๒. เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระครูสังฆรักษ์ธรรม ญา ย ธรรมรัตน์ นามสกุล กลัดแสงม รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๖ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงใคร่ขออนุมัติให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุมัติ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจเครื่องมือวิจัยแล้ว

(ดร.เกษม แสงนนท์)

วันที่ 20/๑๑/๖1

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะสมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงถึงผลการตรวจเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ตรวจเครื่องมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ โทร.๐๘๙-๘๑๙-๕๙๙๑
 ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ / ว ๒๐๐ วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑
 เรื่อง ขออนุมัติโครงการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. วิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
 ๒. เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระครูสังฆรักษ์ธรรม ฉายา ธรรมรัตน์ นามสกุล กลัดแสง รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๐๖ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงใคร่ขออนุมัติให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ดำเนินงานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุมัติ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจเครื่องมือวิจัยแล้ว

(รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย)

วันที่ ๒๐ ธ.ค. ๖๑

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงถึงผลการตรวจเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ตรวจเครื่องมือ

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๒๕๕

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗/๐
โทร. ๐๘๙-๘๑๙-๕๙๙๑

๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
เรียน ดร.กฤษฎา นันทเพ็ชร
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. วิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระครูสังฆรักษ์ธรรม ฉายา ธรรมมรตโน นามสกุล กลัดแสงม รหัสนประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๐๖ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงใคร่ขออนุมัติคราะห์ให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ดำเนินงานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เอกhem แสงนันท)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจเครื่องมือวิจัยแล้ว

(ดร.กฤษฎา นันทเพ็ชร)
วันที่ ๑๖ ธ.ค. ๖๑

๑๕ ธ.ค. ๖๑
๑๖ ธ.ค. ๖๑
๑๖ ธ.ค. ๖๑

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงถึงผลการตรวจเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ตรวจเครื่องมือ

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๒๕๔

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๘๙-๘๑๙-๕๙๙๑

๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติโครงการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
เรียน ดร.นิเวศ วงศ์สุวรรณ
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. วิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระครูสังฆรักษ์ธรรม ฉายา ธรรมรัตน์ นามสกุล กลัดแสงม รักษาราชการ
๖๐๐๑๒๐๒๐๐๖ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลัง
ดำเนินงานวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียน
ระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ดังกล่าว

เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงใคร่ขออนุมัติให้ท่าน
เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงพัฒนา
เครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ไดงานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เอกhem แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจเครื่องมือวิจัยแล้ว

(ดร.นิเวศ วงศ์สุวรรณ)

วันที่ ๑๕.๑๑.๖๑

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงถึงผลการตรวจเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ตรวจเครื่องมือ

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๒๕๕

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๘๘-๘๑๙-๕๙๕๑

๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเคราะห้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
เรียน ผศ.ดร.อุทัย สติมัน
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. วิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระครูสังฆรักษ์ธรรม ฉายา ธมฺมรตโน นามสกุล กัดดสเม รห้สประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๖ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงใคร่ขออนุญาตเคราะห้ให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ไดงานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจเครื่องมือวิจัยแล้ว

(ผศ.ดร.อุทัย สติมัน)
 วันที่ ๒๕/๑๑/๖๑

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงถึงผลการตรวจเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ตรวจเครื่องมือ

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ : พระครูสังฆรักษ์ธรรม ธรรมรัตโม (กลัดแสม)
- เกิด : ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๔๙
- ภูมิลำเนา : ๕/๕ หมู่ ๑๐ ตำบลคลองสอง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
- การศึกษา : พ.ศ.๒๕๕๗ นักรธรรมชั้นเอก สำนักเรียนคณะจังหวัดนนทบุรี
: วัดค้างคาว ตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
: สำเร็จการศึกษา ป.บส.รุ่นที่ ๑๐ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
: พ.ศ.๒๕๖๐ ปริญญาตรี พธ.บ (พระพุทธศาสนา) หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
: พ.ศ.๒๕๖๑ กำลังศึกษา พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พุทธบริหารการศึกษา)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- อุปสมบท : วันที่ ๒๙ มีนาคม พ.ศ.๒๕๕๒
- สังกัด : วัดคลองสอง
- ประสบการณ์ทำงาน: เจ้าอาวาสวัดคลองสอง
- ปีที่เข้าศึกษา : ปีการศึกษา ๒๕๖๐
- ปีที่สำเร็จการศึกษา : ปีการศึกษา ๒๕๖๑
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดคลองสอง ตำบลคลองสอง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
: โทร.-๐๘๖-๙๗๓-๙๔๒๖